

**DELOVNI ZVEZKI
URADA ZA MAKROEKONOMSKE ANALIZE IN RAZVOJ**

št. 8/letnik IX/2000

**REGIONALNI VIDIKI RAZVOJA SLOVENIJE S
POUDARKOM NA FINANČNIH REZULTATIH
POSLOVANJA GOSPODARSKIH DRUŽB
V LETU 1999**

**Janja PEČAR
mag. Metka FARIČ**

Pripravljeno v sodelovanju z:

Ljubljana, januar 2001

DELOVNI ZVEZKI URADA ZA MAKROEKONOMSKE ANALIZE IN RAZVOJ
ISSN 1318-1920

Št. 8/letnik IX/2000

Izdajatelj:

Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj,
Ljubljana, Gregorčičeva 27

Telefon: 01 478 10 12

Fax: 01 478 10 70

Elektronska pošta: pisarna.zmar@gov.si

<http://www.sigov.si/zmar/publicis/dz.html>

Urednica zbirke: Ana TRŠELIČ

Prelom strani, tehnična urednica: Tina KOPITAR

Prevod povzetka: Marko GERMOVŠEK

Lektorica: Julijana ČUFER

Grafi: Marjeta ŽIGMAN

Priprava in obdelava podatkov: Vlado MOSTNAR

Distribucija: Ana Marija PUCELJ

Tisk: SOLOS, Ljubljana

Odgovorna oseba: doc.dr. Janez POTOČNIK, direktor

Naklada:

500 izvodov

Pisna naročila za zbirko ali posamezno publikacijo sprejemamo na naslov izdajatelja.

Ključne besede: regije, regionalni razvoj, Slovenija, računovodski izkazi, demografsko ogrožena območja, območja s posebnimi razvojnimi problemi, gospodarstvo

Delovni zvezek je sofinanciral Javni sklad RS za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja.

KAZALO

POVZETEK / SUMMARY	5
1 METODOLOŠKA POJASNILA	7
2 UPRAVNO TERITORIALNA RAZDELITEV SLOVENIJE	9
3 REGIONALNI RAZVOJ V SLOVENIJI	11
4 ANALIZA PO REGIJAH	15
4.1 OSREDNJESLOVENSKA REGIJA	16
4.2 OBALNO – KRAŠKA REGIJA	20
4.3 GORENJSKA REGIJA	23
4.4 GORIŠKA REGIJA	26
4.5 SAVINJSKA REGIJA	29
4.6 JUGOVZHODNA SLOVENIJA	32
4.7 POMURSKA REGIJA	36
4.8 NOTRANJSKO – KRAŠKA REGIJA	40
4.9 PODRAVSKA REGIJA	44
4.10 KOROŠKA REGIJA	47
4.11 SPODNJEPOSAVSKA REGIJA	51
4.12 ZASAVSKA REGIJA	54
5 IZKORIŠČANJE REGIONALNIH RAZVOJNIH POTENCIALOV IN CENA RAZVOJNIH MOŽNOSTI STATISTIČNIH REGIJ – PRIMERJALNA ANALIZA	57
6 LITERATURA IN VIRI	63
PRILOGA	65
SEZNAM OBČIN	66
KARTE	68
PODATKI PO OBČINAH	75
PODATKI PO REGIJAH	103
OBMOČJA S POSEBNIMI RAZVOJNIMI PROBLEMI	119
GRAFI	137

POVZETEK

Na Uradu za makroekonomske analize in razvoj (v nadaljevanju ZMAR) izhajajo delovni zvezki z regionalno tematiko že od leta 1994. Njihov namen je čim celovitejša predstavitev regij na osnovi različnih socio-ekonomskih podatkov in indikatorjev. Publikacija je popestrjena z nekaterimi tematskimi kartami, izdelanimi z GIS aplikacijo SDMSW, ki nam prikaže tudi prostorsko dimenzijo problematike.

Letošnji delovni zvezek je nastal v sodelovanju z Agencijo RS za regionalni razvoj, sofinaciral pa ga je Javni sklad RS za regionalni razvoj in ohranjanja poseljenosti slovenskega podeželja. Januarja leta 2000 je bila ustanovljena Agencija RS za regionalni razvoj kot osrednja institucija v Sloveniji za koordinacijo regionalne strukturne politike in sredi leta je prišlo do prenosa delovnega področja regionalnega razvoja z Urada RS za makroekonomske analize in razvoj na Agencijo RS za regionalni razvoj.

Tudi letos je Delovni zvezek sestavljen iz treh večjih sklopov. V prvem delu so na kratko opisana metodološka pojasnila, sledi predstavitev upravno teritorialne regionalizacije Slovenije, nato pa problematika regionalnega razvoja Slovenije. V drugem delu je vsaka regija predstavljena kot celota na osnovi različnih podatkov in kazalcev, temu pa sledi še tretji del - primerjalna analiza med statističnimi regijami glede razvojnih potencialov in ocenjenih razvojnih možnosti regij, ki je ažurirana z novimi statističnimi podatki. V statistični prilogi so na kartah prikazana območja s posebnimi razvojnimi problemi, sledijo pa prikazi podatkov v tabelah in grafih po občinah in regijah. Bolj ali manj gre za že ustaljene podatke, ki jih običajno objavljamo v Delovnem zvezku. Vsako leto pa poskušamo dodati še kaj novega. Letos so to podatki po regijah na ravni Statistične klasifikacije teritorialnih enot (SKTE 2) – Ljubljanske urbane regije in regije Preostala Slovenija.

Želimo, da bi bil delovni zvezek med drugim v pomoč tudi tistim, ki bodo pripravljali regionalne razvojne programe. V letu 1999 je bil namreč sprejet Zakon o skladnem regionalnem razvoju (Ur.l. RS 60/99), ki med drugim določa, da je osnova za pridobitev sredstev za pospeševanje skladnega regionalnega razvoja regionalni razvojni program, ki bo vključeval tudi socio-ekonomsko analizo območja, za katero se regionalni razvojni program pripravlja.

SUMMARY

The Institute of Macroeconomic Analysis and Development (IMAD) has been publishing working papers on regional development since 1994. Their aim is to analyse regions on the basis of socio-economic indicators. The paper includes maps made by GIS application SDMSW showing a spatial dimension of particular data or an indicator.

This paper has been made in co-operation with the National Agency for Regional Development. Public Fund for Regional Development and for Preservation of the Settlement of Rural Areas in Slovenia is a co-financer. The Agency, set up in January 2000, is responsible for co-ordination of regional structural policy. In the middle of the year the responsibility for regional development was transferred from the IMAD to the National Agency for Regional Development.

This Working Paper is composed of three sections. The first part describes the methodology, the administrative and territorial division of Slovenia, and the issues of Slovenia's regional development. The second part presents each region on the basis of selected data and indicators. The final part gives a comparative analysis of statistical regions in terms of development potential and development opportunities of a region supported by up-to-date statistical data. Maps presented in the statistical appendix show areas with specific development problems, and tables and graphs provide data broken down by municipalities and regions. In addition to standard information, we try to add some new data in each paper. This time we have included data at the level of Statistical Classification of Territorial Units (SCTE 2) – the Ljubljana Urban Region and the Rest of

Slovenia.

We would like the Paper to be of help to those who will be responsible for making regional development programmes. The Balanced Regional Development Act, passed in 1999, stipulates that funds for promoting a balanced regional development will only be given on the basis of a regional development programme. They should, among other, include a socio-economic analysis of the region for which a development programme has been made.

1 METODOLOŠKA POJASNILA

Standardna klasifikacija teritorialnih enot

Osnova delovnega zvezka so najrazličnejši podatki, ki so bili na voljo do junija leta 2000 na treh teritorialnih ravneh – državni, na ravni statističnih regij in na ravni občin (192). Teritorialna razdelitev, ki jo uporabljamo v delovnem zvezku je razdelitev na podlagi vladne Uredbe o standardni klasifikaciji teritorialnih enot (SKTE) (Ur.l.RS 28/2000). Z njo se standardna klasifikacija teritorialnih enot uvaja kot obvezni nacionalni standard za evidentiranje, zbiranje, obdelovanje, analiziranje, posredovanje in izkazovanje podatkov o teritorialni razdelitvi države. Med drugim se SKTE uporablja tudi v podporo regionalnemu razvoju in merjenju učinkov regionalne politike ter pri harmonizaciji regionalnih podatkov za potrebe vključevanja v EU. Po SKTE je celotni teritorij Slovenije razdeljen na enajst ravni. Prvih pet ravni je smiselno vsebinsko razčlenjenih tako, da ustreza tudi evropski nomenklaturi od NUTS 0 do NUTS 5 (Nomenclature of territorial units for statistics), ki jo Evropska Komisija zahteva tudi od vseh držav kandidatk. To nomenklaturu je oblikoval EUROSTAT s pomočjo Evropske Komisije za potrebe regionalnih statistik in predstavlja enotno teritorialno osnovo za vse države članice. Pri oblikovanju teritorialne razdelitve NUTS, ki je sicer v pristojnosti države članice, je mogočih več variant. Zaradi praktičnih razlogov in lažje implementacije regionalnih politik temelji NUTS nomenklatura pretežno na institucionalni razdelitvi, ki je trenutno v veljavi v državi članici. Za potrebe strukturnih skladov sta pomembna predvsem dva nivoja NUTS teritorialne razdelitve in sicer NUTS 2 in NUTS 3, saj se kriteriji za določitev območij, upravičenih do sredstev strukturnih skladov, vežejo na ta dva nivoja. Povezava SKTE z NUTS je naslednja:

- SKTE 0 = NUTS 0 - država v celoti
- SKTE 1 = NUTS 1 - država v celoti
- SKTE 2 = NUTS 2 – dve enoti -Ljubljanska urbana regija in preostala Slovenija
- SKTE 3 = NUTS 3 – 12 statističnih regij, kjer se Osrednjeslovenska regija povsem pokriva z Ljubljansko urbano regijo na ravni SKTE 2, bivša Dolenjska regija pa se razširi z občinami Kočevje, Loški Potok, Osilnica, Ribnica, Kostel in Sodražica. Ostale regije so identične že do sedaj uveljavljenim statističnim regijam
- SKTE 4 = NUTS 4 – 58 upravnih enot
- SKTE 5 = NUTS 5 – 192 občin.

Viri podatkov

Osnovni viri podatkov so Statistični urad RS (v nadaljevanju SURS), Republiški zavod za zaposlovanje (v nadaljevanju RZZ) ter Agencija za plačilni promet (v nadaljevanju APP) - podatki iz bilance stanja in izkaza uspeha v letu 1998 in 1999. Preračuni so bili narejeni na Agenciji RS za regionalni razvoj, za tehnično izvedbo in izdajo Delovnega zvezka pa je poskrbel Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. Vir za prostorske podatke je Geodetska uprava Republike Slovenije (GURS).

V zadnjem poglavju je v celoti povzeta ekspertna ocena razvojnih možnosti statističnih regij, ki je nastala na Inštitutu za ekonomska raziskovanja pod vodstvom mag. Damjana Kavaša in v sodelovanju z Urbanističnim inštitutom

*Slovenija
razdeljena
na 11 ravni
po SKTE*

Republike Slovenije. Ekspertna ocena je sestavni del Strategije regionalnega razvoja Slovenije, ki nastaja na Inštitutu za ekonomska raziskovanja in bo predvidoma zaključena v začetku leta 2001.

V delovnem zvezku je objavljen temeljni ekonomski kazalec – to je bruto domači proizvod za leti 1996 in 1997, vendar ne po SKTE 3, pač pa le na ravni »starih« statističnih regij (razlika je pri Osrednjeslovenski in Dolenjski regiji), ker podatka po novi teritorialni razdelitvi SURS še ni objavil. Je pa bruto domači proizvod izračunan po mednarodno primerljivi metodologiji, tako, da je mogoča tudi primerjava z evropskimi regijami na teritorialni ravni NUTS 3.

Leta nazaj, ko tovrstnega podatka v Sloveniji še ni bilo na voljo, smo na ZMAR-u uporabljali nadomestne kazalce (bruto dodana vrednost na prebivalca, osnova za dohodnino na prebivalca), ki pa zaradi svoje narave podatkov seveda kažeta na nekoliko drugačna relativna razmerja med regijami. Ekonomska moč gospodarstva občin in regij oz. bruto dodana vrednost na prebivalca je izračunana na osnovi metodologije ZMAR-a po naslednji formuli: bruto dodana vrednost = AOP 059 – AOP 060 – AOP 071 in v letošnjem delovnem zvezku je še vedno objavljena predvsem zaradi primerjave z bruto domačim proizvodom in časovnih serij.

V delovnem zvezku so poleg tabelaričnih in grafičnih prikazov v podatkovni prilogi prikazana območja s posebnimi razvojnimi problemi v skladu z Uredbo o vrednosti meril za določitev območij s posebnimi razvojnimi problemi in določitvi občin, ki izpolnjujejo ta merila. Te karte so oblikovane s pomočjo GIS (geografski informacijski sistem) aplikacije SDMSW (Spatial Data Management System for Windows) domačega proizvajalca te aplikacije – Softdata d.o.o.

2 UPRAVNO TERITORIALNA RAZDELITEV SLOVENIJE

Ob osamosvojitvi leta 1991 je bila Slovenija razdeljena na 62 občin. Takrat je imela povprečna slovenska občina 31,709 prebivalcev in je obsegala 327 km². Občine so bile po površini veliko večje od občin sosednjih držav, po velikosti in pristojnostih pa nekje med klasično občino in upravnim okrajem. Približno 80% vseh nalog je bilo državnega značaja. Predstavljale so prvo stopnjo državne oblasti, zato so bile temeljne krajevne potrebe prebivalstva prenešene na krajevne skupnosti. Teh je bilo okoli 1,250, vključevale pa so vseh 6,000 naselij v Sloveniji. Organizacijsko je bila takšna ureditev občin nekje med državno upravo in lokalno samoupravo. Naloge in dejavnosti so se med seboj prepletale in stanje ni ustrezalo niti standardom upravljanja državne uprave niti interesom lokalne samouprave.

Z osamosvojitvijo Slovenije je bila sprejeta tudi nova ustava, ki izrecno navaja občine kot obliko lokalne samouprave in predvideva možnost prostovoljnega povezovanja občin v širše lokalne samoupravne skupnosti. Po sedanji ustavi so v Sloveniji obvezne lokalne skupnosti le občine, v katerih pristojnost sodijo krajevne zadeve. Po predhodnem soglasju vseh občin lahko država nanje prenese opravljanje posameznih nalog iz svoje pristojnosti, če za to zagotovi tudi potrebna sredstva. Ustava tudi dopušča, da si mesta ob posebnih pogojih, ki jih določa zakon, lahko pridobijo status mestne občine.

Zakon o lokalni samoupravi je bil sprejet konec leta 1993 (Ur.l. RS 72/93). Naslednje leto pa je bil sprejet še Zakon o ustanovitvi občin in določitvi njihovih območij (Ur.l. RS 60/94, 69/94, 69/94-popr., 56/98). Z njim je prišlo do izoblikovanja 147 občin. Za območje ene ali več občin pa so bile organizirane upravne enote (58 upravnih enot – po ena za vsako od starih občin in ena za vse ljubljanske občine). Zaradi večje racionalnosti in učinkovitosti so se nanje prenesle določene naloge državne uprave (Ur.l. RS 67/94, 75/94, 78/94). Povprečna občina je merila okoli 138 km² in je imela povprečno 13,374 prebivalcev. Kar 51 občin je imelo manj kot 5,000 prebivalcev, od tega jih je imela skoraj četrtina občin manj kot 4,000 in dve (Osilnica in Kobilje) manj kot 1,000. Razlike med občinami so bile zelo velike, saj je imela po drugi strani Ljubljana več kot 270,000 prebivalcev. Od 62 starih občin jih je ostalo v nekdanjem obsegu le 24. Status mestne občine je dobilo 11 občin (Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Ptuj, Slovenj Gradec in Velenje), čeprav bi po evropskih merilih ta pripadal le Ljubljani in Mariboru. Temeljnih pogojev za ustanovitev ni izpolnjevala več kot polovica občin.

Proces teritorialnega preoblikovanja državne uprave pa s tem še ni bil končan. Sledila je vrsta pritožb na ustavno sodišče in spomladi leta 1997 je stekel postopek za ustanovitev novih občin in uveljavitev nekaterih sprememb v smeri še večjega drobljenja že tako majhnih občin. Avgusta leta 1998 se je število občin povečalo na 192. Na novo so nastajale predvsem majhne občine in s tem se je povprečna velikost občine znižala na 106 km² in 10,341 prebivalcev. Sedaj ima 95 občin manj kot 5,000 prebivalcev in dobra tretjina manj kot 4,000 prebivalcev. Skupini občin do 1,000 prebivalcev pa so se pridružile še štiri nove. Kar dve občini imata manj kot 500 prebivalcev (Hodoš in Osilnica).

S tem pa preoblikovanje občin še ni končano, in kot kaže, bo dokončno

62 občin do leta 1995

147 občin od leta 1995 do leta 1998

Po letu 1998 oblikovanje 192 občin

oblikovanje trajalo še nekaj časa. Poleg tega v Sloveniji tudi nimamo vmesne stopnje med občino in državo, kakršne poznajo evropske države. Zaradi vedno večje vloge, ki jo imajo regije v zgodovinskem, kulturnem in gospodarskem pogledu, je potreba po oblikovanju take vmesne stopnje, ki bi imela tudi upravno-administrativne funkcije, toliko večja. To vmesno stopnjo naj bi opredelil Zakon o pokrajinah, ki je že dalj časa v pripravi. V izvorne pristojnosti pokrajin naj bi prešle nekatere naloge, ki jih zdaj opravlja država, ker presegajo zmogljivost občin.

3 REGIONALNI RAZVOJ V SLOVENIJI

V Sloveniji se je politika pospeševanja skladnejšega regionalnega razvoja začela že v zgodnjih sedemdesetih letih. Takrat je bil sprejet prvi Zakon o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij. Na osnovi treh kriterijev je določil občine, ki so veljale za manj razvite in za katere so bili predvideni posebni ukrepi. Takrat so manj razvita območja obsegala 18.9% površine in 18.2% prebivalstva Slovenije. Nato so se vsakih pet let (skladno s takratnim sistemom načrtovanja) spreminjali kriteriji, območja in ukrepi za pospeševanje regionalnega razvoja. Konec leta 1990 je bil sprejet Zakon o spodbujanju razvoja demografsko ogroženih območij v Republiki Sloveniji. Usmerjen je bil predvsem na reševanje demografskih problemov. Zakon je opredelil strnjena demografsko ogrožena območja na osnovi dveh demografskih kriterijev – indeksa staranja in indeksa rasti prebivalstva. Ob sprejetju zakona so demografsko ogrožena območja obsegala 61% površine in 24.6% prebivalstva Slovenije, kar pomeni, da se je obseg območij, upravičenih do posebnih sredstev, močno povečal. V letu 1999 je bil sprejet nov Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Ur.l. 60/99), ki je med drugim uvedel tudi kazalce za določitev območij s posebnimi razvojnimi problemi. Na osnovi zakona je bil v letu 2000 sprejet podzakonski akt, ki natančno določa vrednosti meril in občine, ki izpolnjujejo ta merila. V okviru območij s posebnimi razvojnimi problemi uvaja zakon tri tipe teh območij:

- ekonomsko šibka območja

Kot ekonomsko šibka so določena območja občin, ki so v letu 1997 dosegle največ 80% bruto osnove za dohodnino na prebivalca glede na državno povprečje, ali pa gre za občine, kjer se je število prebivalstva v obdobju 1991 do 1999 zmanjšalo, tako da znaša indeks rasti prebivalstva manj kot 96. Ta pogoj izpolnjuje 91 občin, ki obsegajo 32.6% površine in 22.4% prebivalstva Slovenije.

- območja s strukturnimi problemi in visoko brezposelnostjo

Kot območja s strukturnimi problemi in visoko brezposelnostjo so določene občine, kjer je stopnja registrirane brezposelnosti v prvem polletju 1999 za več kot 20% presegala državno povprečje. Ta pogoj izpolnjuje 63 občin, obsegajo pa 24.1% površine ter 27.9% prebivalstva Slovenije. Kot območja s strukturnimi problemi so določene tudi občine, kjer je delež delovno aktivnega prebivalstva v kmetijstvu od skupnega prebivalstva za več kot 20% presegal državno povprečje. Ta pogoj izpolnjuje 97 občin, ki obsegajo 43.0% površine in 28.2% prebivalstva Slovenije.

- razvojno omejevana obmejna in območja z omejenimi dejavniki

Kot razvojno omejevana obmejna območja so določene občine ob meji z Avstrijo, Italijo, Madžarsko in Hrvaško, če leži več kot polovica površine občine v deset-kilometrskem obmejnem pasu in če je število prebivalstva v občini v obdobju 1991 do 1999 upadlo, tako da znaša indeks rasti prebivalstva manj kot 96. Tako opredeljena razvojno omejevana obmejna območja obsegajo 48 občin, 23.7% površine in 13.4% prebivalstva Slovenije. Razvojno omejevana so tudi območja občin, ki so opredeljena kot območja z omejenimi dejavniki, če je najmanj polovica površine občine v tako opredeljenem območju ob hkratnem upadanju števila prebivalstva v občini v obdobju od 1991 do 1999, tako, da znaša indeks rasti prebivalstva pod 96. Taka območja obsegajo 23 občin z 8.7% površine in 4.6% prebivalstva.

Politika pospeševanja skladnejšega regionalnega razvoja se začne že v zgodnjih sedemdesetih letih

Območja s posebnimi razvojnimi problemi

Novi temelji regionalne strukturne politike

Nekatere občine izpolnjujejo več meril hkrati, tako, da ni mogoče teh podatkov seštevati. Skupno pa območja s posebnimi razvojnimi problemi obsegajo 129 občin, 57.2% površine in 48.7% prebivalstva.

Sprejem zakona v letu 1999 in podzakonskih aktov je na področje regionalne politike v letu 2000 postavilo slovensko regionalno strukturno politiko na nove temelje. V začetku leta 2001 bo dokončana tudi Strategija regionalnega razvoja Slovenije, ki jo mora nato sprejeti še Vlada. To bo osnovni strateški dokument države, ki bo v skladu s Strategijo gospodarskega razvoja in Prostorskim planom Slovenije opredeljevala cilje regionalnega razvoja in določala inštrumente in politiko za doseganje teh ciljev.

Reforma strukturne politike se kaže v preoblikovanju politike in institucij na nacionalni in lokalni ravni.

Osnovni instrument pospeševanja regionalnega razvoja v regijah in pridobivanja spodbud za te namene je regionalni razvojni program (v nadaljevanju RRP). To je temeljni programski in izvedbeni dokument, ki se praviloma pripravi za območje statistične regije in vsebuje razvojne prednosti regije, finančno ovrednotene programe, podprograme in projekte za posamezna področja regije. Minimalna obvezna vsebina je določena v Navodilu o minimalni obvezni vsebini in metodologiji priprave ter načinu spremljanja in vrednotenja regionalnega razvojnega programa (Ur.l.RS št.52/2000). Za reševanje posameznih zadev skupnega interesa na območju več občin se lahko pripravi tudi skupni razvojni program, ki je izvedbeni akt na medobčinski ravni.

Razvojne naloge, praviloma za območje ene ali več statističnih regij, opravlja Regionalna razvojna agencija (v nadaljevanju RRA). Ustanovijo jo občine in osebe javnega in zasebnega prava. Ena osnovnih razvojnih nalog RRA je priprava regionalnih in skupnih razvojnih programov. Sklep o pripravi RRP z navedbo območja priprave in zadolžitvami vključenih institucij sprejme organ upravljanja RRA, prav tako pa tudi ustanovi programski odbor, ki je odgovoren za programsko usmerjanje RRP.

Proces oblikovanja RRA intenzivno poteka že od sredine leta 2000 in do konca leta 2000 je bilo oblikovanih in vpisanih v evidenco pri Agenciji RS za regionalni razvoj že 9 RRA, kar je razvidno tudi iz karte na naslednji strani.

PRAZNA STRAN

4
Analiza
po regijah

4.1 OSREDNJSLOVENSKA REGIJA

OSREDNJSLOVENSKA REGIJA	Vrednost	v % SLO=100	Indeks ravni; SLO=100	v % regija= 100	Rang	SLOVENIJA
						Vrednost
Površina (km ²)	2,545	12.6			2	20,273
Prebivalstvo (30.6.2000)	489,676	24.6			1	1,990,272
Gostota poselitve (30.6.2000)	192		196.0		1	98
Indeks staranja** (30.06.2000)	85.1		97.0		5	87.8
St. rasti prebivalstva I-VI 2000/1981, v %	11.3				2	5.2
BDP na prebivalca, 1997, v 000 sit****	1,886		128.9		1	1,463
Bruto osno. za dohod. na preb., 1999, v SIT	1,019,231		122.9		1	829,340
Št. aktivnega prebivalstva, I-VI 2000	221,720	25.3			1	874,960
Stopnja brezposelnosti, I-VI 2000, v %	9.5		76.6		3	12.4
Stopnja zaposlenosti***, I-VI 2000, v %	58.3		106.1		1	55.0
Površina v OPRP* (km ²)	533	2.6		20.9	10	57.2
Prebivalstvo v OPRP*	29,017	1.5		6.0	11	48.7

Opombe:

* OPRP - območja s posebnimi razvojnimi problemi po ZSRP (Ur. l. RS, 60/99).

** Indeks staranja = stari 65 let in več / stari od 0 do 14 let * 100.

*** Stopnja zaposlenosti = delovno aktivno prebivalstvo / delovno sposobno preb. * 100.

**** Podatek velja za "stara" Osrednjeslovensko regijo.

Nove meje Osrednje- slovenske regije po Uredbi SKTE

Po uvedbi Uredbe o standardni klasifikaciji teritorialnih enot Osrednjeslovenska regija ni več največja slovenska regija po površini, pač pa samo še po številu prebivalstva. Z izključitvijo šestih občin iz upravnih enot Kočevje in Ribnica in njihovo priključitvijo k Jugovzhodni Sloveniji se je njena površina zmanjšala na 2545 km², število prebivalstva pa se je zmanjšalo malo manj, tako da v regiji še vedno živi slaba četrtnina prebivalstva. Osrednjeslovenska statistična regija se v celoti pokriva z enoto "Ljubljanska urbana regija" na ravni SKTE 2. V svoje območje vključuje 24 občin. Poleg mestne občine Ljubljana so ostale občine Osrednjeslovenske regije: Domžale, Trzin, Lukovica, Mengeš, Moravče, Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobropole, Kamnik, Komenda, Litija, Logatec, Horjul, Dobrova-Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani, Ig, Brezovica, Medvode, Škofljica, Velike Lašče, Vodice, Vrhnika in Borovnica. Regija je nadpovprečno gosto poseljena, posebno v osrednjem delu. Proti J in JV je poselitev redkejša.

Po letu 1981 je prebivalstvo regije naraščalo še enkrat hitreje kot v povprečju v Sloveniji. Osrednjeslovenska regija je poleg Gorenjske značilna tudi po najhitrejšem naraščanju delovno sposobnega prebivalstva po letu 1981, kar je zaradi boljših zaposlitvenih možnosti tudi posledica priselitve iz drugih regij. Indeks staranja¹ prebivalstva regije je pod slovenskim povprečjem.

Ob popisu leta 1991 je bilo v Osrednjeslovenski regiji le 3.2% kmečkega prebivalstva. Prebivalstvo je zaposleno pretežno v storitvenih dejavnostih. Oktobra 1999 jih je bilo v storitvenih dejavnostih zaposlenih okoli 65%, v industriji slaba četrtnina, gradbeništvu skoraj 9% in kmetijstvu 1.9%.

Izobrazbena struktura regije je glede na število let šolanja najboljša v Sloveniji in je ob popisu leta 1991 znašala v povprečju 9.9 let. Delež zaposlenih z najmanj višjo izobrazbo je skoraj za polovico presejal slovensko povprečje in je bil s 13.4% najvišji. Tudi novejši podatki o deležu študentov v prebivalstvu med 20 do 24

¹ Razmerje med prebivalstvom od 0-14 let in prebivalstvom nad 64 let.

leti ter številu študentov na 1000 prebivalcev kažejo, da bo izobrazbena struktura tudi v prihodnje nadpovprečna.

Osrednjeslovenska regija je najbolj razvita, saj ustvari dobro tretjino celotne dodane vrednosti Slovenije. Višina bruto domačega proizvoda na prebivalca je v letu 1997 skoraj za 29% presegala slovensko povprečje. Ta podatek velja za staro Osrednjeslovensko regijo (vključene občine UE Kočevja in Ribnice). Po naši oceni je bruto domači proizvod za novo Osrednjeslovensko regijo nekoliko višji in presega 32% slovenskega povprečja, kar pomeni, da je regija v tem letu dosegala 89% povprečja držav članic EU. Po ekonomski moči prebivalstva, merjeni z višino osnove za dohodnino na prebivalca, je Osrednjeslovenska regija v letu 1999 presegala slovensko povprečje za slabih 23% in bila za eninpolkrat višja kot v najslabši, Pomurski regiji. V njej je tudi nekaj območij s posebnimi razvojnimi problemi. Skupaj obsegajo 2.6% površine oz. 1.5% prebivalstva Slovenije ali drugače povedano, dobro petino površine oz. 6% prebivalstva regije. Gre le za en tip območij s posebnimi razvojnimi problemi – to so območja s strukturnimi problemi. Mednje uvrščamo občine: Lukovica, Ivančna Gorica, Dobropolje, Dol pri Ljubljani in Velike Lašče.

Osrednjeslovenska regija ima dokaj pestro gospodarsko strukturo z nadpovprečnim deležem storitvenih dejavnosti. V regiji prihaja do koncentracije človeškega kapitala, ki jo omogoča tudi priseljevanjem in dnevna migracija izobražencev iz drugih regij. To je pomembna razvojna prednost. Ocenjevalci razvojnih možnosti slovenskih regij so jo postavili na prvo mesto v skupino prosperitetnih regij s pozitivnimi razvojnimi potenciali. Regija pozitivno izstopna predvsem na področju človeškega faktorja, kvalitete življenja, splošnega okolja in obstoječe gospodarske strukture in infrastrukture.

Osrednjeslovenska regija je najmočnejša tudi po številu gospodarskih družb, ki so leta 1999 delovale v njej (16,129 oz. 42.9%) in po številu zaposlenih v njih (148,946 oz. 32.1%). Po podatkih zaključnih računov sedež podjetja (organizacijsko načelo) sicer ni vedno tam, kjer so bili dejansko ustvarjeni tudi poslovni rezultati (načelo čistih dejavnosti), vendar je osrednjeslovenska kljub temu naša najmočnejša regija.

V letu 1999 je regija ponovno izboljšala finančne rezultate poslovanja, saj je leto zaključila z dobrimi 60 mrd neto dobička, ki predstavlja kar 48.5% slovenskega neto dobička.

Najpomembnejši je v regiji storitveni sektor. Na področju storitvenih dejavnosti deluje skoraj 80% gospodarskih družb, ki zaposlujejo dobrih 56% delavcev v gospodarskih družbah. Storitvene dejavnosti so zaključile poslovanje pozitivno in ustvarile več kot 70% dobička regije. V okviru storitvenih dejavnosti so najpomembnejša področja: trgovina, poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve, promet, skladiščenje, zveze in finančno posredništvo.

V industriji je zaposlena dobra tretjina delavcev gospodarskih družb. To je izvozno naravnana dejavnost, ki ustvari 30% prihodkov na tujem trgu. K celotnemu dobičku regije je prispevala dobro petino. V okviru industrije so problematične predvsem delovno intenzivne panoge, ki poslujejo z izgubo.

Pestra gospodarska struktura

***Ekonomski
kazalci
večinoma
nadpovprečni***

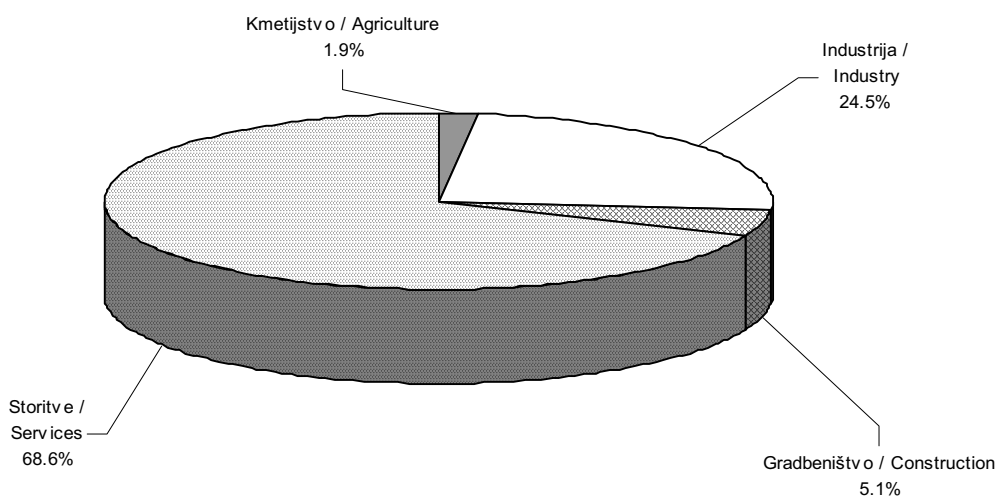
Med drugimi dejavnostmi regije je pomembno še gradbeništvo, ki zaposluje 9.5% vseh zaposlenih v gospodarskih družbah.

Za gospodarstvo regije je značilna nadpovprečna ekonomičnost. V primerjavi z ostalimi slovenskimi regijami je Osrednjeslovenska profitabilnost v letu 1999 nekoliko poslabšala glede na leto poprej, vendar je še vedno nadpovprečna. Za regijo je značilna najvišja produktivnost in visoka kapitalna intenzivnost gospodarstva. Investicijska aktivnost je na ravni slovenskega povprečja, uvrščamo pa jo lahko tudi med relativno bolj zadolžene regije. Gospodarstvo regije v celoti gledano ni izvozno naravnano. To je posledica velike zastopanosti storitvenih dejavnosti, ki se manj vključujejo v mednarodno menjavo, in vloge Ljubljane kot prestolnice države. Delež čiste izgube v prihodkih regije je podpovprečen. Nadpovprečna in obenem tudi najvišja v Sloveniji je višina plač na zaposlenega, ki presega slovensko povprečje za dobrih 10%, kar je posledica velike zastopanosti terciarnega in kvartarnega sektorja z višjo izobrazbeno strukturo zaposlenih.

***Petino vseh
brezposlenih
Slovenije je v
Osrednje-
slovenski regiji***

V Osrednjeslovenski regiji je dobra petina vseh registriranih brezposelnih v Sloveniji, vendar pa je registrirana stopnja brezposelnosti v regiji podpovprečna in je v prvi polovici leta 2000 znašala 9.5% (Slovenija 12.4%). Delež žensk med brezposelnimi je podpovprečen. Delež mladih med brezposelnimi pa je med najnižjimi. Regija ima kar dobrih 43% brezposelnih z nižjo strokovno izobrazbo ali brez nje. Po drugi strani pa je tudi delež iskalcev zaposlitve z višjo in visoko izobrazbo v Osrednjeslovenski regiji najvišji in predstavlja 8.3% brezposelnih, kar je največ v Sloveniji. Hitro pa se povečuje delež brezposelnih nad 40 let starosti, ki jih je že več kot 55%. Skoraj četrtnina brezposelnih je tudi trajnih presežkov.

**Bruto dodana vrednost po sektorjih v Osrednjeslovenski regiji, leto 1997 /
Gross value added by activity in Osrednjeslovenska region, year 1997**

Vir podatkov: SURS.

Source of data: SORS.

Opomba / Note: stara regija / old region.

**Brezposelnost v Osrednjeslovenski regiji /
Unemployment in Osrednjeslovenska region**

4.2 OBALNO - KRAŠKA REGIJA

OBALNO-KRAŠKA REGIJA	Vrednost	v % SLO=100	Indeks ravni; SLO=100	v % regija= 100	Rang	SLOVENIJA
						Vrednost
Površina (km ²)	1,045	5.2			9	20,273
Prebivalstvo (30.6.2000)	103,702	5.2			8	1,990,272
Gostota poselitve (30.6.2000)	99		101.1		5	98
Indeks staranja** (30.06.2000)	110.9		126.3		12	87.8
St. rasti prebivalstva I-VI 2000/1981, v %	11.4				1	5.2
BDP na prebivalca, 1997, v 000 sit	1,507		103.0		2	1,463
Bruto osno. za dohod. na preb., 1999, v SIT	951,805		114.8		2	829,340
Št. aktivnega prebivalstva, I-VI 2000	44,709	5.1			8	877,425
Stopnja brezposelnosti, I-VI 2000, v %	9.4		75.4		2	12.4
Stopnja zaposlenosti***, I-VI 2000, v %	55.1		100.3		5/6	54.6
Površina v OPRP* (km ²)	0	0		0.0	12	57.2
Prebivalstvo v OPRP*	0	0		0.0	12	48.7

Opombe:

* OPRP - območja s posebnimi razvojnimi problemi po ZSRR (Ur. l. RS, 60/99).

** Indeks staranja = stari 65 let in več / stari od 0 do 14 let * 100.

*** Stopnja zaposlenosti = delovno aktivno prebivalstvo / delovno sposobno preb. * 100.

Po različnih kazalcih takoj za Osrednje-slovensko regijo

Obalno-kraška regija spada med manjše statistične regije, vendar je po različnih soci-ekonomskih kazalcih prav v vrhu - običajno za Osrednjeslovensko. Meri 1,045 km² in obsega 5.2% površine Slovenije ter zajema prav toliko celotnega slovenskega prebivalstva. Sestavljajo jo obalne občine Koper, Izola, Piran in občine v kraškem zaledju: Sežana, Divača, Hrpelje-Kozina in Komen. V povprečju je gostota poselitve regije okoli slovenskega povprečja, vendar je poseljenost najgostejša v obalnem delu, kjer presega povprečno poseljenost tudi do petkrat. Kraško zaledje pa sodi med najredkeje poseljene dele Slovenije.

Z 11.4% stopnjo rasti prebivalstva v obdobju 1981-2000 beleži regija največji porast prebivalstva po letu 1981 v Sloveniji, ki je obenem več kot dvakrat višji kot v slovenskem povprečju. Prebivalstvo je v Obalno-kraški regiji naraščalo predvsem v obdobju od leta 1981 do 1991. Po letu 1991 se je rast nekoliko upočasnila, vendar je še vedno nadpovprečna. Razlog za to je predvsem v nižjem naravnem prirastu prebivalstva ter bistveno manjših neto migracijah, ki imajo v zadnjih letih že negativni predznak.

Staranje prebivalstva je sicer značilnost celotne Slovenije, vendar ima Obalno-kraška regija še bolj neugodno strukturo prebivalstva. Indeks staranja je prav tu najbolj neugoden in presega slovensko povprečje za več kot četrtino. Še slabše so razmere v kraškem zaledju, kjer število prebivalcev konstantno upada že vrsto let, tu še živeče prebivalstvo pa je v glavnem ostarelo in dejansko že prihaja do depopulacije območja.

Povprečno število let šolanja v regiji je po podatkih popisa prebivalstva iz leta 1991 blizu slovenskega povprečja (9.3 leta, Slovenija 9.2). Skoraj 11% prebivalcev nad 15 let je imelo višjo ali visoko izobrazbo, kar jo uvršča med regije z boljšo izobrazbeno strukturo. Višja je le še v Osrednjeslovenski regiji. Prav človeški kapital je ena od močnejših prednosti v regiji. Tudi novejši podatki iz leta 1996 kažejo, da je delež študentov v regiji nadpovprečen.

Prebivalstvo regije je pretežno (okoli 70%) zaposleno v storitvenih dejavnostih, kar še posebno velja za obalne občine. Slaba petina jih je zaposlenih na področju

industrije, dobra 2% pa v kmetijstvu.

Obalno-kraški regiji dajejo prednost pred ostalimi regijami obmorska in obmejna lega ter pestra gospodarska struktura z nadpovprečnim deležem storitvenih dejavnosti. Vendar pa je v preteklih letih uspešnost gospodarstva precej nihala. Že v preteklosti so neugodne makroekonomske razmere regijo precej prizadele. Predvsem izguba jugoslovanskega trga in vojna v Sloveniji sta vplivali na poslabšanje razmer v industriji, pa tudi v prometu in turizmu, ki so nosilci gospodarstva regije. Po sintezni oceni razvojnih možnosti je uvrščena v prvo skupino prosperitetnih regij s pozitivno ocenjenimi razvojnimi potenciali. Obalno-kraška regija je edina regija v Sloveniji, ki nima območij s posebnimi razvojnimi problemi.

Po višini bruto domačega proizvoda na prebivalca zavzema regija drugo mesto med statističnimi regijami. V letu 1997 je presegala slovensko povprečje za 3 odstotne točke. V primerjavi s povprečjem držav Evropske unije pa je po naši oceni v letu 1997 dosegla 70% povprečja petnajsterice. Dobrih 70% dodane vrednosti ustvari regija s storitvenimi dejavnostmi, med katerimi so najpomembnejše trgovina, promet in nepremičnine, najem ter poslovne storitve. Slabih 30% bruto dodane vrednosti ustvari regija v industriji (19.1%), gradbeništvo (5.3%) in v kmetijstvu (3.2%). Ekonomska moč prebivalstva, merjena z osnovo za dohodnino na prebivalca, je v letu 1999 presegla slovensko povprečje za skoraj 15%, kar jo uvršča na drugo mesto med statističnimi regijami.

V letu 1999 je v regiji poslovalo 2,441 gospodarskih družb oz. 6.5% vseh gospodarskih družb v Sloveniji, ki so zaposlovale 22,655 delavcev (4.9% zaposlenih v gospodarskih družbah v Sloveniji). Po deležu zaposlenih na podjetje gre v regiji za manjše gospodarske družbe kot v povprečju v Sloveniji, po višini sredstev na zaposlenega pa regija presega slovensko povprečje. Dodana vrednost na zaposlenega je v regiji nadpovprečna. V celoti se gospodarstvo regije vse bolj usmerja v izvoz in v letu 1999 je s 27.6% prihodki od prodaje na tujih trgih v vseh prihodkih od prodaje že presegla slovensko povprečje. Delež čiste izgube v prihodkih se zadnja tri leta nekoliko povečuje, tako, da je leta 1999 tudi ta nekoliko presegel slovensko povprečje (2.5; Slovenija 1.8). Plače na zaposlenega v Obalno-kraški regiji presegajo slovensko povprečje, kar je povezano z visokim deležem zaposlenih z višjo in visoko izobrazbo. Regija v povprečju ustvari tudi največ čistega dobička na zaposlenega v Sloveniji. Ekonomičnost poslovanja je na meji slovenskega povprečja, donosnost prihodkov pa je prav v tej regiji najvišja. Regija ima tudi najbolj kapitalno intenzivno gospodarstvo. Obalno-kraška regija je nadpovprečno zadolžena, saj znaša delež dolga več kot polovico vseh virov sredstev, od tega je kratkoročnih obveznosti skoraj tretjina.

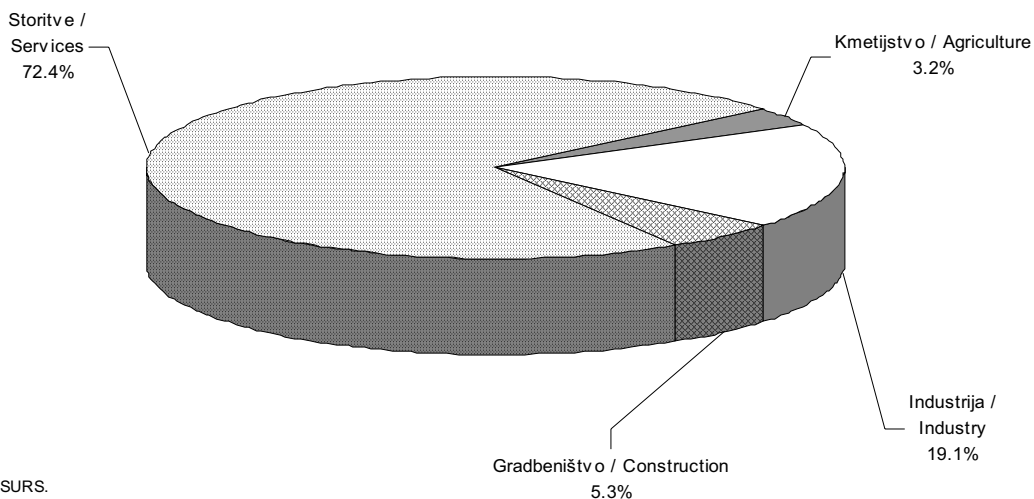
Obalno-kraška regija ima podpovprečno stopnjo registrirane brezposelnosti, ki je v prvem polletju leta 2000 znašala 9.4% (Slovenija 12.4). Edina občina v regiji, ki ima nadpovprečno stopnjo registrirane brezposelnosti, je Izola. Obalno-kraška regija sodi med regije z visokim deležem žensk med brezposelnimi, saj je prav v njej ta najvišji (55.5%, Slovenija 50.5%). Delež brezposelnih z nizko stopnjo izobrazbe je podpovprečen, zato pa dosti bolj kot v drugih statističnih regijah primanjkuje delovnih mest za visoko izobražene iskalce zaposlitve. Obalno-kraška regija ima med vsemi statističnimi regijami še vedno najvišji delež iskalcev zaposlitve zaradi stečaja podjetij (14.1%; Slovenija 11%), narašča pa tudi delež brezposelnih,

*Prosperitetna
regija s poziti-
vnimi razvojnimi
potenciali*

*Med brezposel-
nimi visok delež
žensk*

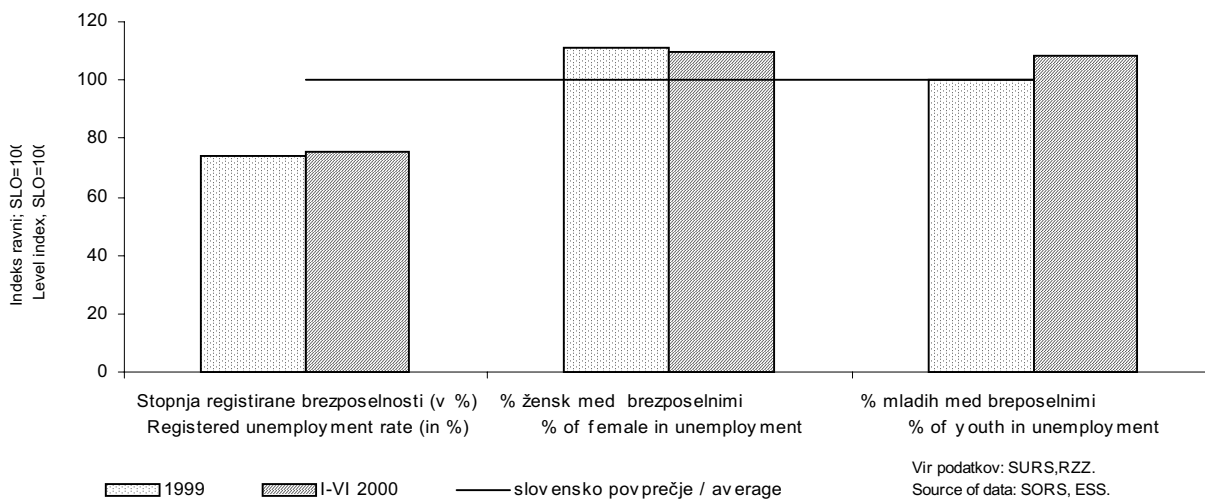
starih nad 40 let. Le-teh je že več kot 50% od vseh iskalcev zaposlitve. Mladih med brezposelnimi je četrtnina, kar je več kot v slovenskem povprečju.

**Bruto dodana vrednost po sektorjih v Obalno-kraški regiji, leto 1997 /
Gross value added by activity in Obalno-kraška region, year 1997**

Vir podatkov: SURS.
Source of data: SORS.

**Brezposelnost v Obalno-kraški regiji /
Unemployment in Obalno-kraška region**

4.3 GORENJSKA REGIJA

GORENJSKA REGIJA	Vrednost	v % SLO=100	Indeks ravni; SLO=100	v % regija=100	Rang	SLOVENIJA Vrednost
Površina (km ²)	2,137	10.5			6	20,273
Prebivalstvo (30.6.2000)	196,716	9.9			4	1,990,272
Gostota poselitve (30.6.2000)	92		93.8		6	98
Indeks staranja** (30.06.2000)	79.1		90.1		3	87.8
St. rasti prebivalstva I-VI 2000/1981, v %	9.7				3	5.2
BDP na prebivalca, 1997, v 000 sit	1,356		92.7		6	1,463
Bruto osno. za dohod. na preb., 1999, v SIT	830,199		100.1		5	829,340
Št. aktivnega prebivalstva, I-VI 2000	84,099	9.6			4	877,425
Stopnja brezposelnosti, I-VI 2000, v %	10.4		83.9		4	12.4
Stopnja zaposlenosti***, I-VI 2000, v %	55.1		100.3		5/6	54.6
Površina v OPRP* (km ²)	307	1.5		14.4	11	57.2
Prebivalstvo v OPRP*	34,962	1.8		17.9	10	48.7

Opombe:

* OPRP - območja s posebnimi razvojnimi problemi po ZSRR (Ur. l. RS, 60/99),

** Indeks staranja = stari 65 let in več / stari od 0 do 14 let * 100,

*** Stopnja zaposlenosti = delovno aktivno prebivalstvo / delovno sposobno preb. * 100,

Z 2,137 km² obsega Gorenjska regija 10.5% površine Slovenije, v svoje območje pa vključuje 17 občin: Jesenice, Žirovnico, Kranjsko Goro, Kranj, Cerklje na Gorenjskem, Naklo, Preddvor, Jezersko, Šenčur, Radovljico, Bohinj, Bled, Škofjo Loko, Gorenjo vas-Poljane, Železnike, Žiri in Tržič. Na tem območju živi 9.9% prebivalstva Slovenije. Gostota poselitve je v regiji podpovprečna (92 prebivalcev/ km²). Vendar so določena območja regije največja zgoštevna in urbanizirana področja Slovenije, po drugi strani pa so v regiji tudi obsežna gorska območja neposeljena. Največja gostota prebivalstva je v občinah Kranj (351 prebivalcev/km²), Naklo (174 prebivalcev/km²) in Jesenice (290 prebivalcev/km²).

Po letu 1981 je število prebivalcev regije nadpovprečno raslo. Starostna struktura prebivalstva je boljša kot v slovenskem povprečju. Indeks staranja je za okoli 10% nižji od slovenskega povprečja. Le v petih občinah regije je starostna struktura prebivalstva slabša, tako da indeks staranja presega slovensko povprečje (Kranjska Gora, Radovljica, Bohinj, Bled in Žirovnica). Ob popisu prebivalstva leta 1991 je bilo v regiji za 4% kmečkega prebivalstva, kar je manj, kot je znašalo slovensko povprečje.

Gorenjska je pretežno industrijska regija. Struktura zaposlenih oseb po dejavnosti iz oktobra 1999 kaže, da je več kot 40% zaposlenih v industriji, 2.5% v kmetijstvu, 7% v gradbeništvu, ostalo pa v storitvenih dejavnostih (več kot 50%).

Povprečna dolžina šolanja prebivalstva, starega nad 15 let, je ob popisu 1991 znašala 9.2 let, kar je na ravni slovenskega povprečja. 8.6% te populacije je imelo najmanj višjo izobrazbo. Novejši podatki kažejo, da ima Gorenjska regija nadpovprečno število študentov na 1000 prebivalcev in tudi nadpovprečen delež študentov med prebivalstvom v starostni skupini od 20-24 let, kar kaže na nadaljnjo krepitev izobrazbene strukture regije.

Gorenjska regija v zadnjih letih stalno izboljšuje svoje rezultate in ima tudi še neizkoriščene razvojne potenciale. Po sintezni oceni razvojnih možnosti slovenskih regij jo uvrščamo v prvo

*Pretežno
industrijska
regija*

Regija izboljšuje rezultate

skupino, kjer so pozitivno ocenjeni predvsem človeški kapital, gospodarska struktura in infrastruktura ter kvaliteta življenja v regiji. V začetku 90-ih let je bila v zelo težkem položaju. V letu 1990 je bila več kot četrtina zaposlenih v industrijskih podjetjih, ki so bila ocenjena za slabše in slabo perspektivna. Za industrijo so bila značilna velika podjetja, ki so imela veliko prezaposlenost, nizko produktivnost, slabo kvalifikacijsko strukturo zaposlenih (premalo zaposlenih z visoko in višjo izobrazbo in veliko število kvalificiranih in polkvalificiranih delavcev) ter visoko odpisano opremo. Vse to je povzročalo težave v gospodarstvu in izgubljanje tržišč že pred letom 1990, kasneje pa je regijo prizadela še izguba jugoslovanskega trga. Čeprav je regiji uspelo priti na nova tuja tržišča, so se ti problemi pokazali v slabših finančnih rezultatih. Po letu 1994 se je začela situacija počasi izboljševati. Danes ustvari regija okoli 10% bruto domačega proizvoda Slovenije. Po višini bruto domačega proizvoda na prebivalca je bila leta 1997 na šestem mestu s skoraj 93% slovenskega povprečja. Po naši oceni je to okoli 63% povprečja EU. Ekonomska moč prebivalstva regije, upošteva osnovo za dohodnino na prebivalca, je bila v letu 1999 na ravni slovenskega povprečja in obenem na 5. mestu med slovenskimi regijami.

Tri občine imajo status območja s posebnimi razvojnimi problemi

Območij s posebnimi razvojnimi problemi v regiji je malo in obsegajo le tip ekonomsko šibkega območja in območja s strukturnimi problemi. Obsegajo le 1.5% celotne površine in 1.8% celotnega prebivalstva Slovenije, oz. 14.4% površine in 17.9% prebivalstva regije. To pomeni, da imajo status območja s posebnimi razvojnimi problemi samo tri občine: Gorenja vas-Poljane (ekonomsko šibko območje in območje s strukturnimi problemi), Jesenice (območje s strukturnimi problemi) in Cerklje na Gorenjskem (območje s strukturnimi problemi).

V letu 1999 je v regiji poslovalo 3,675 gospodarskih družb. V njih je bilo 47,167 zaposlenih, kar pomeni porast števila zaposlenih za 1.3 indeksne točke, ob rahlem upadu števila podjetij. V regiji ne prevladujejo več velika podjetja po številu zaposlenih, saj se le-to giblje okoli slovenskega povprečja. Večja podjetja so značilna predvsem v predelovalnih dejavnostih. Leta 1999 je regija zaključila poslovanje pozitivno in ustvarila okoli 7% slovenskega dobička, kar je bistveno več kot leto poprej, ko je k skupnemu dobičku Slovenije prispevala le 0.7%.

V strukturi gospodarstva ima industrija še vedno velik pomen. S področja industrije je dobra petina vseh gospodarskih družb, zaposlujejo pa več kot 60% vseh delavcev gospodarskih družb regije. Prav v industriji, ki več kot 50% prihodkov realizira na tujih trgih, ustvari regija tudi pretežni del dobička.

V storitvenih dejavnostih deluje več kot 70% vseh gospodarskih družb regije, ki zaposlujejo slabih 30% vseh zaposlenih v gospodarskih družbah. Storitvene dejavnosti so leto 1999 zaključile pozitivno, vendar k celotnemu dobičku regije prispevajo le dobrih 10%.

Delež kmetijstva v gospodarstvu regije je podpovprečen. Večji je delež gradbeništva, ki pa je v letu 1999 poslovalo z izgubo.

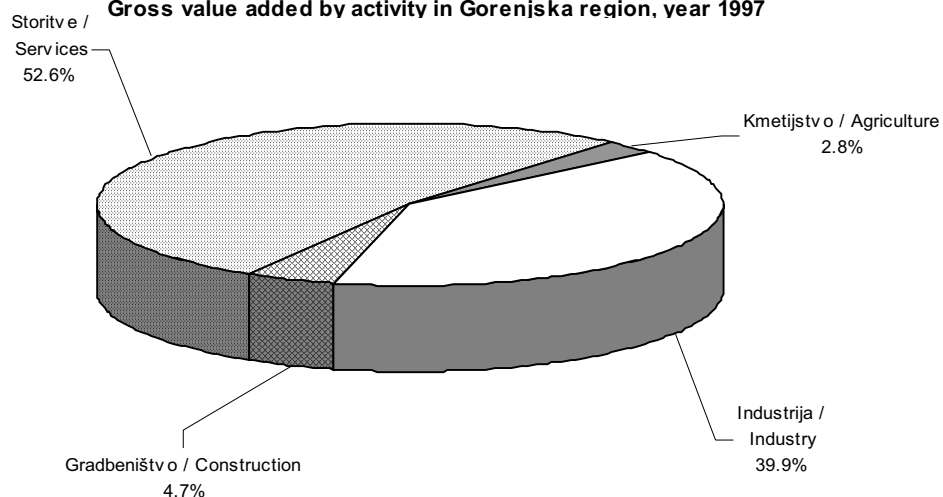
S prihodki na tujem trgu je regija v letu 1997 ustvarila 29.5% skupnih prihodkov, kar je več kot v slovenskem povprečju. Delež čiste izgube v prihodkih je ostal na isti ravni kot v predhodnem letu in presega slovensko

povprečje za 0.9%. Plače na zaposlenega so v regiji pod slovenskim povprečjem, čisti dobiček na zaposlenega pa ga je v letu 1999 že presegal. Ekonomičnost poslovanja je v regiji podpovprečna. Podpovprečna je tudi po donosnosti prihodkov, ki pa jo je regija bistveno izboljšala glede na leto poprej in glede na ostale regije. Investicijska aktivnost se je v regiji relativno poslabšala glede na slovensko povprečje in je bila v letu 1999 podpovprečna. Ugodna pa je relativno nizka obremenitev z dolgom v virih sredstev.

V Gorenjski regiji je brezposelnost v začetku devetdesetih let porasla, kasneje pa se je umirila tako, da registrirana stopnja brezposelnosti ne presega državnega povprečja. V prvem polletju letos je znašala 10.4%. Značilno za regijo je, da je delež žensk med brezposelnimi nadpovprečen in znaša skoraj 55% vseh brezposelnih, kar je pogosto posledica odpuščanja delavcev v tekstilni industriji. Gorenjska ima med vsemi regijami tudi najvišji delež trajnih presežkov. Predvsem pa prednjači po številu brezposelnih nad 40 let starosti, ki jih je že 62.3% in stalno narašča. Taka struktura brezposelnih je posledica prestrukturiranja gorenjskega gospodarstva in zmanjševanja velike prezaposlenosti v preteklosti.

Registrirana stopnja brezposelnosti je podpovprečna

Bruto dodana vrednost po sektorjih v Gorenjski regiji, leto 1997 /
Gross value added by activity in Gorenjska region, year 1997

Vir podatkov: SURS.
Source of data: SORS.

Brezposelnost v Gorenjski regiji /
Unemployment in Gorenjska region

4.4 GORIŠKA REGIJA

GORIŠKA REGIJA	Vrednost	v % SLO=100	Indeks ravni; SLO=100	v % regija=100	Rang	SLOVENIJA Vrednost
Površina (km ²)	2,326	11.5			4	20,273
Prebivalstvo (30.6.2000)	120,145	6.0			7	1,990,272
Gostota poselitve (30.6.2000)	52		52.6		10	98
Indeks staranja** (30.06.2000)	104.8		119.4		11	87.8
St. rasti prebivalstva I-VI 2000/1981, v %	1.5				8	5.2
BDP na prebivalca, 1997, v 000 sit	1,446		98.8		3	1,463
Bruto osno. za dohod. na preb., 1999, v SIT	925,405		111.6		3	829,340
Št. aktivnega prebivalstva, I-VI 2000	50,172	5.7			7	877,425
Stopnja brezposelnosti, I-VI 2000, v %	6.4		51.2		1	12.4
Stopnja zaposlenosti***, I-VI 2000, v %	56.7		103.1		4	54.6
Površina v OPRP* (km ²)	519	2.6		22.3	9	57.2
Prebivalstvo v OPRP*	21,907	1.1		18.3	9	48.7

Opombe:

* OPRP - območja s posebnimi razvojnimi problemi po ZSRR (Ur. l. RS, 60/99).

** Indeks staranja = stari 65 let in več / stari od 0 do 14 let * 100.

*** Stopnja zaposlenosti = delovno aktivno prebivalstvo / delovno sposobno preb. * 100.

Po tipu poseljenosti dve tretjini regije depresijsko podeželje

Po velikosti spada Goriška regija med večje slovenske regije (2,326 km²; 11.5% površine Slovenije), vendar je redko naseljena (52 prebivalcev/km²). Na njenem območju živi le 6% slovenskega prebivalstva. Nadpovprečna gostota poselitve je edino v občinah Nova Gorica (118 prebivalcev/km²) in Šempeter-Vrtojba (420 prebivalcev/km²). Kar dve tretjini regije sta glede na tip poseljenosti uvrščeni v depresijsko podeželje (Ravbar, 1995) z izredno negativnimi demografskimi gibanji, kjer živi ena petina prebivalstva regije.

V regijo je vključenih 12 občin: Ajdovščina, Vipava, Idrija, Cerklje, Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba, Kanal, Miren-Kostanjevica, Brda, Tolmin, Kobarid in Bovec. Rast prebivalstva regije je bila po letu 1981 sicer pozitivna, vendar močno pod slovenskim povprečjem. Nadpovprečno se je zmanjšalo število prebivalstva do 14 let, staro prebivalstvo pa je tudi raslo skoraj še enkrat počasneje kot v povprečju v Sloveniji. V strukturi prebivalstva ima prav Goriška regija največji delež prebivalstva nad 64 let (15.9%). Indeks staranja je v Goriški regiji nadpovprečen in je skoraj za 20 odstotnih točk višji kot v slovenskem povprečju.

Delež kmečkega prebivalstva regije je bil ob popisu leta 1991 malo pod slovenskim povprečjem (7.3%; Slovenija 7.6%). Oktobra 1999 je bila dobra tretjina zaposlenih v predelovalnih dejavnostih, več kot polovica pa v storitvenih, med katerimi izstopa trgovina.

Izobrazbena struktura prebivalstva, glede na število let šolanja, je bila ob popisu 1991 nekoliko nižja kot v povprečju v Sloveniji in tudi delež z najmanj višjo izobrazbo v prebivalstvu, starem nad 15 let, je bil podpovprečen. Nekoliko boljše izobrazbeno strukturo obetajo podatki iz leta 1996, ki kažejo, da je delež študentov na 1000 prebivalcev že nekoliko višji kot je slovensko povprečje, vendar je delež študentov v generaciji še vedno podpovprečen.

Goriška regija je po sintezni oceni razvojnih možnosti uvrščena med najuspešnejše slovenske regije, ki vedno bolje izkorišča svoje razvojne potenciale. Za regijo je bilo kritično predvsem leto 1992, ko je bila prizadeta zaradi

izgube jugoslovanskega trga in vojne v Sloveniji. Po ekonomski moči gospodarstva je že nekaj let nad slovenskim povprečjem. Po višini bruto domačega proizvoda na prebivalca je v letu 1997 dosegala 98.8% slovenskega povprečja, kar po naši oceni predstavlja 67% povprečja EU. Ekonomska moč prebivalstva regije, merjena z osnovo za dohodnino na prebivalca, že leta presega slovensko povprečje in v letu 1999 ga je preseгла skoraj za 12%. Po tem kazalcu je že nekaj let na tretjem mestu - takoj za Osrednjeslovensko in Obalno-kraško regijo. Zaradi obmejne in tranzitne lege ima regija precejšnjo perspektivo v razvoju storitvenih dejavnosti. Po drugi strani pa je Goriška regija ena najbolj prizadetih regij zaradi naravnih nesreč (potres, plazovi). Čeprav se država vključuje v sanacijo in regiji finančno pomaga, naravne nesreče slabijo gospodarstvo, dolgoročno pa predstavljajo predvsem demografske posledice, ki bodo jasne vidne šele v prihodnje.

Regija ima relativno malo območij s posebnimi razvojnimi problemi. Čeprav se v Goriški regiji pojavljajo vsi trije tipi območij s posebnimi razvojnimi problemi, obsegajo vsi skupaj le dobro petino površine in 18.3% prebivalstva regije, kar pomeni 2.6% površine in 1.1% prebivalstva Slovenije.

V letu 1999 je v regiji poslovalo 2,121 gospodarskih družb, ki so oddale zaključni račun. Gospodarske družbe so zaposlovale 27,824 delavcev. Število gospodarskih družb se je v letu 1999 nekoliko zmanjšalo glede na leto poprej vendar, pa se je število zaposlenih v njih povečalo za 1.3 indekse točke. Leta 1999 je regija poslovanje zaključila pozitivno, vendar se je njen delež dobička v Sloveniji v letu 1999 zmanjšal iz 12.8% na 7.8%, kar pomeni raven z leta 1997.

Industrija je eden pomembnejših sektorjev v regiji, zaposluje skoraj 56% vseh zaposlenih v gospodarskih družbah. Leto 1999 je industrijski sektor zaključil pozitivno. Dobrih 45% vseh prihodkov je ustvaril na tujih trgih. To je tudi najmanj zadolženi sektor v regiji.

V storitvenem sektorju deluje kar 70% vseh gospodarskih družb regije, vendar gre za majhne družbe, saj v povprečju zaposlujejo le 6 delavcev. To v celoti pomeni slabih 30% vseh zaposlenih v gospodarskih družbah regije. Kljub temu so storitvene dejavnosti najpomembnejši sektor regije, saj so ustvarile 62% celotnega neto dobička regije.

Tudi gradbeništvo je na Goriškem pomemben sektor, vključuje 13.4% vseh zaposlenih v gospodarskih družbah v regiji.

Ekonomičnost poslovanja je v regiji nadpovprečna in med najboljšimi v Sloveniji. Donosnost prihodkov je tudi nadpovprečna, vendar se je njena relativna prednost pred ostalimi regijami v letu 1999 nekoliko zmanjšala. Po deležu čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu za dobro četrtno presega slovensko povprečje. Delež čiste izgube v prihodkih se je v letu 1999 zmanjšal in je med najmanjšimi v Sloveniji (manjši le še v Jugovzhodni Sloveniji). Po višini plač na zaposlenega je regija nad slovenskim povprečjem in takoj za Osrednjeslovensko regijo. Prednost regije je še vedno relativno nizka zadolženost.

Za Goriško regijo je že nekaj let značilna najnižja registrirana stopnja brezposelnosti, kar velja tudi za prvo polletje 2000, ko je znašala 6.4%,

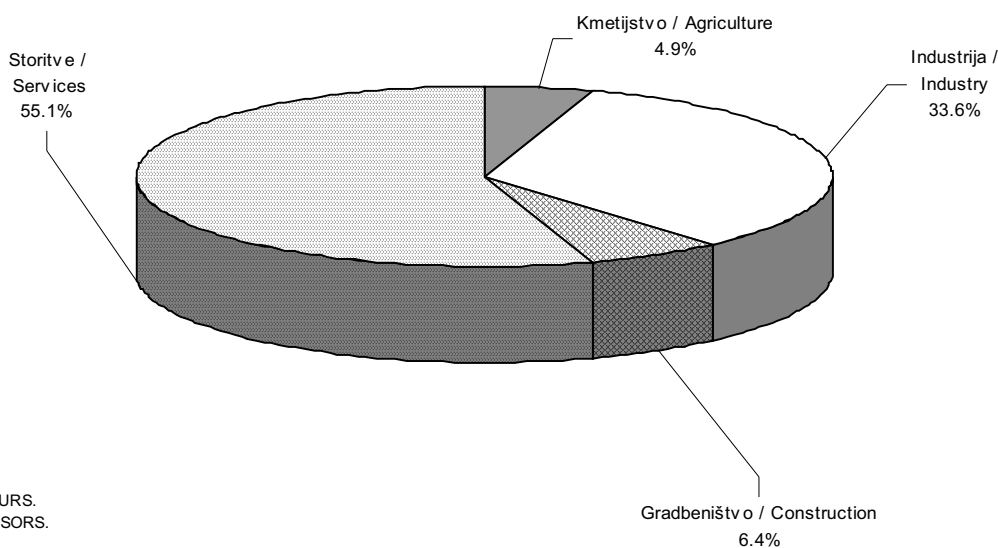
Po višini BDP na prebivalca in osnovi za dohodnino na prebivalca na tretjem mestu

Ugodni rezultati poslovanja gospodarskih družb

Najnižja registrirana stopnja brezposelnosti

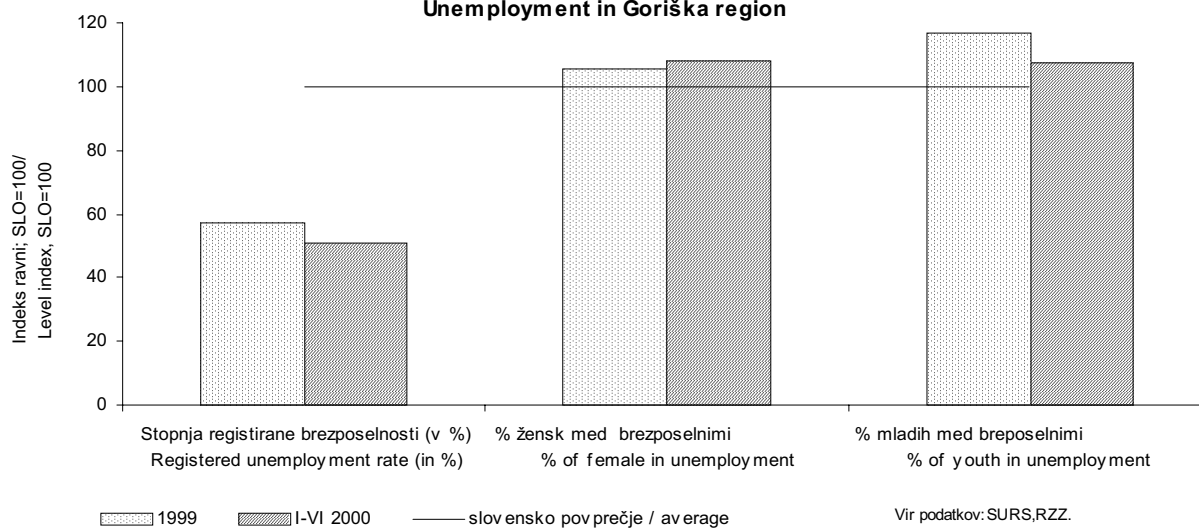
kar je skoraj za polovico manj kot v slovenskem povprečju. Več kot polovico vseh brezposelnih so predstavljale ženske. Delež mladih med brezposelnimi je nadpovprečen in le-ti predstavljajo skoraj četrtino vseh iskalcev zaposlitve v regiji. Delež brezposelnih nad 40 let starosti iz leta v leto narašča in predstavlja že več kot polovico vseh brezposelnih v regiji. Očitno pa v regiji še vedno primanjkuje zahtevnejših delovnih mest, ki zahtevajo višjo in visoko izobrazbo, saj je delež brezposelnih z višjo in visoko izobrazbo nadpovprečen in v prvem polletju letos je spet nekoliko porasel (5.9%, Slovenija 4.4%).

Bruto dodana vrednost po sektorjih v Goriški regiji, leto 1997 /
Gross value added by activity in Goriška region, year 1997

Vir podatkov: SURS.
Source of data: SORS.

Brezposelnost v Goriški regiji /
Unemployment in Goriška region

4.5 SAVINJSKA REGIJA

SAVINJSKA REGIJA	Vrednost	v % SLO=100	Indeks ravnj; SLO=100	v % regija=100	Rang	SLOVENIJA Vrednost
Površina (km ²)	2,352	11.6			3	20,273
Prebivalstvo (30.6.2000)	256,834	12.9			3	1,990,272
Gostota poselitve (30.6.2000)	109		111.2		4	98
Indeks staranja** (30.06.2000)	79.2		90.3		4	87.8
St. rasti prebivalstva I-VI 2000/1981, v %	5.3				6	5.2
BDP na prebivalca, 1997, v 000 sit	1,375		93.9		5	1,463
Bruto osno. za dohod. na preb., 1999, v SIT	718,812		86.7		10	829,340
Št. aktivnega prebivalstva, I-VI 2000	114,530	13.1			3	877,425
Stopnja brezposelnosti, I-VI 2000, v %	13.9		111.6		8/9	12.4
Stopnja zaposlenosti***, I-VI 2000, v %	54.6		99.4		8	54.6
Površina v OPRP* (km ²)	1,788	8.8		75.0	5	57.2
Prebivalstvo v OPRP*	174,162	8.8		68.3	4	48.7

Opombe:

* OPRP - območja s posebnimi razvojnimi problemi po ZSRR (Ur. l. RS, 60/99).

** Indeks staranja = stari 65 let in več / stari od 0 do 14 let * 100.

*** Stopnja zaposlenosti = delovno aktivno prebivalstvo / delovno sposobno preb. * 100.

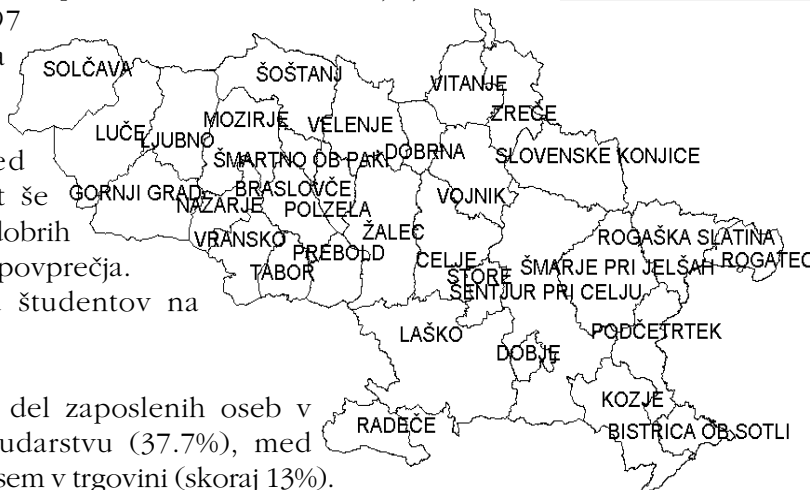
Savinjska regija je po številu prebivalstva tretja največja regija v Sloveniji. Zavzema 2,352 km² (11.6% površine Slovenije) oziroma približno toliko kot Gorenjska oz. Goriška oz. Podravska regija. Na območju regije živi skoraj 13% celotnega prebivalstva Slovenije, sestavlja pa jo 32 občin: Celje, Štore, Vojnik, Dobrna, Laško, Radeče, Mozirje, Ljubno, Gornji Grad, Luče, Solčava, Nazarje, Slovenske Konjice, Zreče, Vitanje, Šentjur pri Celju, Dobje, Šmarje pri Jelšah, Podčetrtek, Bistrica ob Sotli, Rogaška Slatina, Kozje, Rogatec, Velenje, Šoštanj, Smartno ob Paki, Žalec, Braslovče, Polzela, Prebold, Tabor, Vranksko. Povprečna gostota prebivalstva v regiji je nad slovenskim povprečjem (109 prebivalcev/km²). Visoko nadpovprečno sta poseljeni občini Celje (522 prebivalcev/km²) in Velenje (411 prebivalcev/km²). Precej nižja pa je gostota poselitve v Zgornji Savinjski dolini (do 35 prebivalcev/km²) in na Kozjanskem (npr.: Kozje 39 prebivalcev/km²; Podčetrtek 54 prebivalcev/km²).

Po številu prebivalcev tretja največja regija v Sloveniji

V obdobju od leta 1981-2000 je bila rast prebivalstva v regiji rahlo višja kot v povprečju v Sloveniji. Razmerje med mladim in starim prebivalstvom je v regiji bolj ugodno kot v slovenskem povprečju, saj je delež starega prebivalstva v regiji manjši, mladega pa višji. Indeks staranja prebivalstva je tako pod slovenskim povprečjem.

Ob popisu leta 1991 je bila izobrazbena struktura prebivalstva regije slabša kot v slovenskem povprečju. Le 6.8% prebivalcev je imelo višjo ali visoko šolo (slovensko povprečje 9%). Povprečno število let šolanja je znašalo 8.9, kar je skoraj 97 odstotnih točk slovenskega povprečja. Novejši podatki iz leta 1996 kažejo, da je Savinjska regija po deležu študentov med prebivalstvom od 20 do 24 let še vedno podpovprečna in dosega dobrih 92 odstotnih točk slovenskega povprečja. Prav toliko pa tudi po številu študentov na prebivalca.

V oktobru 1999 je bil pretežni del zaposlenih oseb v predelovalnih dejavnostih in rudarstvu (37.7%), med storitvenimi dejavnostmi pa predvsem v trgovini (skoraj 13%).

**Stagnantna
regija z
določenimi
pozitivnimi
razvojnimi
potenciali**

Regija je imela v preteklosti razvito industrijo, ki je bila v veliki meri nekonkurenčna in vezana na nezahtevne trge, zato je že konec 80-ih, predvsem pa po letu 1992 doživela hudo gospodarsko krizo, katere posledice je čutiti še danes. Za regijo so bila v preteklosti značilna velika podjetja. Ob razpadu Jugoslavije so bila prizadeta z izgubo trga, zaradi velikosti pa so se težko prilagajala novim razmeram na tržišču. Regija je bila prisiljena povečati izvoz, neizogibna pa so bila tudi odpuščanja delavcev. Ekonomska moč regije je po letu 1990 precej nihala. Leta 1997 je dosegala 93.9% slovenskega povprečja po višini BDP na prebivalca, kar je po naši oceni okoli 63% povprečja EU. Ekonomska moč prebivalstva je v regiji v zadnjih dveh letih padala. V letu 1999 je znašala 86.7% slovenskega povprečja. Sintezna ocena razvojnih možnosti uvršča Savinjsko regijo med stagnantne regije z določenimi pozitivno ocenjenimi razvojnimi potenciali. Tri četrtine regije ima status območja s posebnimi razvojnimi problemi in tu živi 68.3% prebivalstva regije.

V letu 1999 je v regiji delovalo 3289 gospodarskih družb, ki so oddale zaključni račun, v njih pa je bilo 58,166 zaposlenih. Število gospodarskih družb se je glede na leto 1998 nekoliko zmanjšalo, rahlo pa se je povečalo število zaposlenih v njih. Neto rezultat poslovanja je bil v Savinjski regiji že dve leti zapored pozitiven in leto 1999 je zaključila z 8.5 mrd dobička.

Industrija zaposluje več kot 60% vseh zaposlenih v gospodarskih družbah. Število zaposlenih na podjetje je v industriji nadpovprečno, še posebej na področju rudarstva, v strojni in kemični industriji. Leto 1999 je zaključila pozitivno. Industrija ustvarja podpovprečno dodano vrednost na zaposlenega in ima tudi podpovprečne stroške dela na zaposlenega. Je pa podpovprečno zadolžena.

Druga pomembna dejavnost regije so storitve, kjer je v 70% gospodarskih družb zaposlenih okoli 30% vseh zaposlenih v gospodarskih družbah v regiji. Tudi storitvene dejavnosti so poslovale v letu 1999 pozitivno, so pa bistveno bolj zadolžene kot industrija, saj je delež dolga v virih sredstev kar dobrih 85%.

Gradbeništvo zaposluje okoli 7% delavcev v gospodarskih družbah in je tudi 1999 leto zaključilo z neto dobičkom. Negativno pa je poslovalo kmetijstvo, ki zaposluje le slab odstotek delavcev gospodarskih družb.

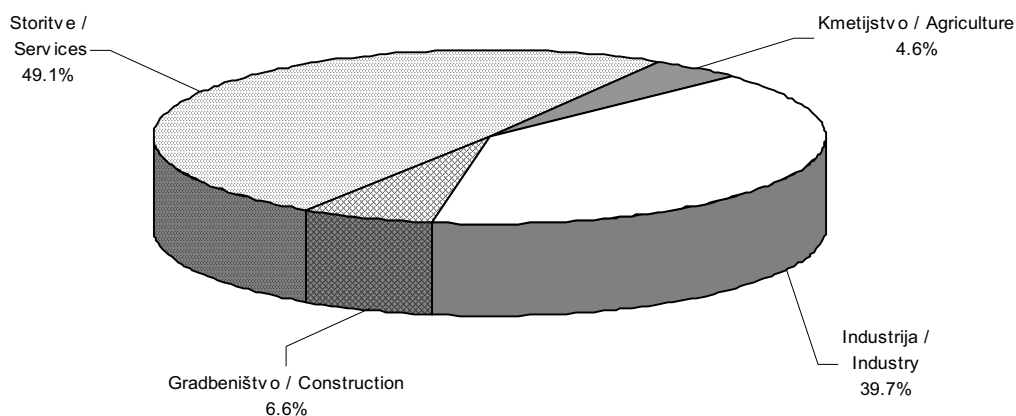
Ekonomičnost poslovanja Savinjskega gospodarstva je na meji slovenskega povprečja, donosnost prihodkov pa podpovprečna. Po razpadu jugoslovanskega trga tudi Savinjska regija močno povečuje izvoz, tako da skoraj četrtino prihodkov, ustvarjenih na tujem trgu presega slovensko povprečje. Delež čiste izgube poslovnega leta v prihodkih se zmanjšuje in je pod slovenskim povprečjem (1.5%; Slovenija 1.8%). Po višini plač na zaposlenega še vedno zaostaja za povprečjem Slovenije. Savinjska regija je najbolj zadolžena regija v Sloveniji, saj znaša delež dolga v virih sredstev kar 62.5%.

**Stopnja
registrirane
brezposelnosti
nadpovprečna**

V Savinjski regiji se je brezposelnost po letu 1990 nadpovprečno povečala, kar je značilno predvsem za regije s staro industrijsko strukturo. Stopnja registrirane brezposelnosti pogosto presega slovensko povprečje in tudi v prvem polletju leta 2000, ko je znašala 13.9%. Delež žensk se je ustalil na dobri polovici vseh brezposelnih. Delež iskalcev zaposlitve s prvo in drugo stopnjo izobrazbe je v prvem polletju leta 2000 nekoliko padel in

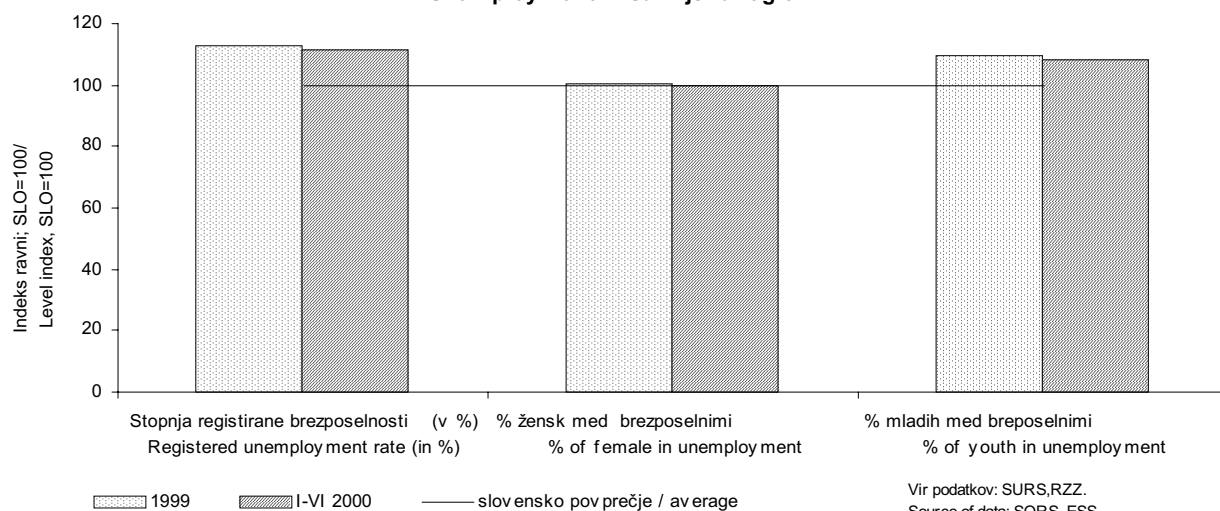
se je gibal okoli slovenskega povprečja. Delež trajnih presežkov med brezposelnimi pa je bil nadpovprečen. Delež mladih med brezposelnimi pada, čeprav je še vedno nadpovprečen. Prav tako pada tudi delež iskalcev prve zaposlitve, ki se giblje malo nad slovenskim povprečjem.

**Bruto dodana vrednost po sektorjih v Savinjski regiji, leto 1997 /
Gross value added by activity in Savinjska region, year 1997**

Vir podatkov: SURS.
Source of data: SORS.

**Brezposelnost v Savinjski regiji /
Unemployment in Savinjska region**

4.6 REGIJA JUGOVZHODNA SLOVENIJA

JUGOVZHODNA SLOVENIJA	Vrednost	v % SLO=100	Indeks ravni; SLO=100	v % regija=100	Rang	SLOVENIJA Vrednost
Površina (km ²)	2,685	13.2			1	20,273
Prebivalstvo (30.6.2000)	137,954	6.9			5	1,990,272
Gostota poselitve (30.6.2000)	51		52.3		11	98
Indeks staranja** (30.06.2000)	74.6		84.9		2	87.8
St. rasti prebivalstva I-VI 2000/1981, v %	7.3				4	5.2
BDP na prebivalca, 1997, v 000 sit****	1,430		97.7		4	1,463
Bruto osno. za dohod. na preb., 1999, v SIT	766,029		92.4		7	829,340
Št. aktivnega prebivalstva, I-VI 2000	61,185	7.0			5	877,425
Stopnja brezposelnosti, I-VI 2000, v %	10.9		88.1		6	12.4
Stopnja zaposlenosti***, I-VI 2000, v %	57.7		104.9		2	54.6
Površina v OPRP* (km ²)	2,682	11		83.1	4	57.2
Prebivalstvo v OPRP*	87,334	4.4		63.6	6	48.7

Opombe:

* OPRP - območja s posebnimi razvojnimi problemi po ZSRR (Ur. l. RS, 60/99).

** Indeks staranja = stari 65 let in več / stari od 0 do 14 let * 100.

*** Stopnja zaposlenosti = delovno aktivno prebivalstvo / delovno sposobno preb. * 100.

**** Podatek velja za "stara" Dolenjsko regijo.

Po površini največja regija v Sloveniji

Regija JV Slovenija je nekdanja Dolenjska regija, razširjena z občinami iz upravnih enot Kočevje in Ribnica. Po sprejetju Uredbe o standardni klasifikaciji teritorialnih enot ji je bil priključen ta del nekdanje Osrednjeslovenske regije. Sedaj jo sestavlja šestnajst občin: Črnomelj, Metlika, Novo mesto, Dolenjske Toplice, Semič, Šentjernej, Škocjan, Trebnje, Mirna Peč, Žužemberk, Kočevje, Osilnica, Kostel, Ribnica, Sodražica in Loški Potok. Po površini je največja regija v Sloveniji, ki meri 2,685 km² in zavzema 13.2% površine Slovenije. Po številu prebivalcev pa je s 6.9% prebivalstva šele na petem mestu. Gostota poselitve, z 51 prebivalci/km², je med najnižjimi v Sloveniji. Vendar so znotraj regije precejšnje razlike. Tako je občina Novo mesto s 138 prebivalci/km² nadpovprečno gosto poseljena, na drugi stani pa spada občina Osilnica z 11 prebivalci/km² med najredkeje poseljene dele Slovenije. Po letu 1981 je bila rast prebivalstva regije nadpovprečna. Delež mladega prebivalstva je v regiji za 2.1% višji od slovenskega povprečja, nižji pa je delež prebivalstva, starega nad 64 let. Tako ima regija indeks staranja med najnižjimi v Sloveniji in dosega slabih 85 odstotnih točk slovenskega povprečja. Kljub temu imajo določena območja (deli Kočevske in Obkolpje) zelo neugodno demografsko strukturo prebivalstva.

Ob popisu 1991 je bil delež kmečkega prebivalstva relativno visok (11.6%)², za 4% nad slovenskim povprečjem. Izobrazbena struktura² prebivalstva je po podatkih popisa prebivalstva iz leta 1991 med najslabšimi v Sloveniji. Povprečno število let šolanja je znašalo 8.5 let, med prebivalci nad 15 let pa jih je imelo le 6.5% najmanj višjo izobrazbo. Novejši podatki kažejo, da lahko v prihodnje pričakujemo nekoliko boljše izobrazbeno strukturo regije. V letu 1996 je bilo že dobrih 30% študentov v populaciji od 20 do 24 let, prav tako pa se tudi delež študentov na 1000 prebivalcev približuje slovenskemu povprečju.

Tudi podatek za bruto domači proizvod je na voljo le za staro Dolenjsko regijo in je znašal v letu 1997

² Podatek za staro Dolenjsko regijo.

skoraj 98% slovenskega povprečja. Po naši oceni je bruto domači proizvod jugovzhodne Slovenije nekoliko nižji in znaša okoli 93% slovenskega oz. 63% povprečja EU. V letu 1997 je regija ustvarila dobrih 5% bruto domačega proizvoda Slovenije, največ v predelovanih dejavnostih (skoraj 40%). Ekonomska moč prebivalstva regije, merjena z osnovo za dohodnino na prebivalca, je tudi podpovprečna in leta 1999 je znašala 92.4% slovenskega povprečja.

Glede na sintezno oceno razvojnih možnosti se regija uvršča v prvo skupino prosperitetnih regij s pozitivno ocenjenimi razvojnimi potenciali. Uspešnost ji v veliki meri določa poslovanje nekaterih velikih podjetij s področja izvozne naravnanih panog (proizvodnja farmacevtskih izdelkov, proizvodnja motornih vozil). Regija je bila še pred štirimi desetletji tipično agrarna, zaradi industrializacije pa je bistveno spremenila svojo gospodarsko strukturo, za katero je značilno, da sekundarni sektor še vedno zaposluje večji del prebivalcev in da je pomen kmetijstva še vedno precejšen. 41% zaposlenih oseb regije je po podatkih iz oktobra 1999 zaposlenih v industriji, skoraj 46% v storitvenih dejavnostih, 7.7% v gradbeništvu in 5.4% v kmetijstvu. V gospodarski uspešnosti so med posameznimi deli regije precejšne razlike. Zaostajajo občine v Beli krajini, na Kočevskem in v dolini Kolpe (bivši del stare Osrednjeslovenske regije). V regiji zasledimo vse tri tipe območij s posebnimi razvojnimi problemi, ki skupaj obsegajo 83.1% površine in 63.6% prebivalstva regije. Statusa območja s posebnimi razvojnimi problemi nimata le občini Novo mesto in Ribnica.

Konec leta 1999 je delovalo v regiji 1,741 gospodarskih družb, ki so oddale zaključni račun in zaposlovale 28,948 delavcev. Število podjetij se je zmanjšalo za 1.1 odstotne točke, kar je več kot v slovenskem povprečju (-0.1 odstotne točke). Še bolj se je zmanjšalo število zaposlenih v njih (-2 odstotni točki; v Sloveniji povečanje za 1 odstotno točko). Glede na finančne rezultate poslovanja gospodarstva spada regija med najuspešnejše. Že nekaj let zapored posluje z neto dobičkom, v letu 1999 s 7.5% slovenskega neto dobička.

V industriji je več kot dve tretjini vseh zaposlenih v gospodarskih družbah regije. Po številu zaposlenih gre za relativno velike gospodarske družbe s povprečno 47 na podjetje. V industriji kemičnih izdelkov in industriji vozil je ta številka še večja. Leto 1999 je industrija zaključila pozitivno. Je tudi močno izvožno usmerjena, saj ustvari dobri dve tretjini prihodkov z izvozom.

Pomemben sektor v dolenjskem gospodarstvu so storitvene dejavnosti. Tudi te so leto 1999 zaključile pozitivno. Gospodarske družbe, ki se ukvarjajo s storitvenimi dejavnostmi, so po številu zaposlenih običajno majhne. Na področju storitev namreč deluje skoraj dve tretjini gospodarskih družb, zaposlujejo pa le dobro petino zaposlenih.

Leto 1999 so pozitivno zaključile tudi gospodarske družbe s področja kmetijstva, ki sicer k celotnim prihodkom regije prispevajo majhen delež (okoli odstotka), in gradbeništvu.

V celoti je bila v letu 1999 produktivnost dela gospodarskih družb regije nadpovprečna. Dobro polovico vseh prihodkov je regija ustvarila s prodajo na tujem trgu. To jo še vedno uvršča med naše najbolj izvožno usmerjene regije, čeprav se je delež prihodkov na tujem trgu glede na leto 1998 nekoliko znižal. Jugovzhodna Slovenija ima najmanjši delež čiste izgube

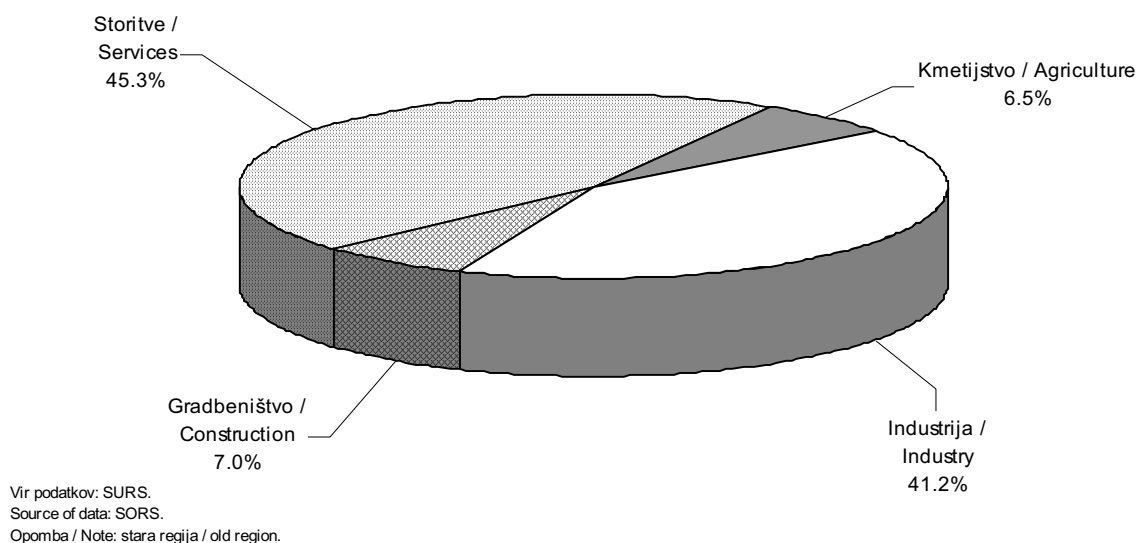
*Prosperitetna
regija s
pozitivno
ocenjenimi
razvojnimi
potenciali*

***Visok delež
brezposelnih z
nizko
strokovno
izobrazbo***

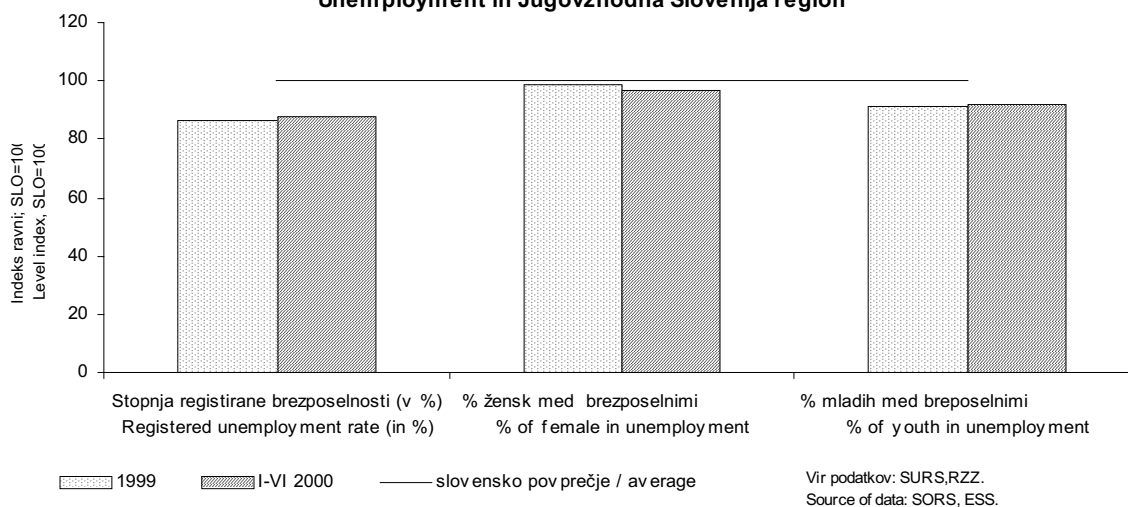
poslovnega leta v prihodkih. Po višini plač na zaposlenega je na meji slovenskega povprečja. Na uspešnost gospodarstva Jugovzhodne Slovenije kaže tudi višina dobička na zaposlenega, ki presega slovensko povprečje. Po kazalcu ekonomičnosti gospodarstva ima najboljše rezultate med vsemi regijami. Tudi donosnost prihodkov je ugodna in presega slovensko povprečje. Investicijska aktivnost, merjena z izdatki za investicije na sredstva, je nekoliko manjša kot v povprečju v Sloveniji, vendar pa gospodarstvo v primerjavi s povprečjem v Sloveniji ni tako zadolženo.

Registrirana stopnja brezposelnosti je bila v regiji vedno med najnižjimi v Sloveniji. Po letu 1997 pada in v prvem polletju leta 2000 je znašala 10.9%, kar je tudi pod slovenskim povprečjem. Delež žensk med brezposelnimi je 49%, kar je manj kot v slovenskem povprečju. Tudi ta delež se po letu 1998 zmanjšuje. Delež mladih med brezposelnimi je podpovprečen in je v prvem polletju 2000 znašal dobro petino vseh brezposelnih. V Jugovzhodni Sloveniji je neugodna predvsem izobrazbena struktura brezposelnih, saj je 60% brezposelnih z nizko strokovno izobrazbo ali so brez nje, kar je največ med vsemi regijami v Sloveniji. Nadpovprečen je delež iskalcev prve zaposlitve, vendar tudi pada. Iskanje zaposlitve zaradi stečajev podjetij ne narašča, vendar ga je še vedno nekoliko več kot v povprečju v Sloveniji. Kar petina iskalcev zaposlitve je trajnih presežkov.

**Bruto dodana vrednost po sektorjih v Dolenjski regiji, leto 1997 /
Gross value added by activity in Dolenjska region, year 1997**

**Brezposelnost v regiji Jugovzhodna Slovenija/
Unemployment in Jugovzhodna Slovenija region**

4.7 POMURSKA REGIJA

POMURSKA REGIJA	Vrednost	v % SLO=100	Indeks ravni; SLO=100	v % regija=100	Rang	SLOVENIJA
						Vrednost
Površina (km ²)	1,369	6.8			8	20,273
Prebivalstvo (30.6.2000)	124,761	6.3			6	1,990,272
Gostota poselitve (30.6.2000)	91		92.8		7	98
Indeks staranja** (30.06.2000)	96.8		110.2		8	87.8
St. rasti prebivalstva I-VI 2000/1981, v %	-4.4				12	5.2
BDP na prebivalca, 1997, v 000 sit	1,136		77.6		12	1,463
Bruto osno. za dohod. na preb., 1999, v SIT	668,991		80.7		12	829,340
Št. aktivnega prebivalstva, I-VI 2000	55,783	6.4			6	877,425
Stopnja brezposelnosti, I-VI 2000, v %	17.7		142.5		11	12.4
Stopnja zaposlenosti***, I-VI 2000, v %	52.7		95.9		10	54.6
Površina v OPRP* (km ²)	1,369	6.6		100.0	1-3	57.2
Prebivalstvo v OPRP*	124,989	6.3		100.0	1-3	48.7

Razdrobljenost na male občine

Pomurska regija leži na skrajnem severovzhodu Slovenije ob meji z Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško. Zavzema 6.8% površine Slovenije. Za regijo je značilna razdrobljenost na male občine, saj je na 1,369 km² kar 26 občin: Gornja Radgona, Radenci, Sveti Jurij, Lendava, Turnišče, Dobrovnik, Odranci, Črenšovci, Velika Polana, Kobilje, Ljutomer, Križevci, Razkrižje, Veržej, Murska Sobota, Cankova, Tišina, Gornji Petrovci, Kuzma, Moravske Toplice, Hodoš, Šalovci, Puconci, Rogašovci in Beltinci. V Pomurski regiji živi 6.3% prebivalstva Slovenije. Gostota poselitve je neenakomerna. V osrednjem delu regije je skoraj 10-krat višja kot na severovzhodu.

Slaba izobrazbena struktura

Po letu 1981 se je število prebivalcev najbolj zmanjšalo prav v Pomurju, in to kar za 4.4%. Med vsemi regijami se je v Pomurju najbolj občutno zmanjšalo število mladih do 14. leta. Poleg tega je zlasti za mlado prebivalstvo značilen visok migracijski saldo. Glede na to ne preseneča, da je indeks staranja v Pomurski regiji nadpovprečen in presega slovensko povprečje za dobrih 10 odstotnih točk. Goričko in območja ob slovensko-madžarski meji v Prekmurju pa uvrščamo v območje trajne depopulacije.

Ob popisu leta 1991 je imelo prebivalstvo nad 15 let starosti v povprečju 8.7 let šolanja, kar je bilo manj kot v slovenskem povprečju. Delež prebivalstva z višjo ali visoko izobrazbo je bil najnižji v Sloveniji in je dosegal le dobrih 56 odstotnih točk slovenskega povprečja. Tudi novejši podatki iz leta 1996 ne kažejo na bistveno izboljšanje izobrazbene strukture. Po deležu študentov na 1000 prebivalcev dosega pomurska regija le okoli tri četrtine slovenskega povprečja, delež študentov v generaciji pa je še manjši (70 odstotnih točk slovenskega povprečja), kar pomeni, da je Pomurska regija po kazalcih izobrazbene strukture še vedno na zadnjem mestu med slovenskimi regijami.

Pomurje je naša najbolj kmetijska regija – po podatkih popisa leta 1991 je namreč kar dobra petina prebivalstva kmečkega. Tudi delež zaposlenih po regiji bivanja v primarnem sektorju je v Pomurju najvišji, saj je znašal v oktobru leta 1999 skoraj 11%. Bistveno pod slovenskim povprečjem je regija po deležu zaposlenih

v storitvenih dejavnostih, v katerih dela 45 % zaposlenih v regiji.

Po višini ekonomske moči gospodarstva, merjeni v višini bruto domačega proizvoda na prebivalca, je Pomurska regija na zadnjem mestu med slovenskimi statističnimi regijami in je 23.4-odstotne točke pod slovenskim povprečjem, kar po naši oceni pomeni 52% povprečja članic EU. V letu 1997 je ustvarila 4.9% slovenske bruto dodane vrednosti. V strukturi le-te je nadpovprečno zastopan primarni sektor (kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo), ki ustvari 12.6% bruto dodane vrednosti Pomurske regije (v povprečju znaša v Sloveniji prispevek primarnega sektorja le dobre 4% celotne bruto dodane vrednosti). Nadpovprečen v strukturi BDV je tudi delež industrije, podpovprečen pa delež storitev (zlasti storitev finančnega posredništva, storitev povezanih z nepremičninami, najemom in drugimi poslovnimi storitvami).

Pomurska regija je na repu slovenskih statističnih regij tudi po ekonomski moči prebivalstva, merjeni z višino bruto osnove za dohodnino, saj v letu 1999 dosega le dobrih 80 % povprečja Slovenije. Pozitivno pri tem pa je, da se je v letu 1999 zaostajanje regije za slovenskim povprečjem po dveh letih povečevanja zmanjšalo.

V letu 1999 je v Pomurju oddalo zaključne račune 1,021 gospodarskih družb, v katerih je bilo zaposlenih 20,740 delavcev. Število podjetij v regiji se je v zadnjem letu zmanjšalo za 4%, hkrati pa se je število zaposlenih povečalo za 4.5%. Tako se je še povečalo povprečno število zaposlenih na podjetje, to je bilo lani 20 zaposlenih na podjetje oz. 8 zaposlenih več kot v povprečju v Sloveniji. Podatek kaže na to, da v regiji prevladujejo velika podjetja in delovno intenzivne dejavnosti. Pri tem izstopa zlasti tekstilna industrija, ki zaposluje 30% vseh zaposlenih v regiji. Za regijo zelo pomembna je kmetijstvo, ki zaposluje 6.5% zaposlenih. Nadpovprečno število gospodarskih družb deluje tudi v gradbeništvu, a gospodarske družbe v storitvenih dejavnostih zaposlujejo manj kot četrtno zaposlenih v regiji.

Regija že drugo leto zapored posluje z dobičkom. Lani je ta znašal dobre 3.5 mrd SIT, kar je 2.9% dobička slovenskih gospodarskih družb, ki so v letu 1999 oddale zaključne račune. Dodana vrednost na zaposlenega je podpovprečna in dosega le 70 odstotkov Slovenije, kar je najmanj med vsemi statističnimi regijami. Izrazito podpovprečna je regija tudi po višini čistega dobička na zaposlenega. Ta se je v zadnjem letu glede na leto poprej sicer povečal, vendar še zmeraj dosega le dobrih 57% slovenskega povprečja. Regija je tudi podpovprečno izvozno naravnana, saj s prodajo na tujih trgih ustvari slabih 20% vseh prihodkov, kar je 3 odstotne točke manj kot v povprečju gospodarske družbe v Sloveniji. Plače na zaposlenega so se v letu 1999 glede na leto 1998 nominalno sicer povečale, v primerjavi s slovenskim povprečjem pa padle za več kot 4 odstotne točke in so za skoraj petino pod slovenskim povprečjem, kar Pomursko regijo uvršča na zadnje mesto med statističnimi regijami.

Boljše obete za gospodarstvo regije kažejo podatki o investicijski aktivnosti gospodarskih družb. V zadnjem letu se je namreč delež izdatkov za investicije v sredstvih gospodarskih družb povečal za 1.5 odstotne točke. V zadnjem letu se je izboljšala tudi finančna struktura gospodarskih družb. Tako se je delež dolga v virih sredstev zmanjšal na 40%, kar je najmanj med statističnimi regijami.

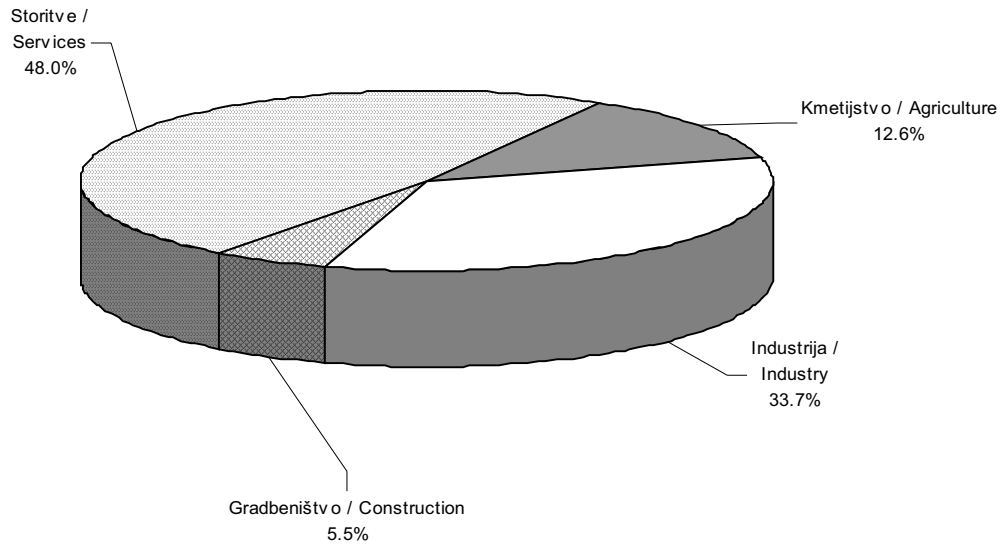
***BDP na
prebivalca pod
slovenskim
povprečjem***

Stopnja registrirane brezposelnosti je v Pomurju že vrsto let nad slovenskim povprečjem. V prvem polletju letos je znašala 17.7% in za 5.3 odstotne točke preseгла točke presega registrirano stopnjo brezposelnosti v Sloveniji (višjo stopnjo brezposelnosti je imela le Podravska regija). Regija ima najvišjo stopnjo brezposelnosti mladih do 26 let in najvišji delež iskalcev prve zaposlitve med brezposelnimi. Za regijo je značilna tudi zelo slaba izobrazbena struktura brezposelnih, saj ima več kot 55% brezposelnih samo prvo ali drugo stopnjo strokovne izobrazbe. Po drugi strani pa so možnosti za zaposlitev visoko izobraženih kadrov v regiji razmeroma majhne. Se pa v regiji zmanjšuje delež iskalcev zaposlitve zaradi stečaja in delež trajnih presežkov med brezposelnimi. Žensk med brezposelnimi je dobrih 44%, kar je najmanj v Sloveniji, vendar pa se odstotek nezaposlenih žensk povečuje.

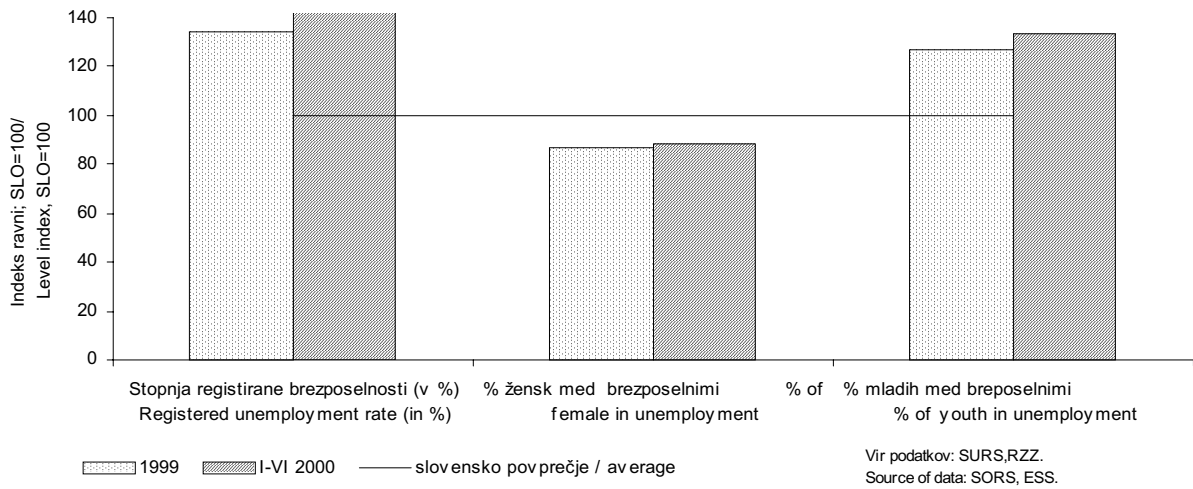
V celoti gledano spada Pomurska regija med najmanj razvite statistične regije in je v celoti opredeljena kot območje s posebnimi razvojnimi problemi po Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Torej območje, v katerega naj bi se prednostno usmerjala sredstva za spodbujanje skladnega regionalnega razvoja.

Ocena razvojnih možnosti regije kaže, da je kljub slabši razvitosti gospodarstva, prednost regije predvsem v neobremenjenosti s staro industrijsko strukturo. Poleg tega ima regija ugodne naravne danosti za razvoj neindustrijskih dejavnosti, še posebej kmetijstva, turizma (termalna voda), trgovine in prometa (obmejna lega), opozarja pa, da je največja razvojna ovira slaba izobrazbena struktura prebivalstva.

**Bruto dodana vrednost po sektorjih v Pomurski regiji, leto 1997 /
Gross value added by activity in Pomurska region, year 1997**

**Brezposelnost v Pomurski regiji /
Unemployment in Pomurska region**

4.8 NOTRANJSKO - KRAŠKA REGIJA

NOTRANJSKO - KRAŠKA REGIJA	Vrednost	v % SLO=100	Indeks ravni; SLO=100	v % regija= 100	Rang	SLOVENIJA
						Vrednost
Površina (km ²)	1,456	7.2			7	20,273
Prebivalstvo (30.6.2000)	50,517	2.5			11	1,990,272
Gostota poselitve (30.6.2000)	35		35.3		12	98
Indeks staranja** (30.06.2000)	99.1		112.9		9	87.8
St. rasti prebivalstva I-VI 2000/1981, v %	1.9				7	5.2
BDP na prebivalca, 1997, v 000 sit	1,253		85.6		9	1,463
Bruto osno. za dohod. na preb., 1999, v SIT	833,026		100.4		4	829,340
Št. aktivnega prebivalstva, I-VI 2000	22,261	2.5			11	877,425
Stopnja brezposelnosti, I-VI 2000, v %	11.1		89.4		7	12.4
Stopnja zaposlenosti***, I-VI 2000, v %	57.1		103.8		3	54.6
Površina v OPRP* (km ²)	945	4.7		64.9	7	57.2
Prebivalstvo v OPRP*	25,624	1.3		51.0	8	48.7

Opombe:

* OPRP - območja s posebnimi razvojnimi problemi po ZSRR (Ur. l. RS, 60/99).

** Indeks staranja = stari 65 let in več / stari od 0 do 14 let * 100.

*** Stopnja zaposlenosti = delovno aktivno prebivalstvo / delovno sposobno preb. * 100.

Podpovprečna izobrazbena struktura

Notranjsko-kraška regija meri 1,56 km² in zajema 7.2% površine. V šestih občinah (Cerknica, Loška Dolina, Bloke, Ilirska Bistrica, Postojna, Pivka), kolikor jih sestavlja statistično regijo, živi 50,517 prebivalcev, kar predstavlja 2.5% prebivalstva Slovenije. Notranjsko-kraška regija je s 35 prebivalci na km² najredkeje naseljena statistična regija v Sloveniji. Najgosteje poseljena občina, Postojna, dosega s 54 prebivalci/km² le dobro polovico slovenskega povprečja.

V obdobju od leta 1981 do prve polovice leta 2000 se je skupno število prebivalcev regije povečalo za slaba 2%, kar je za več kot polovico manj kot v povprečju v Sloveniji, kjer je stopnja rasti prebivalstva v istem obdobju znašala 5.2%. V strukturi prebivalstva ima regija nadpovprečen delež starega prebivalstva (nad 64 let) in tudi indeks staranja za 12.9 odstotkov presega slovensko povprečje. Indeks staranja regije se je od leta 1981 v primerjavi z drugimi statističnimi regijami sicer izboljšal, vendar pa manjše odstopanje od slovenskega povprečja ne pomeni izboljšanja demografskih gibanj, ampak je posledica za regijo že značilnega procesa praznjenja, ki je posledica umiranja starega prebivalstva, negativnega naravnega prirastka in majhnega selitvenega prirastka. Ta je najbolj opazen v občinah Ilirska Bistrica, Bloke ter Pivka.

Izobrazbena struktura prebivalstva, glede na število let šolanja, je bila ob popisu prebivalstva leta 1991 pod slovenskim povprečjem (8.7 let). Delež prebivalstva z najmanj višjo izobrazbo je bil prav tako podpovprečen in je dosegal le 80 odstotnih točk slovenskega povprečja. V letu 1996 je bila vključenost mladih v višje in visokošolsko izobraževanje že blizu slovenskega povprečja (indeks ravni 97.3), kar bo morda prispevalo k boljši izobrazbeni strukturi prebivalstva v prihodnje.

Ob popisu leta 1991 je bil delež kmečkega prebivalstva malo pod slovenskim povprečjem (7.4%). Podatki o zaposlenih osebah po regiji bivanja za oktober 1999 kažejo nadpovprečno število zaposlenih v sekundarnem sektorju in podpovprečno število zaposlenih v storitvenih dejavnostih.

Po vrednosti bruto domačega proizvoda na prebivalca, ta je v letu 1997 znašal 1,253,000 SIT oz. 85.6 odstotkov slovenskega povprečja, se je Notranjsko-kraška regija uvrstila na 9. mesto med 12 statističnimi regijami. Po naši oceni dosega 58% vrednosti bruto domačega proizvoda na prebivalca držav članic EU. Regija je v letu 1997 ustvarila 2.2% slovenskega bruto domačega proizvoda. V strukturi bruto dodane vrednosti regije je nadpovprečno zastopan primarni sektor z 9.1% ustvarjene bruto dodane vrednosti (v povprečju ustvari v Sloveniji primarni sektor 4.2% bruto dodane vrednosti). Nekoliko nadpovprečen je tudi delež sekundarnega sektorja, podpovprečen pa je delež bruto dodane vrednosti, ustvarjene v storitvenih dejavnostih, predvsem na račun prometa, skladiščenja in zvez.

Po vrednosti bruto osnove za dohodnino, ki meri ekonomsko moč prebivalstva, se regija po podatkih za leto 1999 uvršča na 4. mesto med statičnimi regijami in celo nekoliko presega slovensko povprečje. Znatna razlika med ekonomsko močjo regije na eni strani (višina bruto domačega proizvoda) in ekonomsko močjo prebivalstva (višina bruto osnove za dohodnino) na drugi strani je posledica dejstva, da veliko prebivalcev regije dela in dobiva dohodek, ustvarjen v drugih regijah, pomemben vpliv na omenjeno razliko pa ima tudi izplačevanje italijanskih pokojnin.

Leta 1999 je v regiji poslovalo 642 gospodarskih družb, ki so oddale zaključne račune, kar je nekoliko več kot leto poprej. Malenkostno se je povečalo tudi število zaposlenih v gospodarskih družbah. Teh je bilo v letu 1999 8,537. Od leta 1997 gospodarske družbe regije poslujejo z dobičkom, vendar se delež dobička regije v skupnem dobičku gospodarskih družb Slovenije zmanjšuje. V letu 1999 so tako gospodarske družbe regije ustvarile 1.7% celotnega dobička gospodarskih družb v Sloveniji.

Največ, več kot dve tretjini vseh zaposlenih v gospodarskih družbah regije, zaposluje sekundarni sektor. Za regijo sta pomembna zlasti lesno predelovalna industrija ter predelava in obdelava kovin in kovinskih izdelkov (vsaka z več kot 16% zaposlenih v gospodarskih družbah regije), najboljše rezultate po višini dodane vrednosti na zaposlenega pa izkazujejo gospodarske družbe dejavnosti električne in optične opreme, ki po višini omenjenega kazalca močno presegajo povprečje regije in tudi slovensko povprečje. Za Notranjsko-kraško regijo je značilen tudi nadpovprečen delež zaposlenih v kmetijstvu, le dobra petina vseh v gospodarskih družbah regije pa je zaposlena v storitvenih dejavnostih.

V celoti je gospodarstvo regije močno usmerjeno v izvoz. Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu je leta 1999 znašal skoraj 40%, kar je skoraj enkrat več kot v povprečju v Sloveniji. V letu 1999 se je znatno povečal čisti dobiček na zaposlenega, čeprav je regija po tem kazalcu še vedno občutno pod slovenskim povprečjem (dosega 77.5% slovenskega povprečja). Podpovprečna, vendar s tendenco povečevanja, je tudi dodana vrednost na zaposlenega. Lani je dosegla 82% slovenskega povprečja. Regija zaostaja za slovenskim povprečjem tudi po višini plač na zaposlenega in sicer za 11.5 odstotkov. Bolj optimistični so podatki o investicijski dejavnosti gospodarskih družb v regiji. Delež izdatkov za investicije v sredstvih se je v letu 1999 glede na leto 1998 povečal za skoraj 3 odstotne točke, kar jo uvršča med investicijsko najbolj dejavne regije v Sloveniji. V zadnjem letu se je zmanjšala tudi zadolženost, merjeno v deležu dolga gospodarskih družb v virih sredstev.

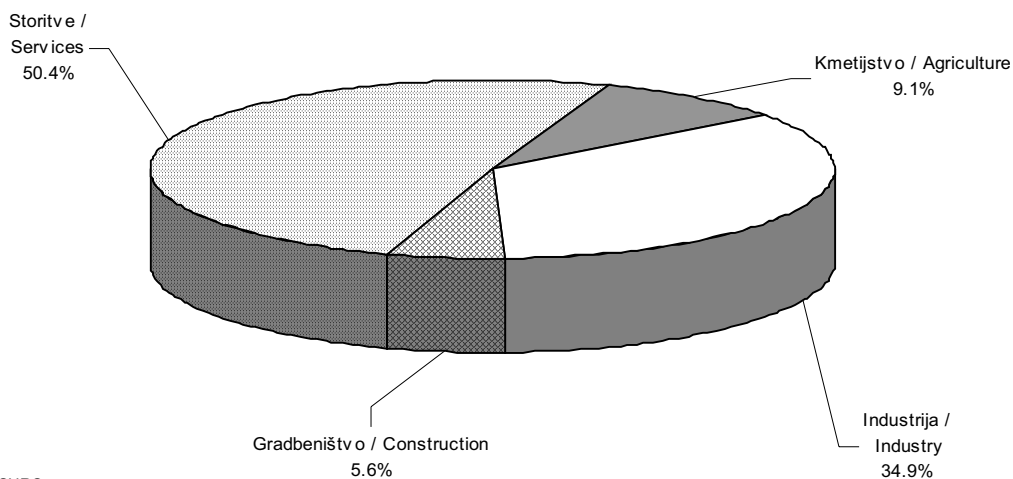
*Gospodarstvo
močno usmerjeno
v izvoz*

Stopnja registrirane brezposelnosti nizka, vendar visok delež žensk med brezposlenimi

Registrirana stopnja brezposelnosti je znašala v prvem polletju letošnjega leta 11.1% in je bila med najnižjimi v Sloveniji. V negativni smeri izstopa le občina Ilirska Bistrica s 15-odstotno stopnjo brezposelnosti. Največji problem predstavlja visoka brezposelnost žensk. Delež žensk med brezposelnimi je namreč najvišji v Sloveniji (v prvem polletju leta 2000 je znašal 55.5% vseh brezposelnih, tako kot v Obalno-kraški regiji) in že peto leto zapored narašča. Nekoliko nad slovenskim povprečjem, vendar s tendenco upadanja, je delež mladih med brezposelnimi. Raste tudi število iskalcev zaposlitve nad 40. letom starosti, vendar je ta še zmeraj pod slovenskim povprečjem. V Notranjsko-kraški regiji primanjkuje delovnih mest za bolj izobražene kadre, saj je njihov delež med brezposelnimi nadpovprečen. Nadpovprečen je tudi delež brezposelnih zaradi stečajev podjetij, kar prav tako kaže na težave v gospodarstvu regije.

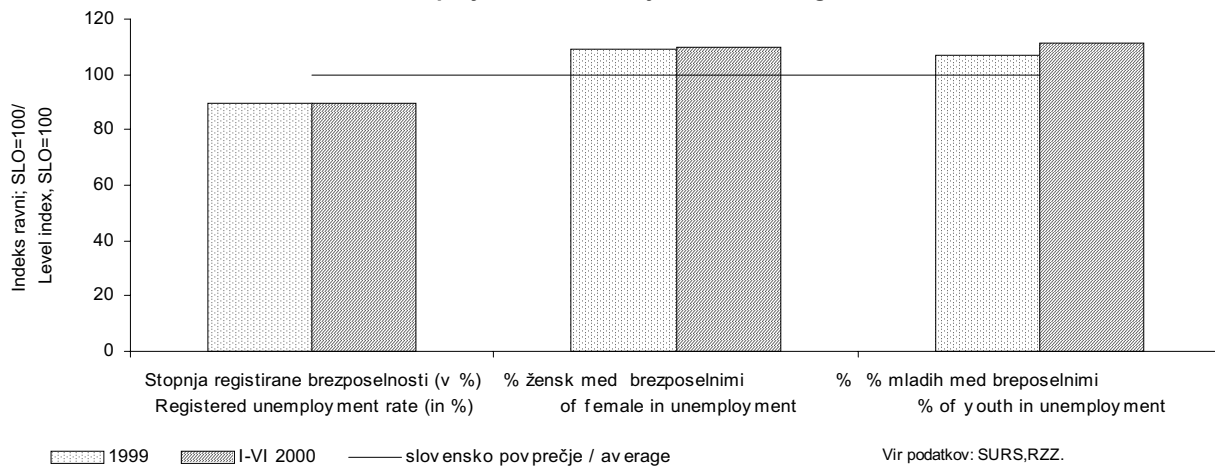
Skoraj dve tretjini površine regije, kjer živi več kot polovica prebivalstva regije, se uvršča med območja s posebnimi razvojnimi problemi. Ocena razvojnih možnosti regije kaže, da so glavna prednost regije obstoj uspešnih in izvozno usmerjenih podjetij, nizka stopnja brezposelnosti, naravna bogastva (predvsem les), pa tudi sorazmerno čisto okolje in krajinska pestrost. Priložnost regije naj bi bila zato predvsem v razvoju turizma, tudi v povezavi s kmetijstvom, krepitev obstoječih nosilnih podjetij in razvoj podjetništva.

**Bruto dodana vrednost po sektorjih v Notranjsko-kraški regiji, leto 1997/
Gross value added by activity in Notranjsko-kraška region, year 1997**

Vir podatkov: SURS.
Source of data: SORS.

**Brezposelnost v Notranjsko-kraški regiji /
Unemployment in Notranjsko-kraška region**

Vir podatkov: SURS,RZZ.
Source of data: SORS, ESS.

4.9 PODRAVSKA REGIJA

PODRAVSKA REGIJA	Vrednost	v % SLO=100	Indeks ravni; SLO=100	v % regija=100	Rang	SLOVENIJA Vrednost
Površina (km ²)	2,169	10.7			5	20,273
Prebivalstvo (30.6.2000)	319,694	16.1			2	1,990,272
Gostota poselitve (30.6.2000)	147		150.1		3	98
Indeks staranja** (30.06.2000)	94.4		107.5		7	87.8
St. rasti prebivalstva I-VI 2000/1981, v %	-0.2				10	5.2
BDP na prebivalca, 1997, v 000 sit	1,208		82.5		10	1,463
Bruto osno. za dohod. na preb., 1999, v SIT	694,447		83.7		11	829,340
Št. aktivnega prebivalstva, I-VI 2000	138,568	15.9			2	877,425
Stopnja brezposelnosti, I-VI 2000, v %	19.2		154.4		12	12.4
Stopnja zaposlenosti***, I-VI 2000, v %	49.4		89.9		12	54.6
Površina v OPRP* (km ²)	2,169	10.7		100.0	1-3	57.2
Prebivalstvo v OPRP*	319,139	16.1		100.0	1-3	48.7

Opombe:

* OPRP - območja s posebnimi razvojnimi problemi po ZSRR (Ur. l. RS, 60/99).

** Indeks staranja = stari 65 let in več / stari od 0 do 14 let * 100.

*** Stopnja zaposlenosti = delovno aktivno prebivalstvo / delovno sposobno preb. * 100.

Podravska regija je po številu prebivalcev druga največja statistična regija (na območju regije živi 16.1% slovenskega prebivalstva) in z 2,169 km² obsega dobro desetino slovenskega ozemlja. V svoje območje vključuje kar 34 občin: Lenart, Benedikt, Sveta Ana, Cerkevjak, Ormož, Ptuj, Hajdina, Markovci, Gorišnica, Kidričevo, Majšperk, Žetale, Zavrč, Juršinci, Dornava, Desternik, Trnovska vas, Sveti Andraž v Slovenskih goricah, Videm, Podlehnik, Slovenska Bistrica, Oplotnica, Pesnica, Kungota, Šentilj, Maribor, Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju, Duplek, Rače-Fram, Starše in Ruše, Lovrenc na Pohorju, Selnica ob Dravi. Je tretja najgostejše naseljena statistična regija - povprečna gostota poselitve regije je 147 prebivalcev/km² (gostejše naseljeni sta le Osrednjeslovenska in Zasavska regija). Najgostejša poseljenost je v okolici mestne občine Maribor in na Ptuj, na območju Haloz in tudi Slovenskih Goric pa je gostota prebivalstva pod slovenskim povprečjem.

Po letu 1981 je prebivalstvo regije stagniralo. V obdobju od leta 1981 do prve polovice leta 2000 je Podravska regija, poleg Pomurske, zabeležila največji padec mladega prebivalstva (do 14. leta). V strukturi prebivalstva po starostnih skupinah se, če se primerjamo s slovenskim povprečjem, zmanjšuje delež mladega, povečuje pa delež starega prebivalstva. Posledica takšnih demografskih gibanj je nadpovprečni indeks staranja prebivalstva, ki je leta 1999 za 7.5 odstotne točke presegal slovensko povprečje.

Ob popisu leta 1991 je bila izobrazbena struktura prebivalstva glede na število let šolanja na ravni slovenskega povprečja, delež prebivalstva z najmanj višješolsko izobrazbo pa je bil podpovprečen. Po podatkih iz leta 1996 je bilo dobrih 30 % mladih med 20 in 24 letom vključenih v višje ali visokošolsko izobraževanje, kar pomeni dobrih 90 odstotnih točk slovenskega povprečja. Tudi število študentov na 1000 prebivalcev je doseglo okoli 90 odstotnih točk slovenskega povprečja.

Ob popisu prebivalstva 1991 je imela regija nadpovprečen delež kmečkega prebivalstva.

Podatki o zaposlenih osebah po regiji bivanja za oktober 1999 kažejo, da je nadpovprečno število prebivalcev regije zaposlenih v primarnem sektorju, delež zaposlenih v sekundarnem sektorju se je zmanjšal in je sedaj pod slovenskim povprečjem, povečal pa se je delež zaposlenih v storitvenih dejavnostih. Po višini bruto domačega proizvoda na prebivalca, se regija po podatkih za leto 1997 uvršča na 10. mesto (pred Pomursko in Zasavsko regijo). Bruto domači proizvod na prebivalca je namreč znašal le dobrih 82% slovenskega povprečja, kar po naših ocenah pomeni 56% povprečja EU. Podravska regija je v letu 1997 ustvarila 13.3% slovenskega bruto domačega proizvoda in bila s tem na drugem mestu med statističnimi regijami. Struktura bruto dodane vrednosti Podravske regije je zelo podobna strukturi bruto dodane vrednosti celotnega slovenskega gospodarstva, kar pomeni, da glavnino bruto dodane vrednosti regije ustvarijo storitvene dejavnosti (skoraj 60%), pri čemer so nekoliko nadpovprečno zastopane netržne storitve, kot so izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo.

Tudi po ekonomski moči prebivalstva zaseda Podravska regija predzadnje mesto (nižjo bruto osnovo za dohodnino na prebivalca v letu 1999 je imela le Pomurska regija). Bruto osnova za dohodnino na prebivalca je po podatkih za leto 1999 dosegala le 83.7% slovenskega povprečja. Še bolj zaskrbljujoče je, da se je v zadnjem letu zaostanek regije za slovenskim povprečjem še nekoliko povečal.

Regija je lansko poslovno leto prvič po daljšem obdobju zaključila z dobičkom. Gospodarske družbe regije so tako v letu 1999 ustvarile 6.5% dobička slovenskih gospodarskih družb, ki so v letu 1999 oddale zaključne račune. Teh je bilo v Podravju 4,181 in so zaposlovale 63,308 delavcev. Največ gospodarskih družb je poslovalo v storitvenem sektorju – 76% vseh gospodarskih družb, zaposlovale pa so 43% vseh zaposlenih (od tega največ na področju trgovine in poslovanja z nepremičninami). Slabo polovico vseh zaposlenih v gospodarskih družbah regije zaposluje sekundarni sektor, glavnino pri tem predelovalne dejavnosti, medtem ko je v kmetijstvu zaposlenih manj kot 2% vseh zaposlenih.

Podatki iz zaključnih računov kažejo, da imajo gospodarske družbe v regiji podpovprečno dodano vrednost na zaposlenega. Ta je v letu 1999 dosegla slabih 84% slovenskega povprečja. Še bolj zaostaja za slovenskim povprečjem gospodarstvo regije po vrednosti čistega dobička na zaposlenega, ki je leta 1999 znašal le nekaj več kot 70% povprečja Slovenije. Gospodarstvo je podpovprečno izvozno usmerjeno. Na tujih trgih so gospodarske družbe regije leta 1999 ustvarile 21.5% vseh prihodkov, gospodarske družbe v Sloveniji v povprečju pa 22.8% vseh prihodkov. Delež izgube v prihodkih se je v letu 1999 glede na leto 1998 sicer zmanjšal, vendar še vedno presega slovensko povprečje. Regija zaostaja za slovenskim povprečjem tudi po višini plač na zaposlenega, saj dosegajo le dobrih 90 odstotkov poprečne plače na zaposlenega v gospodarskih družbah v Sloveniji. Neperspektivni so tudi podatki o investicijski intenzivnosti gospodarskih družb regije, saj je delež izdatkov za investicije v sredstvih leta 1999 znašal le 10%, kar je med najnižjimi vrednostmi (po vrednosti tega kazalca je bila slabše uvrščena le Zasavska regija) in 20 odstotkov pod slovenskim povprečjem.

Najbolj pereč problem Podravske regije je visoka stopnja brezposelnosti. Ta je v Podravju že vrsto let najvišja. V prvem polletju leta 2000 je znašala registrirana stopnja brezposelnosti 19.2% in je za skoraj 7 odstotnih točk

Po višini BDP na prebivalca je regija na 10. mestu

Gospodarstvo lani prvič po daljšem obdobju poslovalo pozitivno

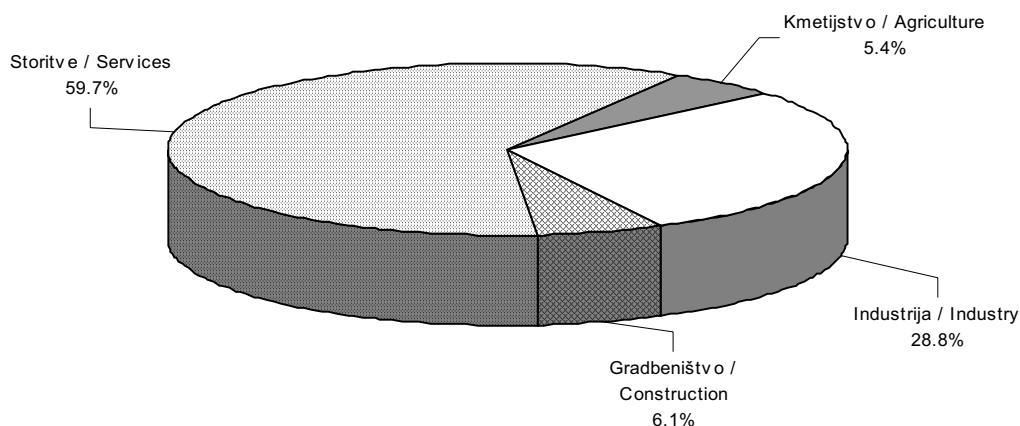
**Najvišja
stopnja
registrirane
brezposelnosti
v Sloveniji**

**Celotna regija
je območje s
posebnimi
razvojnimi
problemi**

presejala slovensko povprečje. V zadnjih treh letih se stopnja brezposelnosti sicer zmanjšuje, vendar je to, glede na najnižjo stopnjo zaposlenosti med vsemi regijami, tudi posledica umika delovno sposobnega prebivalstva s trga dela. Kljub temu v nekaterih občinah stopnja brezposelnosti še vedno presega četrtnino vsega aktivnega prebivalstva (občine Ruše, Pesnica, Kungota). V zadnjih letih se je med brezposelnimi občutno zmanjšal delež mladih in delež iskalcev prve zaposlitve, ki sta sedaj pod slovenskim povprečjem. Delež žensk in delež iskalcev zaposlitve, starih nad 40 let, se gibljeta okoli slovenskega povprečja, nadpovprečen pa je delež trajnih presežkov med brezposelnimi - slaba četrtnina vseh iskalcev zaposlitve v regiji.

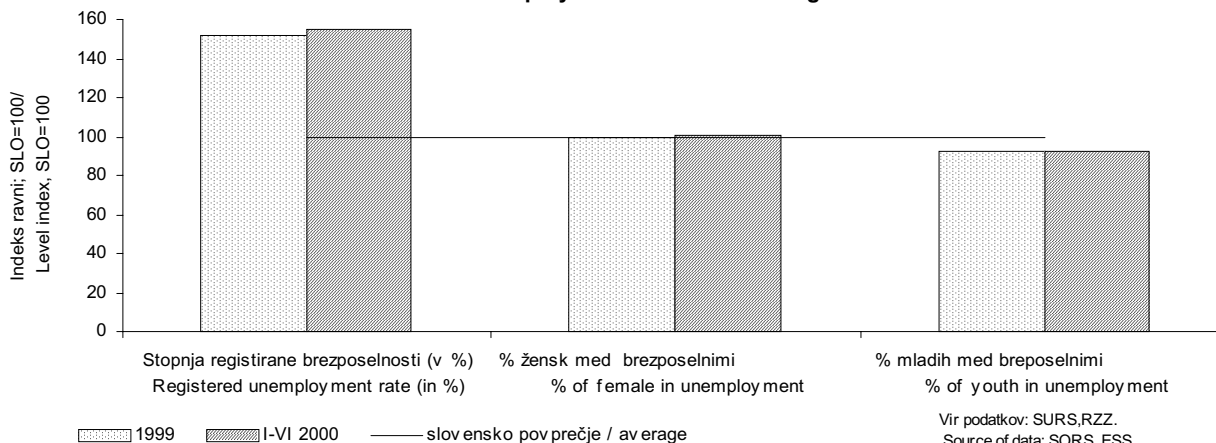
Celotno območje regije, to je vse občine v regiji so opredeljene kot območja s posebnimi razvojnimi problemi, kar kaže na izjemno težak socialno-ekonomski položaj regije. Po oceni razvojnih možnosti regije je največja prednost za razvoj regije v ugodni geostrateški legi, izgraditvi nove infrastrukture, industrijski tradiciji regije, uspešnem prestrukturiranju nekaterih podjetij, vzpostavitvi mrežnih povezav med velikimi ter srednjimi in malimi podjetji in privabljanju tujih neposrednih investicij.

**Bruto dodana vrednost po sektorjih v Podravski regiji, leto 1997 /
Gross value added by activity in Podravka, year 1997**

Vir podatkov: SURS.
Source of data: SORS.

**Brezposelnost v Podravski regiji /
Unemployment in Podravka region**

4.10 KOROŠKA REGIJA

KOROŠKA REGIJA	Vrednost	v % SLO=100	Indeks ravni; SLO=100	v % regija=100	Rang	SLOVENIJA Vrednost
Površina (km ²)	1,040	5.1			10	20,273
Prebivalstvo (30.6.2000)	74,077	3.7			9	1,990,272
Gostota poselitve (30.6.2000)	71		72.6		9	98
Indeks staranja** (30.06.2000)	74.2		84.5		1	87.8
St. rasti prebivalstva I-VI 2000/1981, v %	5.9				5	5.2
BDP na prebivalca, 1997, v 000 sit	1,272		86.9		7	1,463
Bruto osno. za dohod. na preb., 1999, v SIT	721,184		87.0		9	829,340
Št. aktivnega prebivalstva, I-VI 2000	31,624	3.6			9	877,425
Stopnja brezposelnosti, I-VI 2000, v %	10.8		86.9		5	12.4
Stopnja zaposlenosti***, I-VI 2000, v %	53.8		97.9		9	54.6
Površina v OPRP* (km ²)	761	3.8		73.2	6	57.2
Prebivalstvo v OPRP*	48,444	2.4		65.5	5	48.7

Opombe:

* OPRP - območja s posebnimi razvojnimi problemi po ZSRR (Ur. l. RS, 60/99).

** Indeks staranja = stari 65 let in več / stari od 0 do 14 let * 100.

*** Stopnja zaposlenosti = delovno aktivno prebivalstvo / delovno sposobno preb. * 100.

Koroška regija spada med manjše statistične regije tako po površini (zavzema 5.1% površine Slovenije to je. 1,040 km²) kot po številu prebivalstva (v regiji živi 3.7 % prebivalstva Slovenije). Sestavlja jo 12 občin: Dravograd, Radlje ob Dravi, Podvelka, Ribnica na Pohorju, Muta, Vuzenica, Ravne na Koroškem, Prevalje, Mežica, Črna na Koroškem, Slovenj Gradec in Mislinja. Regija je podpovprečno gosto naseljena – gostota poselitve znaša 71 prebivalcev/km², slovensko povprečje pa je 98 prebivalcev/km². Nadpovprečno naseljene so le občine Ravne na Koroškem, Mežica in Prevalje, kjer doseže gostota poselitve do 198 prebivalcev/km².

Skupno število prebivalcev regije je po letu 1981 naraščalo nekoliko hitreje kot v povprečju v Sloveniji (stopnja rasti prebivalstva od leta 1981 do prvega polletja leta 2000 je znašala 5.9%, v povprečju v Sloveniji pa 5.2%). Predvsem je nadpovprečno raslo prebivalstvo starejše od 64 let. Kljub temu je indeks staranja prebivalstva regije podpovprečen, celo najnižji med vsemi statističnimi regijami. Vzrok za to je relativno visok delež mladega prebivalstva, ki je znašal v prvem polletju 16.8% vsega prebivalstva (v povprečju v Sloveniji 15.9%) in podpovprečni delež starega prebivalstva (12.4% vsega prebivalstva, kar je 1.6 odstotne točke manj kot znaša delež starega prebivalstva v Sloveniji v povprečju).

Ob popisu leta 1991 je izobrazbena struktura prebivalstva glede na število let šolanja, dosegla 95 odstotnih točk slovenskega povprečja oz. 8.7 let šolanja. Le 6.6% prebivalstva je imelo višjo ali visoko izobrazbo, kar je za 2.4 odstotnih točk manj kot v slovenskem povprečju. Podatki iz leta 1996 obetajo v prihodnje nekoliko boljšo izobrazbeno strukturo prebivalstva. Po deležu študentov na 1000 prebivalcev dosega regija 98 odstotnih točk slovenskega povprečja, po vključenosti mladih med 20 in 24 letom v višje - in visokošolsko izobraževanje pa 95 odstotnih točk slovenskega povprečja.

Ob popisu prebivalstva je bilo v regiji 7.5% kmečkega prebivalstva, kar je blizu slovenskega povprečja. Po podatkih o zaposlenih osebah po regiji bivanja za oktober 1999 je bilo nadpovprečno število prebivalcev regije zaposlenih v sekundarnem sektorju in sicer več kot 50% vseh zaposlenih,

Podpovprečen indeks staranja prebivalstva

kar je 10 odstotnih točk več kot v povprečju v Sloveniji. Bistveno podpovprečen pa je bil delež zaposlenih v storitvenih dejavnostih - le 42%, kar je najmanj med statističnimi regijami.

Po višini bruto domačega proizvoda na prebivalca je regija v letu 1997 dosegla slabih 87% slovenskega povprečja oz. po naših ocenah 59% povprečja držav članic EU. V letu 1997 je Koroška regija ustvarila 3.2% vrednosti slovenskega bruto domačega proizvoda. V strukturi bruto dodane vrednosti je nadpovprečno zastopan sekundarni sektor, ki je v letu 1997 ustvaril 44.9% bruto dodane vrednosti Koroške regije, kar je dobrih 12 odstotnih točk več kot znaša delež sekundarnega sektorja v ustvarjeni bruto dodani vrednosti v povprečju v Sloveniji. Storitvene dejavnosti so v regiji manj pomembne, saj so v letu 1997 ustvarile le 45.4% bruto dodane vrednosti, kar je najmanj med vsemi statističnimi regijami in 13 odstotnih točk manj, kot je znašal prispevek terciarnega sektorja k ustvarjeni bruto dodani vrednosti v povprečju v Sloveniji. Primarni sektor je v letu 1997 ustvaril 4.9% bruto dodane vrednosti, kar je nekoliko nad slovenskim povprečjem.

Po višini bruto osnove za dohodnino na prebivalca je Koroška regija po podatkih za leto 1999 za slovenskim povprečjem zaostajala za 13 odstotnih točk. Ekonomska moč prebivalstva regije se je v letu 1999 v primerjavi s povprečjem Slovenije nekoliko zmanjšala, tako da se sedaj po vrednosti omenjenega kazalca uvršča na 9. mesto med 12 statističnimi regijami. Skoraj identično razmerje med ekonomsko močjo regije (bruto domači proizvod) in ekonomsko močjo prebivalstva (bruto osnova za dohodnino) – v primeru obeh kazalcev regija za povprečjem Slovenije zaostaja za okoli 13 odstotnih točk – kaže, da večina prebivalstva regije služi oz. pridobiva dohodek v regiji bivanja in torej deli usodo gospodarstva regije (nizek saldo dnevnih delovnih migracij).

V letu 1999 je v regiji poslovalo 874 gospodarskih družb, ki so oddale zaključni račun, kar je 3 več kot leto prej. Število zaposlenih v gospodarskih družbah se je v istem obdobju povečalo za dobra 2%, kar pomeni, da so gospodarske družbe, ki oddajajo zaključne račune, lani zaposlovale 15,986 delavcev. Gospodarske družbe v regiji zaposlujejo v povprečju 18 delavcev, kar je 6 več kot znaša slovensko povprečje. Najpomembnejša dejavnost regije so predelovalne dejavnosti, ki zaposlujejo 70% vseh zaposlenih v gospodarskih družbah regije, od tega največ kovinska industrija, izdelava strojev in naprav ter tekstilna industrija. Storitvene dejavnosti zaposlujejo le dobro petino zaposlenih v gospodarskih družbah.

Regija že drugo leto zapored posluje z dobičkom. Ta je v letu 1999 znašal 2,980 mrd SIT, kar je predstavljalo 2.4% dobička vseh gospodarskih družb v Sloveniji. Glavnino prihodkov so gospodarske družbe ustvarile s prodajo na tujih trgih. Delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v prihodkih skupaj je v letu 1999 znašal skoraj 50%, s čimer se Koroška regija po izvozni usmerjenosti uvršča takoj za jugovzhodno Slovenijo. Delež čiste izgube v prihodkih regije je podpovprečen in se je v letu 1999 glede na leto prej še nekoliko zmanjšal. Čisti dobiček na zaposlenega se je v letu 1999 občutno povečal, vendar je še vedno znatno pod slovenskim povprečjem, saj dosega le dobrih 60% vrednosti čistega dobička na zaposlenega v slovenskem povprečju. Podpovprečna, vendar s trendom povečevanja, je tudi višina dodane vrednosti na zaposlenega. V letu 1999 je bila za 21.3 odstotne točke pod slovenskih povprečjem. Nižja je bila le

Izvozno usmerjena regija

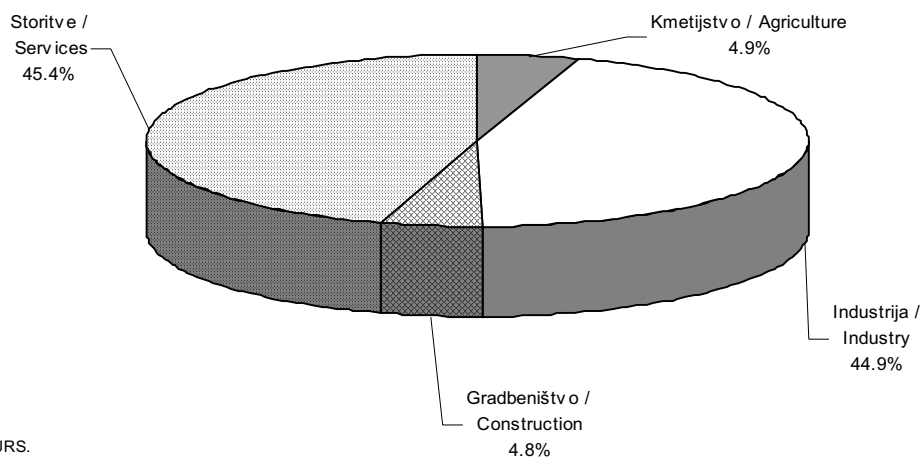
še v Pomurski regiji. Za slovenskim povprečjem regija zaostaja tudi po višini plače na zaposlenega, in sicer za 12.5 odstotnih točk. V letu 1999 se je v regiji močno povečala investicijska intenzivnost gospodarskih družb. Tako je delež izdatkov za investicije v sredstvih gospodarskih družb v letu 1998 znašal le dobre 4%, v letu 1999 pa skoraj 13%. V zadnjem letu se je izboljšala tudi finančna struktura, saj se je delež dolga v virih sredstev zmanjšal na nekaj več kot 55%.

Koroška spada med regije z nizko stopnjo registrirane brezposelnosti. V prvem polletju leta 2000 je stopnja registrirane brezposelnosti znašala 10.8%, kar je 1.6 odstotne točke manj od povprečne registrirane stopnje brezposelnosti v Sloveniji. Nadpovprečno visok je delež mladih (skoraj 26%) in odstotek žensk med brezposelnimi (več kot 52%). V zadnjem letu se je povečal tudi delež iskalcev zaposlitve zaradi stečajev podjetij (v prvem polletju 2000 je znašal 12.9% vseh brezposelnih) in je med najvišjimi med slovenskimi statističnimi regijami. Regija ima podpovprečen delež brezposelnih z višjo in visoko izobrazbo, ter poleg Pomurske regije najnižji delež brezposelnih, starih nad 40 let.

Skoraj tri četrtine površine regije, kjer živita dve tretjini prebivalcev regije se uvršča med območje s posebnimi razvojnimi problem, ki so, v skladu z zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja prednostno upravičena do sredstev za spodbujanje skladnega regionalnega razvoja. Po oceni razvojnih možnosti regije so glavne prednosti regije v močnih lokalnih iniciativah, zlasti za pospeševanje podjetništva in razvoj turizma, obstoj nekaterih uspešnih predelovalnih podjetij. Priložnosti regije naj bi bile predvsem v nadaljnji krepitvi nosilnih podjetij, spodbujanju podjetništva, pospeševanju mrežnih povezav med velikimi, srednjimi in malimi podjetji in čezmejnem sodelovanju.

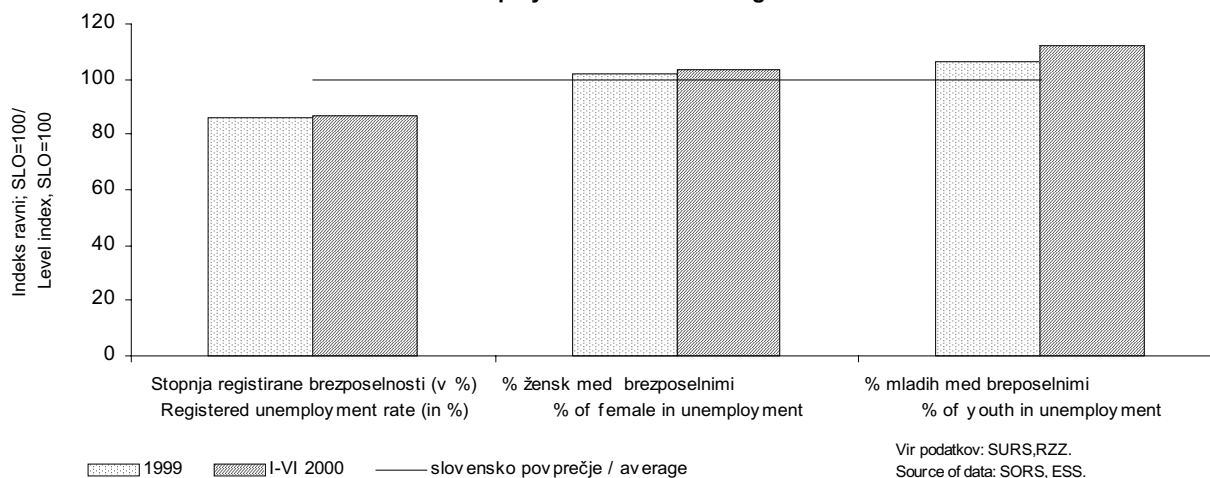
*Stopnja
registrirane
brezposelnosti
je nizka*

**Bruto dodana vrednost po sektorjih v Koroški regiji, leto 1997 /
Gross value added by activity in Koroška region, year 1997**

Vir podatkov: SURS.
Source of data: SORS.

**Brezposelnost v Koroški regiji /
Unemployment in Koroška region**

Vir podatkov: SURS, RZZ.
Source of data: SORS, ESS.

4.11 SPODNJEPOSAVSKA REGIJA

SPODNJEPOSAVSKA REGIJA	Vrednost	v % SLO=100	Indeks ravni; SLO=100	v % regija=100	Rang	SLOVENIJA Vrednost
Površina (km ²)	885	4.4			11	20,273
Prebivalstvo (30.6.2000)	69,831	3.5			10	1,990,272
Gostota poselitve (30.6.2000)	79		80.4		8	98
Indeks staranja** (30.06.2000)	92.8		105.7		6	87.8
St. rasti prebivalstva I-VI 2000/1981, v %	-3.6				11	5.2
BDP na prebivalca, 1997, v 000 sit	1,266		86.5		8	1,463
Bruto osno. za dohod. na preb., 1999, v SIT	728,711		87.9		8	829,340
Št. aktivnega prebivalstva, I-VI 2000	30,433	3.5			10	877,425
Stopnja brezposelnosti, I-VI 2000, v %	13.9		111.5		8/9	12.4
Stopnja zaposlenosti***, I-VI 2000, v %	54.7		99.6		7	54.6
Površina v OPRP* (km ²)	885	4.4		100.0	1-3	57.2
Prebivalstvo v OPRP*	69,768	3.5		100.0	1-3	48.7

Opombe:

* OPRP - območja s posebnimi razvojnimi problemi po ZSRR (Ur. l. RS, 60/99),

** Indeks staranja = stari 65 let in več / stari od 0 do 14 let * 100,

*** Stopnja zaposlenosti = delovno aktivno prebivalstvo / delovno sposobno preb. * 100,

Spodnjeposavska regija leži v jugovzhodnem delu Slovenije ob meji s Hrvaško. Po površini je druga najmanjša regija v Sloveniji, saj meri le 885 km² in pokriva 4.4% Slovenije. Na območju, ki ga sestavljajo tri občine: Brežice, Krško in Sevnica, živi 3.5% celotnega prebivalstva Slovenije. Regija je razmeroma redko naseljena – povprečno živi na kvadratnem kilometru 79 prebivalcev.

Število prebivalcev regije se je v obdobju od leta 1981 zmanjšalo za 3.6%, medtem ko se je v Sloveniji povečalo za 5.2% (večji padec števila prebivalstva je v istem obdobju beležila le Pomurska regija). Regija ima nadpovprečni delež starega prebivalstva in podpovprečen delež delovno sposobnega prebivalstva. Indeks staranja je še zmeraj nadpovprečen. (slovensko povprečje presega za 5.7 odstotne točke), vendar se je od leta 1981, primerjalno glede na slovensko povprečje, znatno znižal, saj je v letu 1981 slovensko povprečje presegal za 32 odstotnih točk. Vendar to ne pomeni izboljšanja demografskih gibanj. Zaradi odseljevanja, zlasti mladega prebivalstva, se namreč določena območja regije, posebno obmejna območja, že praznijo.

Ob popisu prebivalstva leta 1991 je bila izobrazbena struktura med najnižjimi v Sloveniji, saj je znašala v povprečju 8.5 let šolanja. Delež prebivalcev z najmanj višjo izobrazbo je bil podpovprečno nizek in dosegel le okoli 60 odstotnih točk slovenskega povprečja. Po podatkih iz leta 1996 je število študentov na 1000 prebivalcev še vedno podpovprečno in dosega 83 odstotnih točk slovenskega povprečja oz. 85 odstotnih točk glede vključenosti mladih med 20 in 24 leti starosti v višje in visokošolsko izobraževanje.

Delež kmečkega prebivalstva je bil ob popisu leta 1991 nadpovprečno visok in je znašal 13.6% (višji je bil le v Pomurski regiji). Po podatkih o zaposlenih osebah po regiji bivanja za oktober 1999 je nadpovprečni delež oseb v regiji zaposlen v primarnem in sekundarnem sektorju, podpovprečni pa v storitvenih dejavnostih.

V zadnjih letih se ekonomska moč slabša. Tako je leta 1996 regija dosegala dobrih 90% vrednosti slovenskega bruto domačega proizvoda na prebivalca,

Velik upad števila prebivalcev po letu 1981

Ekonomska moč regije se slabša

leta 1997 pa le še 86.5% slovenskega povprečja oz. po naši oceni 58% povprečja držav članic EU. Regija je v letu 1997 ustvarila 3.1% celotne slovenske bruto dodane vrednosti. V strukturi bruto dodane vrednosti je nadpovprečno zastopan primarni sektor, ki ustvari kar 8% bruto dodane vrednosti regije, kar je enkrat več kot v slovenskem povprečju. Nadpovprečno pomemben je tudi sekundarni sektor, zlasti izstopa oskrba z elektriko, plinom in vodo, ki ustvari kar 13.8% bruto dodane vrednosti regije (v drugih regijah okoli 2% bruto dodane vrednosti).

Ekonomska moč prebivalstva regije, merjena z višino bruto osnove za dohodnino na prebivalca, se od leta 1996 naprej povečuje. V letu 1999 je tako dosegla slabih 88 odstotnih točk slovenskega povprečja.

V letu 1999 je v regiji poslovalo 937 gospodarskih družb, ki so oddale zaključni račun, ki so zaposlovale 11,544 delavcev. Od leta 1997 naprej se število zaposlenih povečuje, v zadnjem letu se je povečalo za 4%, medtem ko se je število gospodarskih družb, ki oddajajo zaključne račune, zmanjšalo za 2.3%. Gospodarstvo regije že od leta 1995 posluje z izgubo (zadnje leto sta z izgubo poslovali le Spodnjeposavska in Zasavska regija). Delež čiste izgube v skupnih prihodkih se je v zadnjem letu sicer občutno zmanjšal (s 7% na 3%), vendar je še vedno 1.5 odstotne točke nad slovenskim povprečjem. Gospodarstvo regije je nadpovprečno izvozno usmerjeno. S prodajo na tuje trge ustvarja skoraj četrtino vseh čistih prihodkov, to je skoraj 2 odstotni točki več kot gospodarske družbe v Sloveniji v povprečju. Produktivnost dela, merjena v vrednosti bruto dodane vrednosti na zaposlenega, se je v zadnjih letih izboljšala, kljub temu je še vedno podpovprečna, saj dosega le dobrih 88% slovenskega povprečja. Za slovenskim povprečjem zaostaja tudi po višini plač na zaposlenega – dosega slabih 90% slovenskega povprečja. Najbolj zaskrbljujoč pa je podatek o vrednosti čistega dobička na zaposlenega. Ta namreč ne dosega niti 50% vrednosti slovenskega povprečja in je nekoliko nižji le v Zasavski regiji. Spodnjeposavska regija je še vedno ena bolj zadolženih regij. Se je pa v zadnjem letu močno okrepila investicijska dejavnost, saj se je delež izdatkov za investicije v sredstvih v letu 1999 glede na leto 1998 povečal za slabe 4 odstotne točke (na 14.2%) in je med najvišjimi med slovenskimi regijami (višji delež izdatkov za investicije je beležila le Savinjska regija).

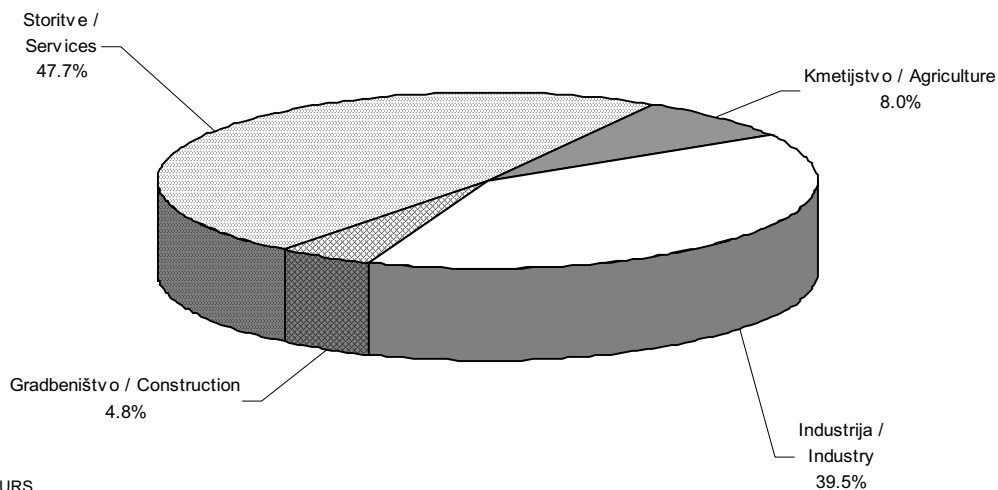
Stopnja registrirane brezposelnosti je bila v prvem polletju leta 2000 13.9%, kar je 1.5 odstotne točke nad slovenskim povprečjem. Zelo neugodna je tudi struktura brezposelnih. Regija ima nadpovprečen odstotek brezposelnih s I. in II. stopnjo izobrazbe, kar 52.3%, to je skoraj 5 odstotnih točk več kot v povprečju v Sloveniji. Podatek kaže na slabo izobrazbeno strukturo prebivalstva regije. Nadpovprečen je tudi delež mladih (dobra četrtina vseh brezposelnih v regiji) in delež tistih, ki iščejo prvo zaposlitev. V zadnjih letih pa se je močno povečal tudi delež brezposelnih, starih nad 40 let, čeprav je še pod slovenskim povprečjem. Delež žensk je med najnižjimi v Sloveniji (nižji je le v Pomurski regiji), podpovprečen je tudi delež iskalcev zaposlitve zaradi stečaja in delež trajnih presežkov med brezposelnimi.

Celotno območje regije, to je vse tri občine, ki sestavljajo Spodnjeposavsko statistično regijo, je opredeljeno kot območje s posebnimi razvojnimi problemi, kamor naj bi se prednostno usmerjala sredstva države za spodbujanje regionalnega razvoja. Razvojne prednosti regije naj bi bile predvsem v dobro razviti obrtni dejavnosti, bogati kulturni in zgodovinski

Neugodna struktura brezposlenih

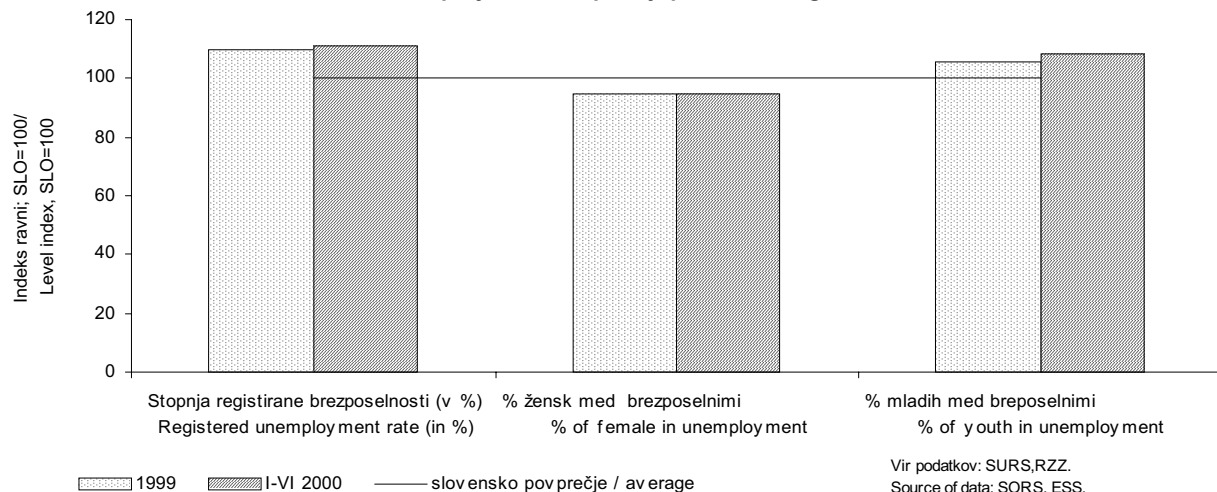
dediščini, naravnih danostih, močan impulz za razvoj regije pa bi lahko v prihodnje predstavljala obmejna lega s Hrvaško (krepitev čezmejnega sodelovanja).

**Bruto dodana vrednost po sektorjih v Spodnjeposavski regiji, leto 1997 /
Gross value added by activity in Spodnjeposavska region, year 1997**

Vir podatkov: SURS.
Source of data: SORS.

**Brezposelnost v Spodnjeposavski regiji /
Unemployment in Spodnjeposavska region**

4.12 ZASAVSKA REGIJA

ZASAVSKA REGIJA	Vrednost	v % SLO=100	Indeks ravni; SLO=100	v % regija=100	Rang	SLOVENIJA Vrednost
Površina (km ²)	264	1.3			12	20,273
Prebivalstvo (30.6.2000)	46,365	2.3			12	1,990,272
Gostota poselitve (30.6.2000)	176		178.9		2	98
Indeks staranja** (30.06.2000)	100.2		114.1		10	87.8
St. rasti prebivalstva I-VI 2000/1981, v %	0.1				9	5.2
BDP na prebivalca, 1997, v 000 sit	1,205		82.4		11	1,463
Bruto osno. za dohod. na preb., 1999, v SIT	797,741		96.2		6	829,340
Št. aktivnega prebivalstva, I-VI 2000	20,008	2.3			12	877,425
Stopnja brezposelnosti, I-VI 2000, v %	15.7		126.5		10	12.4
Stopnja zaposlenosti***, I-VI 2000, v %	52.2		95.0		11	54.6
Površina v OPRP* (km ²)	117	0.6		44.3	8	57.2
Prebivalstvo v OPRP*	29,221	1.5		63.0	7	48.7

Opombe:

* OPRP - območja s posebnimi razvojnimi problemi po ZSRR (Ur. l. RS, 60/99).

** Indeks staranja = stari 65 let in več / stari od 0 do 14 let * 100.

*** Stopnja zaposlenosti = delovno aktivno prebivalstvo / delovno sposobno preb. * 100.

Zasavska regija je najmanjša tako po številu prebivalcev (2.3% prebivalcev Slovenije) kot tudi po površini (1.3% površine Slovenije). Sestavljajo jo občine Trbovlje, Zagorje ob Savi in Hrastnik. S 176 prebivalcev na km² je druga najgosteje naseljena regija (takoj za Osrednjeslovensko).

Od 1981 do prve polovice 2000 je prebivalstvo regije stagniralo. Število mladine do 14 let je upadalo, bistveno hitreje kot v slovenskem povprečju pa je naraščalo prebivalstvo staro nad 64 let. V strukturi prebivalstva po starostnih skupinah znaša delež mladega prebivalstva 15.1% vsega prebivalstva regije in je med najnižjimi v Sloveniji (nižji je le v Obalno-kraški regiji), delež prebivalstva nad 64 let pa je znatno nad slovenskim povprečjem in znaša 15.2%. Omenjena demografska gibanja se odražajo na indeksu staranja prebivalstva, ki je v prvem polletju leta 2000 za 14.1 odstotne točke presegal slovensko povprečje (višji indeks staranja prebivalstva sta zabeležili le Obalno-kraška in Goriška regija).

Ob popisu leta 1991 je bila izobrazbena struktura prebivalstva regije podpovprečna in je znašala 8.8 let šolanja. Delež z najmanj višjo izobrazbo v prebivalstvu nad 15 let pa je bil zelo nizek in je dosegal le dobri dve tretjini slovenskega povprečja. Po podatkih iz leta 1996 je bilo v regiji 23 študentov na 1000 prebivalcev, kar znaša 95 odstotnih točk slovenskega povprečja. Delež študentov med mladimi, starimi od 20 do 24 let, pa je bil celo nadpovprečen. Če bo vsaj večina študentov tudi zaključila šolanje in se vrnila v regijo, lahko pričakujemo boljšo izobrazbeno strukturo prebivalstva.

Zasavska regija je imela ob popisu leta 1991 najmanjši delež kmečkega prebivalstva (2.6%). Po podatkih o zaposlenih osebah po regiji bivanja iz oktobra 1999 je sekundarni sektor zaposloval 52.8% v regiji živečega prebivalstva, primarni sektor manj kot odstotek, podpovprečno zaposlitveno zanimive (in razvite) so tudi storitvene dejavnosti.

Po osamosvojitvi Slovenije se je ekonomska moč regije, merjena z višino bruto dodane vrednosti na prebivalca, gibala blizu slovenskega povprečja in ga v letih 1992 in 1994 celo preseгла. Po letu 1995 pa je začela padati. Po podatkih za leto 1997 je Zasavska regija dosegla le dobrih 82% vrednosti slovenskega

bruto domačega proizvoda na prebivalca (56% povprečja EU) oz. 1.9% celotne slovenske bruto dodane vrednosti. V strukturi bruto domače vrednosti je nadpovprečno zastopan sekundarni sektor, ki je leta 1997 prispeval več kot 50% bruto dodane vrednosti regije. Izstopajo zlasti rudarstvo in predelovalne dejavnosti, ki so ustvarile 43.5% bruto dodane vrednosti. Po drugi strani pa primarni sektor ustvari le 1.7% bruto dodane vrednosti, kar je bistveno manj, kot znaša v povprečju delež primarnega sektorja v Sloveniji. Podpovprečno so v strukturi bruto dodane vrednosti zastopane tudi storitvene dejavnosti. Te so v letu 1997 ustvarile le dobrih 41% bruto dodane vrednosti, kar je slabih 17 odstotnih točk manj kot v slovenskem povprečju.

Ekonomska moč prebivalstva, merjena z bruto osnovo za dohodnino, je v primerjavi z ekonomsko močjo gospodarstva nekoliko višja in je v letu 1999 dosegla dobrih 96 odstotkov slovenskega povprečja. Vzrok za razlike med ekonomsko močjo gospodarstva regije in prebivalstva regije je predvsem v veliki dnevni migraciji delovne sile, ki dela v drugih regijah (predvsem Osrednjeslovenski) in tam ustvarja dodano vrednost, stalno prebivališče pa ima v Zasavju.

V Zasavski regiji je v letu 1999 poslovalo 502 gospodarskih družb, ki so oddale zaključne račune, zaposlovala pa so 9,660 delavcev. Število gospodarskih družb se je v zadnjem letu zmanjšalo za več kot 2 %, število zaposlenih v gospodarskih družbah pa je ostalo nespremenjeno, kar pomeni, da se je ustavil trend padanja števila zaposlenih (v letu 1998 se je število zaposlenih zmanjšalo za več kot 4 %).

Gospodarstvo regije že tretje leto zapored posluje z izgubo (letu 1999 je z izgubo zaključila le še Spodnjeposavska regija). Pri tem je delež Zasavske regije v celotni izgubi gospodarskih družb v Sloveniji v letu 1999 znašal 56.7%, leto prej pa le 5.6%. Delež čiste izgube v skupnih prihodkih je znašal 5.1%, kar je največ med vsemi statističnimi regijami in 3.3 odstotne točke več kot znaša povprečje za slovensko gospodarstvo. Regija relativno malo izvažata, saj je s prihodki od prodaje na tujem trgu v letu 1999 ustvarila le 18.7% vseh prihodkov, to je dobre 3 odstotne točke manj kot v povprečju v Sloveniji. Bruto dodana vrednost na zaposlenega je v regiji podpovprečna, saj dosega le 93.3 odstotkov slovenskega povprečja in se je v zadnjem letu še nekoliko zmanjšala. Najslabši rezultat beleži regija po vrednosti čistega dobička na zaposlenega. Ta je v letu 1999 dosegel le slabih 47% slovenskega povprečja in se glede na leto prej zmanjšal skoraj za 3 odstotne točke. Glede na navedeno so plače na zaposlenega, ki se gibljejo v višini slovenskega povprečja, relativno visoke. Za regijo je značilna tudi skromna investicijska dejavnost, saj delež izdatkov za investicije v sredstvih ne dosega 10 % in je najnižji med vsemi regijami (povprečni delež investicijskih izdatkov gospodarskih družb v Sloveniji je 12.6%). Ugodnejši so podatki o zadolženosti gospodarstva regije, saj je delež dolga v virih sredstev le 36.6%, kar je 13 odstotnih točk manj, kot je povprečna zadolženost gospodarskih družb v Sloveniji.

Velik problem Zasavske regije je visoka stopnja registrirane brezposelnosti, ki pesti regijo že od začetka 90-ih let. Od leta 1998 se stopnja brezposelnosti sicer zmanjšuje, vendar je v prvem polletju leta 2000 še vedno znašala 15.7%, kar Zasavsko regijo uvršča na tretje mesto med statističnimi regijami (višjo stopnjo brezposelnosti imata le Podravska in Pomurska regija). Struktura brezposelnih je zelo neugodna. Tako je delež brezposelnih s I.

Rudarstvo in predelovalne dejavnosti ustvarijo 43.5% bruto dodane vrednosti

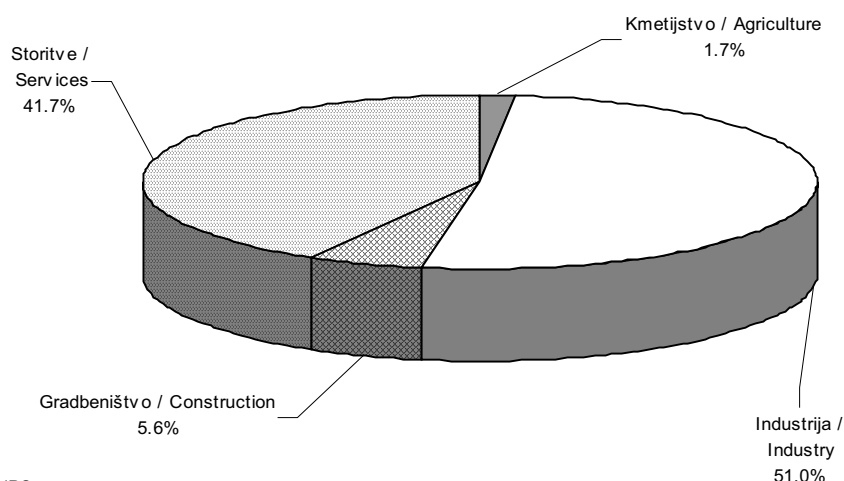
Gospodarstvo regije posluje z izgubo

Visoka stopnja registrirane brezposelnosti

in II. stopnjo izobrazbe med brezposelnimi več kot 50%, nadpovprečen je delež mladih in brezposelnih, ki iščejo prvo zaposlitev. Nadpovprečna je tudi brezposelnost žensk, ki jih je med brezposelnimi skoraj 54%. V zadnjih letih narašča delež brezposelnih, starih nad 40 let, nadpovprečen pa je tudi delež trajnih presežkov med brezposelnimi.

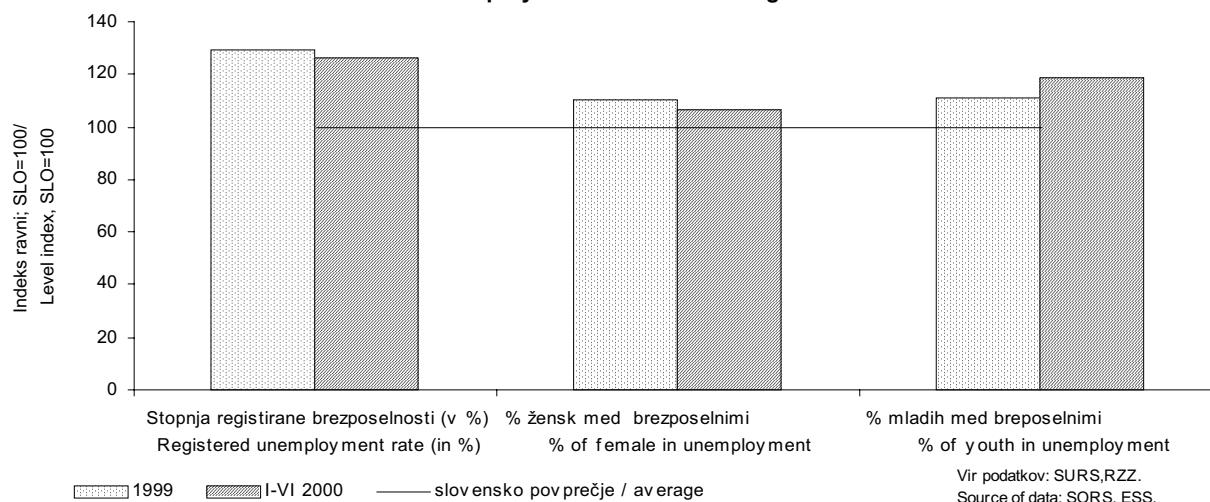
Od treh občin, ki sestavljajo Zasavsko regijo, se dve (Hrastnik in Trbovlje) uvrščata med območja s posebnimi razvojnimi problemi (občini predstavljata dobrih 44% površine regije in 63% prebivalstva regije). V regiji obstajajo močne podpirne institucije za spodbujanje regionalnega razvoja, kar naj bi ob močni regijski identiteti, v regiji razpoložljivi delovni sili s specifičnimi (industrijskimi) znanji in razpoložljivo podporno infrastrukturo za nova podjetja, predstavljalo dobro osnovo za hitrejši razvoj regije v prihodnje.

Bruto dodana vrednost po sektorjih v Zasavski regiji, leto 1997 /
Gross value added by activity in Zasavska region, year 1997

Vir podatkov: SURS.
Source of data: SORS.

Brezposelnost v Zasavski regiji /
Unemployment in Zasavska region

5 IZKORIŠČANJE REGIONALNIH RAZVOJNIH POTENCIALOV IN OCENA RAZVOJNIH MOŽNOSTI STATISTIČNIH REGIJ – primerjalna analiza

Za zaključek predstavljamo še ekspertno oceno razvojnih možnosti statističnih regij, povzeto po Strategiji regionalnega razvoja Slovenije, Delovna verzija, december 2000, Inštitut za ekonomska raziskovanja, 2000. Ta dokument nastaja na Inštitutu za ekonomska raziskovanja pod vodstvom mag. Damjana Kavaša in bo predvidoma dokončan januarja 2001. Predstavljal pa bo osnovni strateški dokument za vodenje regionalne politike v Sloveniji.

Strokovnjaki na Inštitutu za ekonomska raziskovanja smo s pomočjo strokovnjakov Urbanističnega inštituta RS in Ekonomske fakultete Ljubljana v letu 1997 razvili orodje "Analiza slovenskih regij: izkoriščanje regionalnih razvojnih potencialov in ocena razvojnih možnosti slovenskih statističnih regij". Osnovna predpostavka tega orodja je, da razvitosti regije ni mogoče meriti le na osnovi statističnih indikatorjev. Pomembno pa ni le sedanje stanje, temveč tudi razvojne možnosti, ki velikokrat temeljijo na endogenih potencialih regij. Oceno slovenskih regij na osnovi omenjenega orodja smo opravili v letih 1997, 1998 in 2000. Ker samo orodje vsebuje tudi precej kvalitativnih kazalcev, smo ga za potrebe Strategije regionalnega razvoja Slovenije na Inštitutu za ekonomska raziskovanja v letu 2000 preoblikovali, čeprav so izhodišča ostala skoraj enaka.

Izhodišče orodja je naslednje: v zadnjih letih pridobivajo v Evropi regije pomen tako na kulturnem kot na političnem in gospodarskem področju. Vedno bolj se kaže, da sta izvor in jedro gospodarske uspešnosti države osnovana na različnih potencialih posameznih regionalnih območij. Ustrezna infrastruktura in makroekonomska stabilnost nista zadostno zagotovilo razvoja. Tudi slovensko gospodarstvo - čeprav majhno - je mozaik različnih regij, vsaka od njih ima svojo dinamiko in strukturo, vse pa se vedno bolj povezujejo v internacionalno odprt sistem gospodarskih povezav. Posebnosti regij vplivajo na konkurenčno sposobnost narodnega gospodarstva v pozitivnem ali v negativnem smislu; sposobnost, kako se odzivajo na spremenjene razmere v širšem ali ožjem okolju, pa postaja bistveni kriterij za preživetje, kar bo postalo še očitneje ob vstopu v EU. Razvoj v zadnjem desetletju je pokazal, da so mnogi pomembni faktorji, ki vplivajo na regionalni razvoj, nemobilni: fizična infrastruktura, lokalna gospodarska struktura, sposobnost in pripravljenost zaposlenih, lokalni tehnični in organizacijski know-how, socialne in institucionalne strukture in povezave. Če vsi ti faktorji, ki bi jih lahko poimenovali ključni dejavniki za razvoj inovativnosti in podjetništva (endogeni faktorji), niso izoblikovani in na razpolago v dovolj veliki količini, predstavljajo ozko grlo za razvoj v regiji in celotnem narodnem gospodarstvu. Vključitev v strukturno politiko EU ne rešuje specifičnih notranjih regionalnih problemov v posameznih državah. To kažejo ogromne razlike v Evropi, ki se na regionalni ravni celo povečujejo in so zdržne le v tistih nekaj državah, ki so razvile učinkovit lasten inštrumentarij za razreševanje regionalnih razvojnih problemov. Tega se zaveda tudi EU, zato je njena strukturna politika večinoma namenjena prav mobilizaciji razvojnih potencialov na decentralizirani regionalni ravni.

Tudi Slovenija zato potrebuje letno analizo regionalnih razvojnih potencialov, izkoriščanja potencialov in razvojnih možnosti. Ocena je bila opravljena na osnovi kazalcev, ki so večinoma kvantitativni. Uporabljali smo ocene:

*Orodje za oceno
razvojnih
možnosti
statističnih regij*

*Izhodišče
orodja*

Elementi konkurenčnosti regije

—, -, +, ++, in sicer glede na aritmetično povprečje posameznih kazalcev. Ocene so dodeljene s pomočjo standardnega odklona, in sicer smo za vse kazalce, razen za R&R izdatki na 1000 prebivalcev in R&R osebje (FTE)* na 1000 prebivalcev, kjer smo vzeli \sim standardnega odklona, uporabili 1 standardni odklon.

Ocena razvojnih možnosti slovenskih statističnih regij je bila narejena na osnovi naslednjih elementov konkurenčnosti regije:

1. Splošno družbeno-politično okolje in imidž regije;
2. Obstoječa gospodarska struktura;
3. Človeški faktor;
4. Kvaliteta življenja v regiji;
5. Dostop do informacij o tržišču in tehnologiji, organizacija in management;
6. Možnosti za financiranje investicij.

1. Splošno družbeno-politično okolje in imidž regije

Nove politične razmere v Evropi - povezovanje na državni in regionalni ravni po naših ocenah predstavlja pozitiven element za nadaljnji razvoj Slovenije in vseh regij, medtem ko politične razmere v Sloveniji, velika koncentracija sredstev in oblasti v centru ob velikih strankarskih razhajanjih v regijah negativno vplivajo na razvoj v večini regij.

2. Obstoječa gospodarska struktura

Obstoječa gospodarska struktura je pomemben faktor, ki lahko pospešuje ali pa zavira razvoj inovativnosti in podjetništva v regiji. V nekaterih regijah je še vedno visok delež aktivnega prebivalstva v kmetijstvu in manj uspešni industriji in nizek delež aktivnega prebivalstva v terciarnem sektorju. Gospodarstvo je pogosto premalo izvozno usmerjeno in manj učinkovito, slaba opremljenost s fizično infrastrukturo je marsikje ovira za razvoj.

3. Človeški faktor

Človeški potencial je danes ena najpomembnejših prednosti ali slabosti nekega območja. Sodobne dejavnosti pritegnejo območja, ki že dalj časa izkazujejo živahen in stabilen razvoj prebivalstva in kjer prevladuje med prebivalstvom in zaposlenimi srednješolska in visokošolska izobrazba. Prav v kazalcih, ki predstavljajo kakovost človeškega potenciala v regiji (naravno in selitveno gibanje prebivalstva, njegova starostna in izobrazbena struktura, zaposlenost oz. brezposelnost), so razlike med regijami največje.

4. Kvaliteta življenja v regiji

Pomemben faktor za pritegnitev novih dejavnosti na neko območje je kvaliteta življenja na tem območju. Poleg naravnega okolja (mikavnost pokrajine, atraktivni bivalni pogoji, neosnaženost okolja) so pomembne še kulturne in rekreacijske možnosti ter možnosti za šolanje otrok.

5. Dostop do informacij o tržišču in tehnologiji, organizacija in management;

Ocenjujemo z vidika, ali v regiji obstoje poslovno-informacijski centri in svetovalne organizacije in vključitev regije v razne mednarodne projekte. Tu gre bolj za kvalitativno oceno, ker se gospodarstvo iz neke regije lahko povezuje s takimi institucijami iz drugih regij ali pa v določeni regiji taka institucija obstaja, pa so njene storitve premalo izkoriščene. Na tem področju je v Sloveniji še veliko rezerv. Za izboljšanje učinkovitosti in uspešnosti gospodarjenja potrebujemo dobre poslovodne kadre, zato je dostop do izobraževalnih in svetovalnih organizacij za poslovodne kadre ter povezavo gospodarstva z univerzitetnimi in drugimi raziskovalnimi institucijami pomembna prednost regije.

6. Možnosti za financiranje investicij

Uporabljamo dva kazalca: večletni čisti dobiček oz. čista izguba gospodarstva v regiji kaže lastno reprodukcijsko sposobnost, število poslovnih bank in drugih finančnih inštitucij pa možnosti za pridobitev posojil ali za skupna vlaganja. Vendar pa moramo tu poudariti, da so možnosti za financiranje investicij v celotni Sloveniji dokaj omejene: trg kapitala še ne deluje dobro, posojilni pogoji (visoka obrestna mera) pa so slabi. Poleg tega je na razpolago premalo zagonskega kapitala, zlasti za male podjetnike.

Rezultati ocene razvojnih možnosti slovenskih regij so podani v Tabeli 1 in Tabeli 2 na naslednjih straneh.

Tabela 1: Ocena razvojnih možnosti slovenskih regij glede na ključne faktorje za razvoj inovativnosti in podjetništva v letu 2000

Faktorji	Osrednje-slovenska	Obalno-kraška	Gorenjska	Goriška	Sa-vinjska	JV Slovenija
1. Splošno družbeno-politično okolje in imidž regije						
Vpliv političnih sprememb v novi Evropi	++	++	+	+	+	+
Vpliv političnih sprememb v državi	++	+	-	-	-	-
Cene nepremičnin	++	++	+	-	-	+
Medregijska selitvena gibanja (1991-1998)	+	+	+	-	-	+
Delež prebivalstva v problemskih občinah	++	++	++	+	-	-
2. Obstoječa gospodarska struktura in infrastruktura						
BDP na prebivalca (1995-1997)	++	+	-	+	+	-
Delež zaposlenih v storitvah (1999)	++	++	-	-	-	-
Delež zaposlenih v perspektivnih predelovalnih dejavnostih v vseh zaposlenih (1999)	-	--	++	++	-	-
Število gospodarskih družb na 1000 preb. (1999)	++	++	+	+	-	-
Število s.p. na 1000 preb. (1999)	-	++	-	++	-	-
Izvozna usmerjenost (1999)	--	-	+	+	-	++
R&R izdatki na 1000 preb. (1997)	++	--	++	-	-	++
Povprečna bruto plača na zaposlenega (1999)	++	++	+	+	-	-
Prometna dostopnost regije	++	-	++	-	+	+
3. Človeški faktor						
Porast prebivalstva (1991-1999)	++	++	++	-	+	+
Indeks staranja (30.6.1999)	+	--	+	--	+	++
Delež zdomcev (1999) ¹	+	+	-	++	--	+
Stopnja registrirane brezposelnosti (30.6.1999)	+	+	+	++	-	+
Delež mladih med brezposelnimi (30.6. 1999)	++	+	++	-	-	++
Stopnja zaposlenosti (30.6.1999)	++	+	+	+	-	++
Delež zaposlenih z visoko in višjo izobrazbo (1998) ¹	++	++	+	+	-	-
Število študentov na 1000 prebivalcev (1998/99)	++	++	+	+	-	-
Odstotek generacije na višjih in visokih šolah (1996) ¹	++	+	+	-	-	-
4. Kvaliteta ivljenja v regiji						
Možnosti šolanja na II. stopnji mladine (1998) ¹	+	++	+	+	+	-
Možnosti šolanja na II. stopnji odraslih (1998) ¹	+	-	+	--	+	-
Možnosti šolanja na III. stopnji (1998) ¹	++	+	+	-	-	-
Osnova za dohodnino na prebivalca (1999)	++	++	+	++	-	-
Delež stanovanj s centralnim ogrevanjem (1999)	++	--	+	--	+	-
Prvič registrirana motorna vozila na 1000 preb. (1998)	++	++	+	+	-	-
5. Dostop do informacij o tržišču in tehnologiji, organizacija in management						
Poslovno informacijski, razvojni in podjet. centri	+	+	+	+	+	+
Svetovalne organizacije	++	+	-	-	-	-
Vključevanje v mednarodne projekte	++	++	+	+	+	-
R&R osebje (FTE) na 1000 preb. (1997)	++	-	++	-	+	+
6. Možnosti za financiranje investicij						
Čisti dobiček oz. čista izguba (95 - 99)	++	+	-	++	-	++
Čisti dobiček oz. čista izguba (1999)	++	++	+	+	-	+
Število poslovnih bank in drugih finančnih institucij	++	++	-	++	-	+

Opombi:¹ Po starih statističnih regijah

2 Ocena posameznega kazalca kaže odstopanja od povprečja za slovenske regije; regija, v kateri je kazalec ugodnejši, je označen z enim (+), kjer je znatno ugodnejši pa z dvema (++); regija, v kateri je kazalec manj ugoden kot v povprečju za slovenske regije, je označena z enim (-), tista, kjer je kazalec znatno manj ugoden, pa z dvema minusoma (--).

Nadaljevanje na naslednji strani./Cont. on next page.

Tabela 1: Ocena razvojnih možnosti slovenskih regij glede na ključne faktorje za razvoj inovativnosti in podjetništva v letu 2000 (nadaljevanje)

Faktorji	Pomurska	Notranjsko - kraška	Podravska	Koroška	Spodnje- posavska	Zasavska
1. Splošno družbeno-politično okolje in imidž regije						
Vpliv političnih sprememb v novi Evropi	++	+	+	+	-	+
Vpliv političnih sprememb v državi	-	-	-	-	-	-
Cene nepremičnin	-	-	+	+	--	--
Medregijska selitvena gibanja (1991-1998)	-	++	-	--	+	-
Delež prebivalstva v problemških občinah	--	-	--	-	--	-
2. Obstoječa gospodarska struktura in infrastruktura						
BDP na prebivalca (1995-1997)	--	-	-	-	-	-
Delež zaposlenih v storitvah (1999)	-	-	+	--	-	-
Delež zaposlenih v perspektivnih predelovalnih dejavnostih v vseh zaposlenih (1999)	-	--	-	-	-	++
Število gospodarskih družb na 1000 preb. (1999)	-	-	-	-	-	-
Število s.p. na 1000 preb. (1999)	--	+	-	-	+	--
Izvozna usmerjenost (1999)	-	+	-	++	-	-
R&R izdatki na 1000 preb. (1997)	--	--	-	--	--	--
Povprečna bruto plača na zaposlenega (1999)	--	-	-	--	--	--
Prometna dostopnost regije	--	+	+	-	-	-
3. Človeški faktor						
Porast prebivalstva (1991-1999)	--	-	-	+	--	-
Indeks staranja (30.6.1999)	-	-	-	++	-	-
Delež zdomcev (1999) ¹	--	+	-	++	--	-
Stopnja registrirane brezposelnosti (30.6.1999)	--	+	--	+	-	--
Delež mladih med brezposelnimi (30.6.1999)	--	-	+	-	-	-
Stopnja zaposlenosti (30.6.1999)	--	+	--	+	+	-
Delež zaposlenih z visoko in višjo izobrazbo (1998) ¹	-	-	+	-	--	-
Število študentov na 1000 prebivalcev (1998/99)	--	+	-	+	-	-
Odstotek generacije na višjih in visokih šolah (1996) ¹	--	+	-	-	-	+
4. Kvaliteta ivljenja v regiji						
Možnosti šolanja na II. stopnji mladine (1998) ¹	-	-	+	-	--	+
Možnosti šolanja na II. stopnji odraslih (1998) ¹	-	--	+	+	+	-
Možnosti šolanja na III. stopnji (1998) ¹	-	-	++	-	-	-
Osnova za dohodnino na prebivalca (1999)	--	+	-	-	-	-
Delež stanovanj s centralnim ogrevanjem (1999)	-	-	+	++	-	-
Prvič registrirana motorna vozila na 1000 preb. (1998)	--	-	+	-	-	-
5. Dostop do informacij o tržišču in tehnologiji, organizacija in management						
Poslovno informacijski, razvojni in podjet. centri	++	-	+	+	+	++
Svetovalne organizacije	--	-	+	-	-	+
Vključevanje v mednarodne projekte	++	-	++	++	-	+
R&R osebje (FTE) na 1000 preb. (1997)	--	--	-	--	--	--
6. Možnosti za financiranje investicij						
Čisti dobiček oz. čista izguba (95 - 99)	-	+	--	-	--	--
Čisti dobiček oz. čista izguba (1999)	-	+	-	+	--	--
Število poslovnih bank in drugih finančnih institucij	-	-	++	--	--	-

Opombi:
¹ Po starih statističnih regijah

² Ocena posameznega kazalca kaže odstopanja od povprečja za slovenske regije; regija, v kateri je kazalec ugodnejši, je označen z enim (+), kjer je znatno ugodnejši pa z dvema (++); regija, v kateri je kazalec manj ugoden kot v povprečju za slovenske regije, je označena z enim (-), tista, kjer je kazalec znatno manj ugoden, pa z dvema minusoma (--).

Tabela 2: Sintezna ocena razvojnih možnosti slovenskih regij glede na ključne faktorje za razvoj inovativnosti in podjetništva v letu 2000

Faktorji	Osrednje-slovenska	Obalno-kraška	Gorenjska	Goriška	Savinjska	JV Slovenija
1. Splošno družbeno-politično okolje in imidž regije	+ 9	+ 8	+ 4	- 1	- 3	+ 1
2. Obstoječa gospodarska struktura in infrastruktura	+ 8	+ 3	+ 6	+ 5	- 5	- 1
3. Človeški faktor	+ 15	+ 9	+ 9	+ 2	- 6	+ 6
4. Kvaliteta življenja v regiji	+ 10	+ 4	+ 6	- 1	0	- 6
5. Dostop do informacij o tržišču in tehnologiji, organizacija in management	+ 7	+ 3	+ 3	0	+ 1	0
6. Možnosti za financiranje investicij	+ 6	+ 5	- 1	+ 5	- 3	+ 4
Skupna ocena	+ 55	+ 32	+ 27	+ 10	- 16	+ 4
Rang	1	2	3	4	9	5

Opomba:

Ocena posameznega kazalca kaže odstopanja od povprečja za slovenske regije; regija, v kateri je kazalec ugodnejši, je označen z enim plusom (+), kjer je znatno ugodnejši pa z dvema plusoma (++); regija, v kateri je kazalec manj ugoden kot v povprečju za slovenske regije, je označena z enim minusom (-), tista, kjer je kazalec znatno manj ugoden, pa z dvema minusoma.

Tabela 2: Sintezna ocena razvojnih možnosti slovenskih regij glede na ključne faktorje za razvoj inovativnosti in podjetništva v letu 2000

Faktorji	Pomurska	Notranjsko-kraška	Podravska	Koroška	Spodnje-posavska	Zasavska
1. Splošno družbeno-politično okolje in imidž regije	- 3	0	- 2	- 2	- 5	- 4
2. Obstoječa gospodarska struktura in infrastruktura	- 14	- 5	- 5	- 9	- 9	- 9
3. Človeški faktor	- 15	+ 1	- 7	+ 5	- 10	- 9
4. Kvaliteta življenja v regiji	- 8	- 5	+ 5	- 1	- 5	- 4
5. Dostop do informacij o tržišču in tehnologiji, organizacija in management	0	- 5	+ 3	0	- 3	+ 2
6. Možnosti za financiranje investicij	- 3	+ 1	- 1	- 2	- 6	- 5
Skupna ocena	- 43	- 13	- 7	- 9	- 38	- 29
Rang	12	8	6	7	10	11

Opomba:

Ocena posameznega kazalca kaže odstopanja od povprečja za slovenske regije; regija, v kateri je kazalec ugodnejši, je označen z enim plusom (+), kjer je znatno ugodnejši pa z dvema plusoma (++); regija, v kateri je kazalec manj ugoden kot v povprečju za slovenske regije, je označena z enim minusom (-), tista, kjer je kazalec znatno manj ugoden, pa z dvema minusoma.

Sintezna ocena vseh kazalcev kaže velike razlike med slovenskimi regijami. Glede na opravljene analize v preteklih letih in glede na trenutno socio-ekonomsko stanje je možno vse regije razporediti v 3 skupine.

1. prosperitetne regije s pozitivno ocenjenimi razvojnimi potenciali: Osrednjeslovenska, Obalno-kraška, Gorenjska, Jugovzhodna Slovenija in Goriška,
2. stagnantne regije, ki imajo določene pozitivno ocenjene razvojne potencialne: Savinjska, Podravska, Koroška in Notranjsko-kraška,
3. regije s slabimi socio-ekonomskimi razmerami, ki imajo omejene razvojne potencialne: Spodnjeposavska, Pomurska, Zasavska.

Predvsem regije s slabimi socio-ekonomskimi razmerami, ki imajo omejene razvojne potencialne, so potrebne izdatne strokovne in tudi finančne pomoči. Analiza konkurenčnosti slovenskih statističnih regij kaže naslednje razmerje: 5-4-3 (Strategija regionalnega razvoja, 2000).

6. VIRI IN LITERATURA

1. GOSAR, A., 1995. Nekatere sodobne socialnogeografske značilnosti prebivalstvene sestave Slovenije s posebnim ozirom na medregionalne selitve, Regionalni vidiki demografske politike Slovenije, Komisija za regionalni razvoj Državnega sveta RS in Nacionalni komite za demografsko politiko RS pri ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, Ljubljana.
2. MARN, S., 1995. Uporaba podatkov nacionalnih računov, Informacijske storitve za lokalno samoupravo (zbornik).
3. PEČAR, J., 1998. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1997, ZMAR. Delovni zvezek 1998 (VII) 9, Ljubljana.
4. PEČAR, J., 1998. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1998, ZMAR. Delovni zvezek 1999 (VIII) 8, Ljubljana.
5. PEČAR, J., 1998. Kriteriji za določitev območij s posebnimi razvojnimi problemi v Sloveniji, Zbornik Statističnih dnevov '98.
6. Predlog zakona o spodbujanju regionalnega razvoja, Poročevalec št. 46/95;
7. KUKAR, S., GULIČ, A., 1992. Regionalni razvoj in regionalizacija Slovenije, Inštitut za ekonomska raziskovanja Ljubljana in Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Ljubljana.
8. KUKAR, S. s sodelavci, 1994. Strategija, politika in ukrepi za izvajanje skladnejšega regionalnega razvoja, Inštitut za ekonomska raziskovanja Ljubljana.
9. Zakon o spodbujanju demografsko ogroženih območij v Sloveniji Ur.l. RS št. 48/90;
10. Zakon o ustanovitvi občin ter določitvi njihovih območij Ur.l. RS št. 60/94, 69/94, 56/98;
11. Zakon o upravi, Ur.l. RS št. 67/94, 75/94, 78/94;
12. RAVBAR, M., 1995. Regionalnogeografski vidiki demografske politike v luči sodobnih sprememb v poselitvi Slovenije, Regionalni vidiki demografske politike Slovenije, Komisija za regionalni razvoj Državnega sveta RS in Nacionalni komite za demografsko politiko RS pri ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, Ljubljana.
13. White Paper on Regional Development in Slovenia, 1998. Inštitut za ekonomska raziskovanja Ljubljana, predhodna delovna verzija.
14. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, Ur.l. RS št. 60/99;
15. Poročilo o človekovem razvoju – Slovenija 1999, Urad za makroekonomske analize in razvoj in UNDP;
16. Merila za določitev območij s posebnimi razvojnimi problemi ter njihove mejne vrednosti, 2000. Inštitut za ekonomska raziskovanja Ljubljana.
17. Ekonomsko ogledalo, 2000. Urad za makroekonomske analize in razvoj, št. 4, let.VI, Ljubljana.
18. Priprava strokovnih podlag za strategijo regionalnega razvoja Slovenije, 2000. Inštitut za ekonomska raziskovanja, Ljubljana.
19. Uredba o vrednosti meril za določitev območij s posebnimi razvojnimi problemi in določitvi občin, ki izpolnjujejo ta merila, Ur.l. RS št. 52/2000;
20. Pravilnik o organizaciji in pogojih za opravljanje nalog regionalne razvojne agencije, Ur.l. RS št. 52/2000;
21. Navodilo o minimalni obvezni vsebini in metodologiji priprave ter načinu spremljanja in vrednotenja regionalnega razvojnega programa, Ur.l. RS št. 52/2000;
22. Strategija regionalnega razvoja Slovenije, 2000. Delovna verzija, Inštitut za ekonomska raziskovanja.

Do sedaj izšlo v okviru zbirke delovni zvezki:

Letnik I, leto 1992

- št.1. Razvojno planiranje na ravni Republike Slovenije. Uredil mag. Matej More, Ljubljana, maj 1992, 59. strani
- št.2. Ocena gospodarskega in socialnega razvoja Slovenije v letih 1991 in 1992 (majska analiza) z dokumentacijo, vodja projekta mag. Andrej Hartman, junij 1992
- št.3. Slovenia in 1991 - 1992. Report on economic developments. Ljubljana, June 1992, 55 strani; (with statistical annex)
- št.4. Radej Bojan: Vrste ekonomskih inštrumentov varstva okolja in njihova uporaba. Naravni viri kot razvojni dejavnik - interdisciplinarni raziskovalni projekt trajnega razvoja. Zavod Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, maj 1992, 122 strani
- št.5. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v prvem polletju 1992 - primerjalni prikaz po posameznih dejavnostih gospodarstva na osnovi podatkov SDK iz periodičnih obračunov pravnih oseb za prvo polletje 1992. Pripravila: Stane Vencelj in Jana Jevševar, 15. september 1992, 30 strani
- št.6. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti v Sloveniji v prvem polletju 1992 - primerjalni prikaz po posameznih družbenih dejavnostih na osnovi podatkov SDK iz zaključnih računov in periodičnih obračunov zavodov za prvo polletje 1992 in za leto 1991. Pripravila Jasna Kondža, Ljubljana, 7. oktober 1992
- št.7. Finančni rezultati poslovanja javnih podjetij gospodarstva Slovenije v prvem polletju 1992 - primerjalni prikaz po posameznih dejavnostih gospodarstva na osnovi podatkov SDK iz periodičnih obračunov pravnih oseb za prvo polletje 1992. Pripravila Jana Jevševar, oktober 1992, 36 strani
- št.8. Selected indicators from the income statement and balance sheet by sector and by origin of capital of the Slovenian economy in January - June 1991 and 1992
- št.9. Gospodarska gibanja v letu 1992 in kratkoročne perspektive gospodarstva Slovenije v letu 1993 (Jesenska analiza), vodja projekta mag. Andrej Hartman, oktober 1992, Ljubljana
- št.10. Slovenia - Economic Developments in 1992 nad the Outlook for 1993, October 1992
- št.11. Panožne prognoze na podlagi ocenjevanja perspektivne sposobnosti industrijskih podjetij za obdobje 1992 - 1995, vodja projekta dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, november 1992

Letnik II, leto 1993

- št.1. Ali so se stroški uvoza blaga resnično povečali, dr. Janez Potočnik, Ljubljana, januar 1993
- št.2. Bilanca pomembnejših prehranskih proizvodov, Božena Leonardi, Ljubljana, januar 1993
- št.3. Industrijska politika Slovenije - koncept, omejitve, možnosti in usmeritve na narodnogospodarski in sektorski ravni, dr. Pavle Gmeiner, dr. Anton Povše, Ljubljana, februar 1993
- št.4. Analiza gibanja plač in dometa ter učinkovitosti zamrznitve plač v marcu 1993, Bojan Radej, Ljubljana, marec 1993
- št.5. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1992, Jana Jevševar, april 1993
- št.5.1. Lastninjenje družbenega premoženja v gospodarstvu republike Slovenije v letu 1992, Judita Mirjana Novak, maj 1993
- št.5.2. Finančni rezultati poslovanja javnih podjetij v letu 1992 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1992, Jana Jevševar, maj 1993
- št.5.3. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti - Primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1992, Jasna Kondža, maj 1993
- št.5.4. Finančni rezultati poslovanja bank in zavarovalnic v letu 1992, Vida Brus, maj 1993
- št.6. Portfolio analiza slovenske industrije v obdobju 1990-1992, Tanja Česen, junij 1993
- št.7. Nacionalni računi Slovenije- ocena 1990-93 in projekcije 1994-97, vodja projekta Igor mag. Strmšnik, Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, junij 1993
- št.8. Gospodarska gibanja v Sloveniji leta 1993 in perspektive do leta 1997 (Pomladansko poročilo), vodja projekta mag. Andrej Hartman, Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, junij 1993
- št.9. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva, zavodov s področja družbenih dejavnosti ter bank in zavarovalnic v prvem polletju 1993- primerjalni prikazi na osnovi podatkov SDK iz periodičnih obračunov pravnih oseb, Jana Jevševar, Dijana Pirc, Vida Brus, september 1993
- št.10. Mesto Slovenije v svetu- mednarodne primerjave podatkov nacionalnih računov, Tanja Česen, september 1993
- št.11. Gospodarska gibanja v letu 1993 in kratkoročne perspektive gospodarstva Slovenije v letu 1994 (Jesensko poročilo), Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta mag. Andrej Hartman, november 1993
- št.12. Izhodišča za pripravo strategije gospodarskega razvoja Slovenije, dr. Janez Potočnik, november 1993

Letnik III, leto 1994

- št. 1. Prebivalstvo in zaposlenost v Sloveniji na prehodu iz osemdesetih v devetdeseta leta in ocena tendenc razvoja do leta 2000, Tomaž Kraigher, januar 1994
- št. 2. Analiza obrestnih mer in obresti v letih 1991 do 1993, Vida Brus, februar 1994
- št. 3. Analiza in perspektiva deželnega rizika Slovenije, dr.Pavle Gmeiner, maj 1994
- št. 4.1 Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1993 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1993, Judita Mirjana Novak, maj 1994
- št. 4.2.Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1993, Dijana Pirc, maj 1994
- št. 4.3.Finančni rezultati poslovanja bank in zavarovalnic v letu 1993 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov za leto 1993, Vida Brus, maj 1994
- št. 4.4.Finančni rezultati podjetij v izgubi v letih 1992 in 1993, Slavica Jurančič, junij 1994
- št. 5. Prikaz cenovnih sprememb v letih 1985 do 1993 - izračun verižnih indeksov cen po sektorjih NACE klasifikacije dejavnosti, Jure Povšnar, Nataša Marzidovšek, junij 1994
- št. 6. Gospodarska gibanja v Sloveniji v letu 1994 s projekcijami razvoja do leta 1998 (Pomladansko poročilo), Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta mag. Andrej Hartman, junij 1994
- št. 7. Regionalni vidiki razvoja Slovenije v obdobju 1990 - 1994, Janja Pečar, julij 1994
- št. 8. Finančni rezultati poslovanja Zavodov s področja družbenih dejavnosti in zavarovalnih organizacij v prvem polletju 1994, Judita Novak, Dijana Pirc in Vida Brus, september 1994
- št. 9. Kmetijska pridelava in odkup kmetijskih proizvodov v obdobju 1988 - 1993, Mateja Kovač, oktober 1994
- št. 10. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji v letu 1994 s projekcijo razvoja v letu 1995 (Jesensko poročilo), vodja projekta Tanja mag. Česen, Zavod RS za makroekonomske analize in razvoj, november 1994
- št. 11. Primerjava med finančnimi rezultati poslovanja slovenskega gospodarstva za leto 1993 po zakonu o računovodstvu in po slovenskih računovodskih standardih, Judita Mirjana Novak, december 1994
- št. 12. Turistični promet v obdobju 1985 - 1994 in statistični prikaz stanja turizma v Sloveniji, Petra Drobne, december 1994

as the best opportunity to use its competitive advantages and peculiarities the most efficiently. Therefore, Slovenia especially strives for the development which is, in the cycle until 2006, focused on additional support to economic efficiency improvement regarding natural resources and social components of the development.

The development IMPORTANCE of environmental protection: the increase in the level of environmental capital regeneration

The most evident and therefore the most frequently discussed environ-

Letnik IV, leto 1995

- št. 1. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti v letu 1994, Primerjalni prikazi na osnovi zaključnih računov za leto 1994, Judita Mirjana novak, april 1995
- št. 2. Analiza in perspektiva deželnega rizika Slovenije po dveh scenarijih v obdobju do leta 2000, dr.Pavle Gmeiner, maj 1995
- št. 3. Finančni rezultati poslovanja bank in zavarovalnic v letu 1994 - primerjalni prikazi na osnovi podatkov zaključnih računov, Vida Brus, junij 1995
- št. 4. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji v letu 1995 s projekcijo razvoja do leta 2000 (Pomladansko poročilo), vodja projekta Igor mag. Strmšnik, julij 1995
- št. 5. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1994 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance uspeha leta 1994, Judita Mirjana Novak , julij 1995
- št. 6. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji v letu 1995 s projekcijo razvoja v letu 1996 (Jesensko poročilo), vodja projekta Igor mag. Strmšnik, oktober 1995
- št. 7. Nacionalni programi in posebni razvojni zakoni v luči strategije gospodarskega razvoja Slovenije in vpliva na regionalni razvoj, mag. Ana Murn, Ljubljana, november 1995
- št. 8. Značilnosti razvoja slovenskih regij, Janja Pečar, Ljubljana, december 1995
- št. 9. Politika cenovnega nadzora v Sloveniji v letih 1991 do 1995, Nataša Marzidovšek, Ljubljana, december 1995
- št. 10. Pregled posebnih razvojnih dokumentov, ki jih je sprejela država Slovenija, mag. Ana Murn, Ljubljana, december 1995
- št. 11. Razmerja v slovenskem gospodarstvu v letih 1992 in 1993 v luči input - output tabel, Vesna Štraser, Ljubljana, februar 1996
- št. 12. Ocena demografskih računov Slovenije 1981 - 1994, Tomaž Kraigher, Ljubljana, marec 1996

mental issue of economic development is **excessive use** of environmental capital. Its effects are clearly seen as development problems in former coal mining regions where the development was almost totally unsustainable. By the rule, social and environmental criteria of the development in such areas were taken into consideration even less than economic ones, making these unbalances impossible to remediate with the same success with the use of usual measures for the restructuring of old industrial regions. Therefore, some regions have gradually become more inert in terms of development.

Conventional subject of environmental protection policy is the reduction of environmental pressures. In this way, environmental policy emphasizes the most traumatic aspect of environmental protection, expressed in direct connection and conditioning of economic growth with environmental degradation. Sustainable development policy is more complex and would face different development dilemmas of environmental degradation caused by exploitation. Economic growth based on exploitation of the environment should be sufficient to ensure payment of rent to

Letnik V, leto 1996

- št.1. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji leta 1996 s ciljno projekcijo razvoja do leta 2000 (Pomladansko poročilo), Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, vodji projekta mag. Igor Strmšnik in mag. Alenka Kajzer
- št.2. Finančni rezultati poslovanja gospodarstva Slovenije v letu 1995 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1995), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, julij 1996
- št.3. Poslovanje bank v letu 1995, Vida Brus, Ljubljana, julij 1996
- št.4. Javnofinančne obveznosti, ki izhajajo iz dokumentov razvojnega načrtovanja in posebnih rajonih zakonov, mag. Ana Murn, Ljubljana, september 1996
- št.5. Finančni rezultati poslovanja zavodov s področja družbenih dejavnosti v letu 1995, Judita Mirjana Novak, Ljubljana, oktober 1996
- št.6. Neposredne tuje investicije v slovensko gospodarstvo in njihov razvojni potencial. Foreign Direct Investment in the Slovenian Economy and its Development Potential, Matija dr. Rojec, Ljubljana, oktober 1996
- št.7. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1995, Janja Pečar, Ljubljana, oktober 1996
- št.8. Kazalci finančne uspešnosti gospodarjenja v letu 1995 po sektorjih in regijah, Liljana Figar kot vodja, Peter Beltram, Vida Brus, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Janja Pečar, Boštjan Plešec, Jure Povšnar, Ana Sečnik, Ljubljana, november 1996
- št.9. Ocena input-output tabele Republike Slovenije za leto 1995 v tekočih in stalnih cenah, Ivanka Zakotnik, Ljubljana, november 1996
- št.10. Dejavniki za povečanje konkurenčnosti slovenske predelovalne industrije s posebnim ozirom na kooperacije, razvojne raziskave in tuja vlaganja, dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, december 1996
- št.11. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji - Jesensko poročilo 1996, vodja projekta dr. Alenka Kajzer, Ljubljana, december 1996
- št.12. Slovenija in Maastrichtski kriteriji konvergence, dr. Ivo Lavrač in mag. Vladimir Lavrač, Ljubljana, februar 1997

future generation for the degraded environment. The rent can be seen as savings of the present generations for investment in human capital development (or e.g. for the construction of economic infrastructure, etc.), for the compensation of future generations for lost welfare due to overexploited environment. Rent payment would not only slow down the exploitation – after the economic use of natural resources is terminated, accumulated replacement capital would finance the initiation of new development cycle if the development had already been sustainable. When one development opportunity based on exploitation is exhausted, sustainable development promises a series of others, reinforcing long-term development impulses.

Environmental goal of sustainable development is not the lowest possible

Letnik VI, leto 1997

- št.1. Analiza gospodarskih gibanj s ciljno projekcijo do leta 2001 (Pomladansko poročilo), Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta dr. Alenka Kajzer, Ljubljana, junij 1997
- št.2. Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1996 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1996), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, julij 1997
- št.3. Ocena kupne moči bruto domačega proizvoda na prebivalca v Sloveniji 1993-1997 in prognoza do 2005, mag. Tanja Česen, Ljubljana, julij 1997
- št.4. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1996, Janja Pečar, Ljubljana, oktober 1997
- št.5. Poslovanje bank v letu 1996, Vida Brus, Ljubljana, oktober 1997
- št.6. Uvod v kupno moč denarne enote in probleme merjenja domačega proizvoda po kupni moči, dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, november 1997
- št.7. Ocena gospodarskih gibanj v letu 1997 in možnosti razvoja v letu 1998 (Jesensko poročilo), Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, vodja projekta dr. Alenka Kajzer, Ljubljana, november 1997
- št. 8. Finančni rezultati poslovanja izvoznikov v letu 1996, Judita Mirjana Novak, Ljubljana, december 1997
- št. 9. Kazalci finančne uspešnosti gospodarjenja v letu 1996 po sektorjih, Liljana Figar kot vodja, Vida Brus, Andrej Hrovat, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Mateja Pečar, Jure Povšnar, Ana Sečnik, Ljubljana, december 1997
- št.10. SAM Slovenija 1996 (matrika nacionalnih računov), Ivanka Zakotnik, Ljubljana, december 1997
- št.11. Slovenija v Evropi regij - Regionalne strukture razširjene evropske zveze, mag. Igor Strmšnik, Ljubljana, januar 1998
- št.12. Globalna konkurenčnost Slovenije - Eksperimentalna ocena njenih prednosti in slabosti po metodi Svetovnega ekonomskega foruma. dr. Pavle Gmeiner, Ljubljana, januar 1998
 rate of environmental degradation but at least the same level of welfare over time. Therefore, to establish sustainability in the area of environmental protection, the cases of excessive as well as insufficient employment («evaluation») of the environment have to be identified. In this way, environmental protection policy has to be dispersed over the whole range of the optimization of environmental exploitation to generate welfare, therefore also on the cases when the increase of environmental burdening or exploitation is necessary on the basis of sustainable rules. From environmental viewpoint, the development is **self-sustained** at the optimal level of environmental degradation, which means that if pressures are not excessive the environment only employs its available self-regenerating capacities.

In the countries without significant supplies of non-renewable natural resources it is even more important to optimize the use of **locally avail-**

Letnik VII, leto 1998

- št. 1. Pregled javnofinančnih prihodkov za leto 1997 (na osnovi Poročila B-2) Agencije RS za plačilni promet, Jasna Kondža, Ljubljana, marec 1998
- št. 2. Projekcije prebivalstva Slovenije 1996 - 2070, Tomaž Kraigher, Ljubljana, marec 1998
- št. 3. Sistem nacionalnih računov SAM (Social Accounting Matrix) Slovenija 1995, dr. Ivo Lavrač, Branka Tavčar, Ivanka Zakotnik, Ljubljana, april 1998
- št. 4. Vladne finančne intervencije v gospodarstvu, Državne pomoči v Evropski uniji, mag. Ana Murn, Ljubljana, maj 1998
- št. 5. Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1997 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1997), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, julij 1998
- št. 6. Slovenija v letu 1997 – ocene nacionalnih računov, Ivanka Zakotnik, Ljubljana, avgust 1998
- št. 7. Finančna uspešnost gospodarjenja v letu 1997 po sektorjih, Liljana Figar, Andrej Hrovat, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Jure Povšnar, Mateja Pečar, Ana Sečnik, Ljubljana, oktober 1998
- št. 8. Ocena četrletnega bruto domačega proizvoda Slovenije potrošna struktura 1995 – 1997, dr. Tanja Česen, Ljubljana, november 1998
- št. 9. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1997, Janja Pečar, december 1998
- št. 10. Razvojni indikatorji za vrednotenje okoljske kakovosti gospodarske rasti, Bojan Radej, februar 1999
- št. 11. Koncept in empirični rezultati merjenja nacionalne konkurenčne sposobnosti v Sloveniji za obdobje 1995-1998 in napovedi do leta 2000, dr. Pavle Gmeiner, Liljana Figar, februar 1999
- št. 12. Prenova regionalne politike, mag. Igor Strmšnik, april 1999

able renewable resources, such as wood and water. Every country, especially if it has modest supplies of raw materials, entirely depends on the use of environmental services and local supplies of natural resources - if not others, at least (apart from the above mentioned) its air, biodiversity and space. Apart from the already mentioned sustainable welfare loss due to undersustainable amount of tree felling and irrigation of agricultural land, there are numerous other examples of unused sustainable development opportunities in Slovenia. In terms of development, some of protected natural areas in Slovenia are depressive instead being propulsive. It is possible to enhance and improve energy generation from water sources and biomass. Important reserves for generating welfare also lie in the use of secondary raw materials. Spatial management also hides vast reserves in defining future development opportunities.

Development **marginalization** of locally available resources from which welfare can be generated leads to marginalization of some welfare beneficiaries, while deterioration of the position of groups in the distribution

Letnik VIII, leto 1999

- št. 1. Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1998 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1998), Judita Mirjana Novak, avgust 1999
- št. 2. Ocenjevanje cen življenskih potrebščin, drobnoprodajnih cen in cen industrijskih izdelkov pri proizvajalcih, Boštjan Plešec, Nataša Marzidovšek, maj 2000
- št. 3. Strategija gospodarskega razvoja Slovenije - razvojni scenarij, koordinatorja: mag. Igor Strmšnk, Branka Tavčar, september 1999
- št. 4. Matrika nacionalnih računov - Slovenija 1998, Ivanka Zakotnik, december 1999
- št. 5. Finančna uspešnost gospodarjenja v letu 1998 po sektorjih, Jure Povšnar, dr. Tanja Česen, Andrej Hrovat, Mojca Koprivnikar Šušteršič, Mateja Kovač, Judita Mirjana Novak, Ana Sečnik, februar 2000
- št. 6. Vzroki primanjkljaja na tekočem računu plačilne bilance v obdobju tranzicije, mag. Rotija Kmet, februar 2000
- št. 7. Poslovanje bančnega sistema v letu 1998, Andrej Hrovat, februar 2000
- št. 8. Regionalni vidiki razvoja Slovenije s poudarkom na finančnih rezultatih poslovanja gospodarskih družb v letu 1998, Janja Pečar, marec 2000
- št. 9. Pregled javnofinančnih prihodkov za leto 1998 in 1999 (na osnovi Poročila B-2) Agencije RS za plačilni promet, Jasna Kondža, Ljubljana, april 2000
- št. 10. Zunanje neravnovesje in ekonomska politika v obdobju tranzicije - primer Češke, Madžarske in Poljske z možnimi zaključki za Slovenijo, mag. Rotija Kmet, marec 2000
- št. 11. Sodobne tendence v odnosih med storitveno in industrijsko proizvodnjo v svetu in v Sloveniji, dr. Metka Stare, Ljubljana, april 2000
- št. 12. Regionalna politika, Mojca Aljančič, Sara Dragana Bogdanovič, Ljubljana, maj 2000
of welfare leads to their social exclusion. Along with this, sustainably interesting production and manufacturing technologies, e.g. bio-farming in the areas with harder production conditions, are being marginalized. For example, 70 % of agricultural land in Slovenia is classified as areas with unfavourable conditions for agricultural production.

The key precondition for the **establishment of sustainable development through environmental policy measures** is therefore optimization of the use of the environment from the viewpoint of welfare generation. It includes the following: (i) environmental protection activities to improve regeneration capacities of the environment lead to improved self-regeneration capacities of the environment, widening the space for economic growth; (ii) optimization of the extent of environmental degradation to the level of its highest sustainable regeneration increases welfare of the people for economic, production growth, as well as environmental reasons – since environmental degradation is limited to the level of its regeneration, the state of the environment does not deteriorate with economic development.

Based on sustainable principles, the first and basic **environmental goal**

Letnik IX, leto 2000

- št. 1. Neposredne tuje investicije v Slovenijo, trendi, razvoj in politika v obdobju 1997 - 1999, dr. Matija Rojec, Ljubljana, julij 2000
- št. 2. Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1999 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1999), Judita Mirjana Novak, Ljubljana, september 2000
- št. 3. Plačilna bilanca in napovedovanje njenega razvoja, mag. Jože Markič, Ljubljana, september 2000
- št. 4. Ekonometrična analiza gibanja investicij v osnovna sredstva v Sloveniji, mag. Vesna Štraser, Ljubljana, oktober 2000
- št. 5. Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, mag. Luka Vesnaver, Ljubljana, oktober 2000
- št. 6. Pomen in merjenje osnovne inflacije v Sloveniji, mag. Boštjan Vasle, Ljubljana, oktober 2000
- št. 7. Shema indikatorjev monitoringa okoljskega razvoja, mag. Bojan Radej, Jure Povšnar, Mateja Kovač, Ivanka Zakotnik, dr. Pavle Gmeiner, Matjaž Hanžek in dr. Janko Seljak, Ljubljana, november 2000

of sustainable development and consequently the function of environmental protection in the process of establishment of sustainable development is the increase of regeneration capacity of environmental capital and facilitation of transfer of its sustainable content into welfare of the present and future generations.